

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam
Ingolstadii, 1627

Quæstio IV. De Summo Pontifice, & Concilijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

QVÆSTIO IV.

De Summo Pontifice, & Concilijs.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

Absoluetur hæc questio octo dubitationibus. I. An publica illa auctoritas fidei magistra, & iudex controuersiarum fidei, resideat siue in toto cœtu fidelium; siue penes Magistratum secularem; an potius penes Ecclesie Præsules & Episcopos. II. An omnes Episcopi inter se quoad potestatem regendi Ecclesiam sint pares; an potius tum inter ipsos Apostolos vnus ceteris potestate & auctoritate præstiterit Petrus; tum pari ratione etiamnum in Ecclesia vnus aliquis existat Petri Successor, ceteris omnibus Episcopis superior. III. An Successor ille Petri; & omnium Episcoporum, adeoque totius Ecclesie caput, & iudex controuersiarum fidei, sit Pontifex Romanus. IV. An Romanus Pontifex iure diuino sit caput Ecclesie; & an sit de fide, hunc numero Pontificem esse vere Pontificem, & totius Ecclesie caput, & an ea potestate aliquando possit excidere. V. An Pontifex aliquando ab ea potestate exciderit, & degenerarit in Antichristum. VI. An & qua ratione Pontificis definitio sit infallibilis; etiam cum extra Concilium generale aliquid circa fidem definit; & unde constet, eum publica auctoritate aliquid definire. VII. Vtrum Summi Pontificis auctoritas sit etiam infallibilis in decretis morum; ac speciatim in approbatione Religionum, & canonizatione Sanctorum. VIII. Quenam sit auctoritas Conciliorum; & vtrum Concilium generale sit supra Pontificem.

DVBIUM I.

An publica illa auctoritas fidei magistra, & iudex controuersiarum fidei, resideat siue in toto cœtu fidelium, siue penes Magistratum secularem; an potius penes Ecclesie Præsules & Episcopos.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

PRobauimus dubio præcedenti, veram Christi Ecclesiam, adeoque nostram Catholicam Ecclesiam, quam solam veram esse Ecclesiam ostendimus, esse publicum illum iudicem controuersiarum religionis, cuius est & fidem, fideique; symbolum proponere; & scripturam sacram explicare; & fidei controuersias infallibili auctoritate definire; intelligendo per Ecclesiam generatim eum, vel eos, cuius, aut quorum est supræma auctoritate regere Ecclesiam, abstrahendo interim, quis, aut quinam in particulari sint illi; an videlicet sit vnuerfus populus fidelis, ita vt Ecclesie regimen sit democraticum; an vero sint principes politici, ita vt Ecclesie regimen sit Oligarchicum; an potius sint Episcopi & Præsules Ecclesie; idque vel sine aliquo supræmo capite, ita vt Ecclesie regimen sit mere aristocraticum, vel potius sub vno aliquo supræmo Capite visibili Ecclesie, & Episcoporum Episcopo; ita vt Ecclesie visibile regimen, absolute loquendo, sit monarchicum; quamuis ex aristocratia mixtum. Quod proinde hætenus declaratum non est, superest, vt hac questione explicemus; vt ita particularim constet, quenam sit illa supræma auctoritas, cuius est fidem proponere, & controuersias

fidei iudicare ac definire. Et quod ad præsentem dubitationem attinet, sequentes assertiones breuiter statuimus.

ASSERTIO I. Suprema illa auctoritas regendi Ecclesiam, fideique proponendi & explicandi, ac fidei controuersias definiendi, non est immediate in ipsa tota communitate, seu congregatione fidelium. Hæc assertio videtur esse contra Illyricum centuria 1. lib. 2. cap. 7. & in lib. de Episcoporum elect. & contra Musculum in locis communibus, & alios primos Lutheranos, qui vt dicit Stapletonus in relect. principiorum fidei, controu. 2. q. 1. iudicium in causa fidei & discipline conseruanda, ad totam congregationem fidelium spectare volebant. Quos ex parte secuti sunt auctores Concordie Lutherane, cui, tanquam iudices scilicet causarum fidei, subscripserunt non tantum pastores & superintendentes, sed etiam ceteri predicantes & ministri omnes, vt & Hypodidascali ac Ludimoderatores. Est vero assertio de fide certa, & apud Catholicos indubitata.

Probatum assertio his argumentis, I. Nusquam in scriptura, aut apud SS. Patres legitur, Christum commississe hanc potestatem plebi, seu priuatis

quibus-

quibusque fidelibus; sed solum Petro & Apostolis, vocando simul hos Pastores, illas veto oves, & gregem. Matthæi 10. 16. & 28. Marcii 3. & 16. Lucæ 6. & Ioannis 20. & 21. Act. 1.

II. Inauditum est in Ecclesia, ut publicum fidei iudicium, adeoque definitio controuersiarum religionis, vnquam vel ad plebem deferretur, vel ab ea vsurparetur; vel ut à populo Ecclesiasticæ leges ferrentur; vel ut ab Episcopis ad populum appellaretur; vel ut à plebe Episcopi legitime punirentur vel deponerentur.

4 III. Etiam spectando solam rationem naturalem, impossibile est, iuxta legem Dei ordinariam, ut hoc iudicium immediate exerceatur ab ipsa congregatione fidelium. Nam si in tota communitate fidelium ea potestas iudicandi residet, tunc vel ad controuersiam aliquam definendam necesse erit conuenire & consentire fideles omnes; vel certe standum erit iudicio siue maioris, siue etiam minoris partis totius populi fidelis: sed nihil horum dici potest: Ergo &c. Non primum; quia nec factum est vnquam, nec fieri villo modo potest Ecclesiâ nunc per vniuersum orbem diffusa, ut fideles omnes ad sententiam de re controuersâ fidei ferendam conueniant; multo minus fieri potest, si ad eos iudicandi libera potestas deferatur, ut iudicijs omnes consentiant; si quidem facilius plane est, coalescere ignem & aquam; quam in re dubia & controuersâ, vulgi animos & sententias.

Neque secundum dici potest. Tum quia nihil obstat, in re dubia & controuersâ fidei, alio iudice maioris auctoritatis secluso, maiorem partem populi fidelis errare; imò id re ipsâ fieri admodum pronum & procliuè est, quia plures in plebe solent esse indocti & mali qui nec scripturam legere quidem possunt, multo minus intelligere, quam docti & boni, præsertim apud Sectarios, ut dictum quæst. præced. dub. 4. Tum quia si in rebus fidei, iudicio plurium priuatorum, ex fideli populo standum est, euidenter sequitur, Lutherum, Zuinglium, Caluinum, aliosque hæresarchas olim legitime fuisse condemnatos. Constat enim, tempore Lutheri, Caluini &c. antequam se illi pertinaciter ab Ecclesia Catholica per hæresim separarent, maiorem partem Christianæ Ecclesiæ doctrinam dogmatibus Lutheri & Caluini plane contrariam, & corde amplectam, & ore professam fuisse.

5 Neque tertium dici potest; nam si iudicio maioris partis ex ipso fideli populo in rebus fidei dubijs standum non est, multo minus standum est iudicio partis minoris: quia per se loquendo, minus probabile & infallibile est, quod à paucis, quam quod à multis asseritur.

6 IV. Apostoli, Episcopi, & Presbyteri, qui in doctrina fidei & morum ab initio Ecclesiæ omnibus sæculis immediate rexerunt Ecclesiam, non acceperunt suam potestatem à populo; sed illi quidem à Christo, ut constat ex citatis Scripturæ locis; hi autem ab Apostolis, iuxta Titum 1. v. 5. *Huius rei gratia, reliqui te Crete, ut ea, quæ desunt, corrigas; & constituas per ciuitates Presbyteros; sicut & ego constitui tibi.* Signum est ergo, penes

ipsam plebem non residere supremam illam auctoritatem regendi Ecclesiam.

7 Quod deniq; confirmatur hoc discursu. Cum enim aduersarij dicunt, totius populi fidelis esse, decidere controuersias fidei, vel intelligunt per eam congregationem determinate suæ Ecclesiæ communitatem, vel Catholicæ Ecclesiæ, aut alterius cuiuspiam; vel totam simul omnium Ecclesiarum congregationem. Non primum; non solum quia nulla est maior ratio, quare ipsorum synagoga potius sit iudex, quam vetus Ecclesia Catholica, aut alia quæuis Ecclesia; sed etiam quia prorsus iniquum est, eam congregationem, quæ sese per dissidium ab alia longe antiquiore, se iunxit, quæque cum nullo antiquitatis seu possessionis iure gaudeat, pars litigans est, in propria, eaque ipsâ dissidij causa, iudicandi publicam auctoritatem sibi arrogare, velle.

Neque secundum admittent Lutherani; quia tunc manifeste causa cecidissent, ut dictum: neque enim Catholici, aut Caluinistæ contra se, pro ipsis, sententiam ferent. Neq; tertium, quia etiam tunc à maiori parte iudicium victi pronuntiabuntur. Centuplo enim plures sunt Catholici, quam vel Lutherani, vel Caluinistæ, aut Anabaptistæ &c. quorum omnium iudicio Lutherani nunc re ipsâ condemnantur. Ex quo rursum sequitur, populum Christianum in rebus fidei iudicem non esse, aut Sectarios iam legitime condemnatos esse.

8 Quod si dicant, non semper & absolute iudicio maioris partis, ex tota communitate, standum esse, sed meliori & veriori; non minus à vero aberrant. Nam hac ratione eo iudicio nunquã finietur controuersia. Quis enim hoc ipsum decerneret, quanam videlicet sententia partium, communitatis sit verior & melior? Anne satis erit, si hoc decernant solum ij, qui se profitentur meliorem tueri sententiam; an id potius iudicio reliquæ maioris partis diiudicandum est; vel utrũ hoc potius ad aliquem vel alios pastores & Doctores decernendum spectabit? Sed primum dici non potest; tum quia ita pars litigans, etiam nullo præscriptionis iure sulsa, erit iudex. Tum quia cum singulæ partes profiteantur, suam sententiam esse veriolem ac meliorem, nulla est causa, cur vnus potius, quam alterius partis sententiæ & iudicio standum sit. Neque secundum dici potest; quando ipsi met aduersarij volunt, in hoc casu non esse standum iudicio maioris partis. Si tertium asseritur, tum hoc ipso sequitur, populum non esse iudicem, sed consiliariorum tantum locum tenere, quorum sententia, ab alijs, nempe Ecclesiæ Præsulibus, diiudicanda sit: neque dubium esse potest, absque ea consultatione populi, rem totam multo facilius & ordinatius transigi posse. Quocunque ergo se vertant Sectarij, non possunt ij villo modo prudenter & rationabiliter res fidei iudicio communitatis decisiuo diiudicandas committere. Secus est, si loquamur de priuato iudicio approbationis; vel in re dubia, & necdum satis definita & propofita seu comperta, de iudicio discretionis;

illud enim ab omnibus necessario adhibendum est; hoc in re dubia recte adhibetur, exemplo Berœensium Act. 17. v. 11.

10 Nec obstat primo, quod Ecclesia vniuersa in credendo errare non potest; ex quo sequi videtur, nec in definiendo, seu publico iudicio ferendo, errare posse. Negatur enim consequentia: quia ut in definiendo non erraret, necesse foret, maiorem partem in iudicio ferendo non errare; quandoquidem in omnium congregationum deliberationibus, statum iudicio maioris partis; cum tamen ad infallibilitatem Ecclesie in credendo satis sit, non totam simul Ecclesiam in credendo errare, vt superius dictum.

11 Nec obstat secundo, quod tota communitas Ecclesie legitur elegisse Matthiam Act. 1. & 6. Primo enim ab eligendi potestate, ad potestatem iudicandi & regendi, nulla est consequentia; quando olim nonnunquam penes milites, & nunc penes Electores est potestas eligendi Imperatorem; cum tamen nec hi, nec illi, supremam habeant potestatem iudicandi in imperio. Deinde nunquam populus vel Matthiam vel Diaconos, aut vltos Ecclesie ministros ita absolute legit vt eis ipsis conferret potestatem spiritualis ministerij; sed tandem nominauit illos, & vt dicitur citat. capit. 6. Act. Statuerunt ante conspectum Apostolorum, ab ipsis postea ordinandos, & potestatem spiritualem accepturos. Quod etiam docet Cyprianus libro 3. epist. 9. Apostolos, inquit, Dominus elegit; Diaconos Apostoli sibi constituerunt.

12 Nec obstat tertio, quod & Cyprianus in omnibus fere negotijs populum iudicem adhibebat, vt constat ex libro 3. epist. 14. & quod Ambrosius epist. 32. agens de iudicio fidei ait: Ille populus iudicat, Et rursus. Ausertus vestrum refugit examen. Nam Cyprianus id fecit sponte sua, non vlti iure obstrictus; neque ita populo iudicium permisit, quin sibi reseruaret de ipsa populi sententia iudicandi auctoritatem; præsertim quia alias dicendum foret, quamlibet particularem communitatem, in vnoquoque Episcopatu supremum fidei iudicem esse; quod est absurdissimum, & nemini in mentem venire potest. Ambrosius autem loquitur de iudicio priuato & discretiuo; non publico & decisiuo; quod per se obligandi auctoritatem haberet.

13 ASSERTIO II. Auctoritas illa fidei magistra, & iudex controuersiarum religionis, non refidet etiam penes Principes seu Magistratum politicum. Hæc assertio est contra Brentium in prolegomenis aduersus Petrum Sotum; qui Principes sæculares facit rectores & iudices rerum Ecclesiasticarum; idque ipsum etiam olim Henricus VIII, Angliæ Rex, cum à fide Catholica defecisset; & moderni protestantes Calvinistæ, in Anglia, mordicus tenent, & acriter propugnant; sed est assertio de fide certa, & apud Catholicos extra controuersiam.

14 Probatur sequentibus argumentis. I. In scriptura nusquam legitur huiusmodi potestas à Deo concessa Principibus sæcularibus; quales quidem initio in Ecclesia nulli erant: sed Apostolis, eorumque

Successoribus Episcopis & Prælati Ecclesie, vt inferius patebit.

II. In veteri testamento, quod fuit umbra & figura noui testamenti, ex diuina institutione semper cura & regimen spirituale eius Ecclesie deferebatur Sacerdotibus & Pontificibus; nõ autem sæcularibus Iudicibus vel Regibus, Deuteronomij 17. 2. Paralipomenon 19 & 26. vbi etiam Ozias propterea lepra percussus est, quod contra legem, & Sacerdotis inhibitionem, adolere incensum ausus esset.

15 III. Idem probat vsus & historia veteris Ecclesie; vbi quidem in causis spiritualibus, Episcopus & Ecclesie Prælatos de Principibus politicis, rite iudicasse legitur; sed non contra. De qua re nobis hoc loco sufficiat, vnus optimi maximi Imperatoris Constantini Magni apertam professionem & protestationem referre. Ita enim de illo scribit Rufinus libro 10. hist. capit. 2. sed & in eo concilio, (Nicæno) admirabile factum Principis non reticendum. Etenim cum ex omnibus pene locis Episcopi conuissent, & vt fieri solet diuersis ex causis inter se quædam iurgia detulissent, interpellabatur frequenter à singulis: offerrebat libellos, culpe proferebantur, & magis adhuc, quam ad id, pro quo conuentum fuerat, animos dabant. At illo videns, quod per huiusmodi iurgia causa summi negotij frustraretur, diem certum statuit, quo vnusquisque Episcoporum, siquid querimonie habere videretur, deferret. Et cum resedisset suscipit à singulis libellos, quos simul omnes in sinu suo continens, nec in eis, quid contineretur, aperiens, ait ad Episcopos: Dem vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit, de nobis quoque iudicandi; & ideo nos à vobis recte iudicamur. Vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos, expectate iudicium, & vestra (priuata) iurgia quæcumque sunt, ad illud diuinum referuentur examen. Vos etenim nobis à Deo dati estis dii, & conueniens non est, vt homo iudicet deos; sed ille solus, de quo scriptum est, Dem stetit in Synagoga Deorum; in medio autem Deus discernit. Et ideo his omnis illa que ad fidem Dei pertinent absque vlla animarum contentione distinguite. Cum hæc dixisset, omnes simul querimoniarum libellos iussit exuri, ne inuotesceret vlli hominis simulatio sacerdotum. Ita Magnus Constantinus. Omitto alia particularia exempla apud Bellarminum controuers. 4. l. 1. c. 20. Plura argum. 7.

17 IV. In Synodo Marisconensi canone 9. Mileuitano Can. 19. & Toletano III. Can. 13. grauissime puniuntur Clerici, qui causam Ecclesie ad iudicem sæcularē deferunt; quod proinde Catholici aut nunquam fecerunt, aut iure non fecerunt. Hæreticis autem hoc antiquum fuit, vt à Concilijs legitime condemnati ad Imperatores appellarent. Ita in propria causa Palladius Arianus, in Concilio Aquileiensi iam ante condemnatus, ad sæculares magistratus appellauit; verum ob hanc ipsam causam ab Ambrosio indignus Sacerdotio iudicatus fuit, apud Baronium tom. 6. circa Annum Domini 381. Ita etiam in causa Cæciliani appellarunt, non Catholici, vt fingunt Sectarij, sed Donatistæ hæretici ad Constantinum Imperatorem, ægre quidem, vt est apud Optatum lib. 1. contra Parmenianum, sed tamen necessitate quadam adductum ad causæ

cognitionem suscipiendam, & ut Augustinus epist. 162. ait à Sanctis Antifistibus veniam postea petiturum.

18 Quod constat ex eiusdem Constantini epistola quam refert Baronius. Anno Christi 313. Meum, inquit, iudicium postulant, qui ipse iudicium CHRISTI expecto. Dico enim, ut se veritas habet, Sacerdotum iudicium ita debet haberi, ac si ipse Dominus residens iudicet. Nihil enim licet his aliud sentire, vel aliud indicare, nisi quod CHRISTI magisterio sunt edocti. Quid igitur sentiunt maligni homines, officia (ut vere dixit) diaboli? Perquirunt secularia, relinquentes caelestia. O rabida furoris audacia. Sicut in causis gentium fieri solet, appellationem interposuerunt. Equidem gentes minora interdum iudicia refugientes, ubi iustitia deprehendi potest, magis ad maiora iudicia, auctoritate interposita ad appellationem se conferre sunt solita. Quid hi detractores legis, qui renuentes caeleste iudicium, meum putauerunt postulandum? sic sentire de Christo Salvatore? Ecce iam proditores, sine ulla acriori disquisitione, ipsi per semet prodiderunt facinora sua. Vbi vides, quid pius Imperator de iudicio Episcoporum, ac simul de appellatione ab ipsidem ad suum Tribunal senserit.

19 V. Reges ab Episcopis inunguntur, docentur, ligantur, soluantur, benedicuntur: sine contradictione autem, inquit Apostolus Hebraeor. 7. vers. 7. quod minus est, à meliore benedicuntur. Neque Reges contra aut Episcopum vel Sacerdotem, aut vllum etiam alium Laicum soluere, aut ligare in foro conscientiae; nec alia officia Sacerdotalia obire possunt aut solent, ut ex dictis patet: Ergo Reges non sunt supra Episcopos, in causis Ecclesiasticis; neque adeo etiam sunt supremi Iudices in rebus fidei.

20 VI. Apud eos censenda est esse auctoritas illa infallibilis magistra fidei, penes quos ab initio Ecclesiae Christianae fuisse legitur: sed tunc non fuit penes Principes saeculares, quales in Ecclesia primitiua necdum vlli fuerunt; sed in primis penes CHRISTVM Dominum, qui professus est, regnum suum non esse de hoc mundo; deinde penes Apostolos, & Episcopos quos possit Deus regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, Act. 20. v. 28. itemque penes Pastores & Doctores, quos dedit Deus, ne circumferamur omni veteri doctrina, Ephes. 4. Ergo etiamnum apud istos, non penes Principes saeculares ea potestas residet.

21 VII. Idem tradunt SS. Patres; qui ob eandem causam passim Episcopos praefereunt Imperatoribus & Regibus; Ignatius epist. 7. ad Smyrneses, Nazianzenus oratione ad ciues timore percussos, Chrysostomus libro 3. de sacerdotio & homil. 4. in caput 6. Isaia, & homil. 83. in Matthaeum, Ambrosius lib. de dignitate Sacerdotali c. 2. Augustinus in psalm. 98. Gelasius Epist. ad Anastasium, Gregorius l. 14. moral. & l. 4. Epist. 31. ad Mauritium, Nicolaus epist. ad Michaelem Imperatorem.

Optime etiam Ambrosius in concione ad populum, contra Auxentium: *quid honorificentissimum,*

inquit, quam ut Imperator Ecclesiae filius esse dicatur? Quod cum dicitur, sine peccato dicitur, cum gratia dicitur. Imperator enim bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est. Bonus enim Imperator quærit auxilium Ecclesiae, non refutat. Hæc ut similiter dicimus, ita constanter exponimus. Sed incendia aliqui, gladium, & deportationem minantur. Didicimus Christi seruuuli non timere. Non timentibus nunquam est grauis terror. Et in libello ad Valentianum Imperatorem: Quando, inquit, audisti, Clementissime Imperator, in causa fidei laicos de Episcopo iudicasse? Et inferius: Quis est, inquit, qui abnuat, in causa fidei, in causa inquam fidei, Episcopos solvere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores, de Episcopis iudicare? Ita Ambrosius. De qua re plura Baronius Anno Christi 386. Atque hæc omnia hactenus argumenta ex auctoritate desumpta sunt. Quibus

22 IIX. Accedit naturalis ratio. Nam si Reges & Principes sunt legitimi iudices in rebus fidei, tunc vel singuli Reges & Principes habent supremam & infallibilem auctoritatem in suis regnis & Prouincijs; vel non. Non primum; quia euidenter est, Reges & Principes diuersarum Prouinciarum contrarias de rebus fidei sententias sectari; ex quo necessario sequitur, auctoritatem eorum iudicandi in reb⁹ fidei non esse infallibilem. Si secundum dicitur, tum hoc ipso fatendum est, penes Principes non esse auctoritatem illam supremam iudicariam in causis Religionis; vtpote quam necessario, non minus quam ipsam fidem, esse debere infallibilem dictum est quæstione præcedenti dub. 1.

Et confirmatur. Nam si Rex aliquis infallibiliter suo regno veram fidei doctrinam proponere potest, consequens est, eum hoc ipso etiam infallibiliter & sine errore doctrinas aliorum regnorum contrarias posse damnare: sed hoc consequens plane est falsum; quia in alijs regnis, ut supponitur, sunt itidem proprii & legitimi Reges: qui proinde non minori auctoritate & infallibilitate propriam de fide sententiam stabilire, oppositamque damnare possunt; Aut ergo fatendum, neutros ex his Regibus infallibilem habere iudicandi auctoritatem, adeoque non esse veros & idoneos controuersiarum fidei iudices; aut fatendum, duas contrarias de fide sententias infallibili auctoritate sancitas, adeoque veras esse: quod tamen euidenter est falsum, & contra prima principia naturalis rationis. Plura apud Bellarminum controuers. 1. l. 3. c. 10. & controuers. 3. lib. 1. cap. 20. & contro. 4. l. 1. cap. 20. Nicolaum Sanderum de clauē Dauid toto libro quinto, Stapletonum de princip. fid. cont. 2. l. 5. c. 18. & in Relet. de eodem argum. contro. 2. q. 5. a. 1.

23 Caterum contra eandem assertionem obijciuntur primo exempla quædam veteris testamenti; ut quod Moyses, Iosue, Dauid, Salomon, Ezechias, Iosias, etiam in rebus spiritualibus sese nonnunquam iudices, præstiterunt. Responderetur, cum de lege generali & expressa constet, parum laborandum esse de exemplis quibusdam particularibus; quæ si proba sunt, aut à lege non deficiunt, aut peculiari dispensatione DEI

dicuntur

oriuntur. Certe exemplum Moÿsis ad propo-
situm nihil spectat; vt qui non tantum Dux popu-
li, sed etiam Sacerdos fuit, vt constat ex psalmo
68. v. 6. *Moyses & Aaron in Sacerdotibus eius.* Iosue
causas spirituales nunquam decedit. Dauid etsi
quædam vt Propheta, singulari Dei inspiratio-
ne, præter communem legem fecerit, tamen
alias ad communem legem se obstrictum profi-
tetur. Reduxit ille quidem arcam Domini, sed
percusso Oza 1. Paralipomenon 13. ipse postea
c. 15. rem omnem commisit Sacerdotibus. *Pos,*
inquit, *qui estis Principes familiarum leuiticarum,*
afferte arcam Domini, &c. ne vt in principio, quia non
eratis presentes, percussus nos Dominus, ita & nunc fi-
at, illicitum quid nobis agentibus: Denique nulla
24 controuersia fidei in veteri testamento regia aucto-
ritate rite fuit decisa: in causis autem disci-
plinam morum spectantibus, licet subinde quidã
Reges iudicium suum interposuisse inueniantur,
non est tamen existimandum, vbi de causis reli-
gionis ageretur, eos sua auctoritate ac pro imperio
fecisse, sed potius auctoritate & instinctu Sa-
cerdotum; neq; tam quid iuris esset pronuntiasse
ac constituuisse, quam pronuntiatam legis ac Sa-
cerdotum sententiam tutos ac exequutos fuisse:
vti pariter etiam in Ecclesia fecerunt pij Impe-
ratores, Constantinus, Theodosius, Marrianus;
vt patet ex lege, *Cum Tos populos,* Codice de Summa
Trinitate & fide Catholica, & ex toto titulo de
hæreticis. Sane Iosaphat pijssimus Rex aperte
munia Regis à Sacerdotum potestate distinxit 2.
Paralipom. 19.

25 Secundo obijciuntur quædam exempla etiam
Christianorum Imperatorum; qui leguntur non-
nunquam Concilia conuocasse, Concilijs præse-
disse; imo ad Carolum Magnum aperte constat,
approbationem & vltimam quasi sententiam in
Concilio Aretalensi, Cabilonensi, & Moguntino,
ab ipsismet Concilij Patribus fuisse delatam. De-
niq; Imperatores etiam optimi multas leges cir-
ca fidem & ecclesiasticam disciplinam sanxerunt,
vt apparet in Codice lib. 1. tit. 17. ac speciatim de
Iustiniano constat ex Constitutionibus nouellis
constit. 3. 5. 6. 57. 58.

26 Respondeo, quod ad Concilia attinet, Impe-
ratorum Christianorum auspicijs quidem, horta-
tu, & petitione Concilia vniuersalia conuocata
fuisse; sed nunquam tamẽ absq; auctoritate Summi
Pontificis, ad quem id proprie pertinebat. Te-
statur id in Concilio Chalcedonensi actione 1.
Lucentius Apostolicæ sedis Vicarius: *Dioscorus,*
inquit, *synodum ausus est facere sine auctoritate sedis*
Apostolicæ; quod rite nunquam factum est, nec fieri li-
cuit. Idem testatur Damasus Papa epist. ad Epi-
scopos Illyrici, apud Theodoretum lib. 2. cap. 2.
Idem confirmat Socrates lib. 2. cap. 13.

Denique idem testatur Valentinianus Impe-
rator apud Sozomenum circa Annum Domini
364. à quo cum Episcopi Hellepontii. & Bithy-
niæ facultatem peterent, congregandi synodum,
respondit, *sibi qui vnus è laicorum numero esset, nõ licere*
se eiusmodi negotijs interponere; & ideo Sacerdotes ac
Episcopi, quibus hæc curæ sunt, seorsũ per se, v-
bicunq; ipsis libitum fuerit, in vnum conueniant.

Tom. III.

Eundem imitata est Pulcheria Imperatoris
Martiani coniunx, quæ literis ad Leonem Pon-
tificem humiliter scriptis (quæ extant tomo 1.
Conciliorum ante Concilium Chalcedonense)
petiuit, vt eius auctoritate Concilium con-
uocaretur, vt notauit Baronius Anno Domini
450.

27 Similia habet Anno 449. tom. 6. Annalium
de Concilio Ephesino. Et tomo 2. ex Eusebio, in
vita Constantini lib. 5. cap. 13. munus Impera-
toris Catholici in Conciliorum celebratione de-
scribens ait, ipsius esse, quid in Concilio dicatur
attente audire, studere paci, fauere veritati, &
fouere concordiam, tumultus reprimere, erran-
tes ad fidei veritatem reuocare; non autem suf-
fragium ferre, vel causam sententiã definire, vel
de rebus Concilij, inconsultis Patribus, leges
ferre.

28 Tantum abest, vt vllus Catholicus Imperator,
Princeps, aut Magistratus ita cum auctoritate
Concilij præfederit, vt tanquam supremam iu-
dex vltimam ipse ac definitiuam sententiam, in
causis fidei, aut disciplinæ Ecclesiasticæ ferret:
Sed ita quidem nonnunquam Concilijs interfu-
erunt, vt hæreticos presentes sua auctoritate,
quoad opus esset, compescerent, simulque testes
essent, eos in Concilio legitime cõuictos & dam-
natos esse. Quo sensu etiam in synodo, contra
Donatistas congregata, *coenitor* dicitur Marcelli-
nus laicus ab Augustino in Breuiculo Collatio-
nis. Eadem ratione Augustinus disputauit olim
cum Palcentio Ariano, arbitro Laurentio, vt
patet ex epistola Augustini 174. & 178.

29 Illud de Carolo Magno extraordinarium fuit,
neque ex iuris præscripto, sed spontanea Episco-
porum submissione accidit; ob insignem Caroli
pietatem & meritum copiam, cum præclara si-
mul eruditione, ex Alcuini schola hausta, con-
iunctam. Neque tamen existimandum est, Con-
cilia illa vltimam sententiam definitiuã Carolo
permisisse, sed approbatiuam, vel vt summũ di-
cretiuam tantum, quæ neque nouam Concilij
auctoritatem adderet, neque alios per se obliga-
ret; nisi quantum ad politicas causas, quæ in Con-
cilio illo Moguntino simul etiam tractatæ fue-
runt.

30 Constitutiones Iustiniani, aliorumue Christi-
anorum Imperatorum, de rebus Ecclesiasticis,
quatenus quidẽ iustæ sunt & legitimæ, non sunt
leges aut sanctiones Ecclesiasticæ noui quidpiam
ordinantes, præscribentes, aut definiens circa
fidem disciplinamue ecclesiasticam; sed sunt me-
re executiones Canonum, iam ante in Concilij
legitime constitutorum; spectantes ad conser-
uationem & certiozem eorundem obseruationẽ,
vt colligitur ex eiusdem Iustiniani verbis Con-
stit. 42. & actione 1. quintæ Synodi: *Hæc decreui-*
mus, SS. Patrum Canones sequuti. Hæc sententiam vni-
sequentes SS. Patrum dogmata. Qualia etiam habet
constitutio 6. & constitutio 133.

31 Dixi tamen, *quatenus iustæ sunt;* quia negari
non potest, Iustinianum nonnulla etiam liberius,
præter ius fasque sanxisse, vt inter alios notauit
etiã Azor tom. 1. l. 5. c. 20. §. *Item leges.* In qua re

K 2

quan-

quantū & sibi ipsi. & toti Imperio nocuerit, non obscure ostendit Baronius Anno Christi 528. & Anno 549. ubi breuiter ait, cum, dum dogmatibus Ecclesiasticis persecutandis, plusquam decet Imperatorem, curiose vacaret, vniuersum pessundidisse imperium: præsertim quando ipse omnium litterarum rudis, & quod dici solet anaphabeticus, simul etiam Triboniani Ethnici hominis operâ, in faciendis legibus, vteretur.

Nisi quis malit credere Baronij coniecturæ, cit. Anno 528 omnes Ecclesiasticas Iustiniani constitutiones fuisse Epiphaniij Episcopi Constantinopolitani, eiusdemque successoris Mennæ: quas ipsi libentius edi voluerint nomine Imperatoris, vt validioris essent obseruantia; quarum etiam pleræque deinceps ipso vsu fuerint comprobatae. Quæ enim iusta reatq; nouit sancta Ecclesia, etiam si eorum non Christianus Princeps, sed Diocletianus, aut quiuis alius persecutor Ecclesiæ fuerit promulgata, minime respicere consuevit; sed ea suis legibus & decretis comprobare; nisi cum aliquid aduersus sacras leges, & bonos mores ab eis præsumptum est, vt recte ibidem notauit Baronius. Alias iniquis secularium Principum legibus, circa personas & causas Ecclesiasticas sanctis, comuni iure derogatum esse, patet ex causa 11. q. 1. & capit. *Non minus*, de immunitate Ecclesiæ, & capit. *Quamquam* de censibus in 6.

32

ASSERTIO III. Suprema auctoritas iudicialis, in causis fidei & Religionis, & olim post Christi ascensionem, fuit penes Apostolos: & nunc est penes Ecclesiæ Præpositos & Episcopos, tanquam legitimos Apostolorum successores. Ita Catholici omnes; & est de fide certum. Probatur primo ex ipsa Christi institutione, quatenus ex scriptura sacra innotescit: in qua Christus Apostolos eorumque successores constituit Ecclesiæ Rectores Lucæ 10. v. 16. *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Matthæi 18. v. 18. *Amen dico vobis, quacumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelo; & quacumque solueritis super terram, erunt soluta & in caelo.* Et Matth. 28. v. 19. *Euntes docete omnes gentes.* Ioannis 20. v. 21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos;* cū simili scilicet, non æquali potestate gubernandi & regendi Ecclesiam.

Et apertissime Act. 20. v. 28. ait Apostolus: *Attendite vobis & uniuerso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* Et Ephes. 2. v. 20. *Super adificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum.* Ephes. 4. v. 11. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in adificatione corporis Christi: donec occurrant omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: ut iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrine, in nequitia hominum, in astuta, ad circumuentionem erroris.* Vbi videmus, à Christo Pastores & Doctores in Ecclesia vsq; ad finem mundi constitutos, quorum doctrina & auctoritate, pulsus erroribus, fides illibata conseruaretur. Cuiusmodi est locus 1. Cor. 12. vers. 28. *Posuit Deus in Ecclesia*

primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio Doctores &c.

Idem secundo probatur ex figura veteris testamenti, ubi itidem iudicium in causis spiritualibus ad Sacerdotes pertinebat, vt constat Deuteronom. 17. v. 8. *Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam & causam lepram & lepram* (omnia nimirum eo tempore ex scripturæ sacre præscripto definienda) & iudicium intra portas tuas videris verba variari: surge & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Venesq; ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem (tanquam iudicem scilicet & defenforem sacerdotalis auctoritatis & sententiæ) qui fuerit illo tempore: quaresq; ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem. Et facies quodcumque dixerint, qui præsum loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius; sequerisq; sententiam illorum: nec declinabis ad dextram, nec ad sinistram. Vbi expresse iudicialis auctoritas synagogæ, in causis ecclesiasticis, Sacerdotibus deferretur; iudicis tamē seu Principis secularis auctoritate tuenda & vindicanda, vt ibidem subditur; ubi simul etiam vnus præ cæteris summi Sacerdotis summa potestas iudicialia explicatur, vt dicitur dubio sequenti.

Similis est locus 2. Paralipomenon 19. v. 8. ubi dicitur: *In Hierusalem quoq; constituit Iosaphat Levitas & Sacerdotes, & Principes familiarum ex Israel* (tanquam consultores scilicet & Doctores) vt iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus eius. Præcepitq; eis dicens: *Sic age in timore Domini fideliter, & corde perfecto. Omnem causam, qua venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis, inter cognationem & cognationem, ubicumq; quaestio est de lege, de mandato, de ceremonijs, de iustificationibus ostendite eis, vt non peccent in Dominum, & ne veniat ira super vos, & super fratres vestros: Sic ergo agentes non peccabitis.* Et mox additur: *Amarias autem Sacerdos & Pontifex vester, in his quæ ad Deum pertinent, præsidebit.*

Idem patet ex Malachiæ c. 2. v. 7. *Labis Sacerdotum custodient scientiam; & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Quod etiam maiore vim habet collatum cum precedentibus v. 6. *Lex veritatis fuit in ore eius* (Leui scilicet, siue Leuiticæ tribus) & iniquitas non est inuenta in labijs eius. In pace & æquitate ambulauit mecum, & multos auertit ab iniquitate.*

Denique huc spectat illud Christi Matthæi 23. v. 2. *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisæi. Omnia ergo quacumque dixerint vobis, seruare & facite; secundum opera vero eorum nolite facere.* Dicunt enim, & non faciunt. De qua re pluribus disserui in Apologetico præfationis Colloquij Ratiſponensis cap. 7. & in Apologetico relationis de eodem colloquio cap. 11. & 12.

Tertio idem probatur ex vsu & praxi totius Ecclesiæ veteris. Luculentissimum exemplum habemus Act. 15. ubi controuersia de obseruatione legalium, in generali Apostolorum Concilio definita ac decisa fuit, sublatâ omni aliter iudicandi potestate, cum dicerent vers. 28. *visum est Spiritui Sancto, & nobis.* Quæ ratione etiam semper in Concilijs generalibus præcipuæ controuersia decisa fuerunt; &

harc-

hæretici aliter sentientes damnati; ut in Concilio Nicæno I. Arius; in Concilio Constantinopolitano I. Macedonius; in Concilio Ephesino I. Nestorius; in Concilio Chalcedonensi Eutyches; in Concilio Constantinopolitano II. Origenista; in Concilio Constantinopolitano III. Monothelita; in Concilio Nicæno II. Iconomachi, &c. Ut proinde dubium minime esse possit, Concilium generale Episcoporum legitimum esse supremum fidei Iudicem.

Quarto accedit ratio. Quia suprema potestas Iudiciaria utique est penes Rectores & Præpositos Ecclesiæ: tales autem sunt Apostoli, eorumque legitimi Successores Episcopi & Prælati Ecclesiæ, ut ex dictis liquet, & totius simul antiquitatis vsu ac praxi sit contestatum. Quod si potestas regendi Ecclesiæ, quæ olim fuit penes Apostolos, iam est penes Principes sæculares, aut ipsam plebem, non penes Episcopos, velut Apostolorum Successores, necesse est, à Christo mutatum fuisse regimen Ecclesiæ. At ubi, quomodo, & quando hoc accidit? An Christus denuo de cœlis descendit, ut abrogato priore regimine, novum constitueret, novamque adeo Ecclesiæ (quam equidem mutato regimine, & ipsam mutari necesse est) denuo conderet? Sed hæc omnia recta ratio velut absurdissima commenta & deliria damnat & execratur. Plura dubio sequenti.

DVBIVM II.

An omnes Episcopi inter se, quoad potestatem regendi Ecclesiæ, sint pares; an potius tum inter ipsos Apostolos, unus ceteris potestate & auctoritate præstiterit Petrus; tum pari ratione, etiamnum in Ecclesia unus aliquis existat Petri Successor, ceteris omnibus Episcopis superior.

Ad S. Thomæ 2. 1. q. 1. a. 9. & 10.

38 **D**ocemus dubio præcedenti indefinite, supremam potestatem regendi Ecclesiæ, adeoque auctoritatem illam iudiciariam, cuius est definire cōtrouersias fidei, & olim fuisse penes Apostolos, & nunc esse penes Episcopos ac Præsules Ecclesiæ. Iam vero ulterius inquirendū sequitur num & Apostoli & Episcopi omnes quoad eam auctoritatem sint pares; an potius tum inter ipsos Apostolos ceteris auctoritate præstiterit Petrus; & nunc pariter aliquis in Ecclesia ceteris Episcopis Superior existat, eiusdem Petri Successor.

Et quidem sectarij huius temporis omnes, ut quam tutissimam sibi viam parent, ad primatum Romani Pontificis oppugnandū, omnia illa diligenter amoliri conantur, quæ ei quoquo modo

39 fauere possunt. Itaque cum primatus Romane sedis nō aliunde, quam ex primatu Petri comprobetur, negant ipsi, Petrum fuisse caput Apostolorum & Ecclesiæ, aut ceteris Apostolis superiorē. Ita docet Lutherus in lib. de potestate Papæ, Calvinus lib. 4. Instit. c. 6. & Magdeburgenses centuria 1. lib. 2. cap. 7. alijque Sectarij, è quibus tamen nonnulli Petro concedunt aliquem inter Apostolos primatum, seu præminentiam tum ætatis, tum vocationis, quasi Petrus fuerit primus ætate, primusque ad Apostolatū vocatus. In eodē errore fuerunt olim Wicleffus, Huss, & alij quidam hæretici. Catholica autem sententia in sequentibus assertionibus consistit.

40 **ASSERTIO I.** Fuit quidem Christus ipse, quādiu in terris agebat, supremum ac visibile totius Ecclesiæ Caput, in quo plenissime omnis auctoritas & potestas Ecclesiastica resideret: quin idem etiamnum in cœlis degens inuisibile Ecclesiæ caput & fundamentum, eadē auctoritate, excellentia & potestate perpetuo præditū perseverat. Ita sentiunt Theologi omnes cū S. Thoma 3. part. q. 8. speciatim Gregorius de Valentia to. 3. disp. 1. q. 1. pun. 7. §. 28. & tom. 4. disp. 1. q. 8. nec dissentiunt hodie Sectarij: nisi quod Marcus Antonius, male nuper ab Ecclesia Christi & vera fide deuius lib. 1. de Repub. Eccles. cap. 1. negavit, Christum ante Ascensionē fuisse Caput Ecclesiæ, aut per seipsum fundasse & ædificasse Ecclesiā; cum ea per Apostolos primum fuerit ædificata post CHRISTI Ascensionem.

41 Probatur assertio aperte ex scriptura, quæ Christo in terris existenti plenā auctoritatē regēdi Ecclesiā tribuit. Ut quādo ipse duodecim Apostolos ac septuaginta discipulos ministros delegit, & cū auctoritate ad prædicandū Euangeliū regni cœlorū dimisit. Matth. 10. Marci 3. & Luc. 6. 9. & 10. Item quando instituit noua Sacramenta, nouūq; Sacerdotiū & Sacrificiū, quando noua præcepta & Consilia Euangelica condidit & promulgauit.

42 Quo speciatim etiā pertinent illa Matthæi 28. v. 18. *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes &c.* Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad consummationē sæculi. Ioannis 20. v. 21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. &c.* Accipite spiritū sanctū, quorū remisistis, &c. 1. Cor. 3. v. 11. *Fundamentū aliud nemo potest ponere, præter id quod positū est, quod est Christus IESVS.* Ephes. 1. v. 22. *Omnia subiecit sub pedibus eius: & ipsum dedit caput super omnē Ecclesiā, quæ est corpus ipsius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimplet.* Eph. 2. v. 20. *Super ædificari super fundamentū Apostolorū & Prophetarū, ipso summo angulari lapide Christo IESU.* 1. Petri 2. v. 6. & Isaia 28. v. 16. *Ecce pono in Sion lapidem summū angularem, electū pretiosum: & qui crediderit in eum non confundetur.* Quæ quidē ad Christū etiamnū mortale vitā agentem spectare, patet ex verbis subsequētibus: *Lapis quem reprobauerunt ædificantes, nempe Iudæi Christū crucifigētes.* Hinc etiā Christus peculiari modo vocatur in scriptura Doctōr, Præceptor, Legislato, Iudex, Medicus, Pastor, & Pontifex, ut pluribus videre est apud Valentiam loc. cit.

Ratio est manifesta. Nam cum Christus esset Deus & homo, in quo omnes thesauri sapiētia &

scientiæ absconditi erant, quique ideo etiam missus fuit à patre in mundum, ut nouam sibi Ecclesiam congregaret, negari non potest, eum etiam secundum humanitatem quoddam absolutum in Ecclesia ius, & ab omni creatura independens dominium habuisse: præsertim quando non solum rex ipse Ecclesiam, quam diu præsens erat, sed ipsum quoque Ecclesiasticum regimen primus sua auctoritate instituit; quod est apertum signum potestatis in vniuersa Ecclesia, ut dictum.

43 **ASSERTIO II.** Christus neque tradidit, neque tradere potuit plenitudinē illam & perfectionem suæ potestatis & auctoritatis alteri; qui proinde in suo regimine nullum habet successorem. Hanc assertionem bene declarant & prosequuntur Turcremata de Ecclesia lib. 1. cap. 5 2. & Gregorius de Valentia tom. 4. d. 1. q. 9. pun. 4. & d. 3. q. 5. pun. 3. Probatum & declaratur. Quemadmodum enim caput hominis duo potissimum munia sibi vindicat, nimirum quod per sensus & intelligentiam cæterorū membrorū functiones dirigit & imperat, & quod simul in membra cætera vim quandā internam vitæ motusque vitalis infundit: ita Christus non modo Ecclesiæ caput est, quod extrinseca directione & gubernatione, docendo & præcipiendo, corpus Ecclesiæ dirigit, sed simul etiam, quod intertū vigorem, gratiam scilicet & omnis generis virtutes, eidē suggerit ac subministrat, iuxta illud Ioannis 1. v. 17. *De plenitudine eius nos omnes accepimus & gratiam pro gratia: quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est.*

44 Deinde Christus supremam habuit potestatem leges ferendi, abrogandi, noua Sacramenta instituendi, vetera abrogandi, totumque Ecclesiæ regimen suo arbitratu constituendi; quod nulli hominum competit. Denique Christus caput est vniuersale totius Ecclesiæ, non solum militantis in terris, sed etiam triumphantis in caelis, omniumque fidelium, qui vnquam sunt, fuerūt, aut erunt: quod itidem nulli hominum conuenit.

Quæ etiam causa est cur Christus in Ecclesia nullum habeat successorem; sed solummodo vicarium ut dicemus. Quia successor cum antecessore parem potestatem habet; ac simul eundem antecessorem potestatem suam amississe supponit: quod de Christo dici non potest.

45 **ASSERTIO III.** Contulit tamen Christus aliquam in Apostolos potestatem & auctoritatem regendi & gubernandi Ecclesiam: atque ita quidē, ut Apostoli omnes, quoad communem Apostolatus dignitatem & prærogatiuam, pares essent. Prior pars constat ex dictis dub. præced. Secundam partem tradunt Caietanus tractat. de comparatione Papæ & Concilij c. 3. vbi dicit, *Apostolos reliquos, quatenus Apostolos, fuisse D. Petro pares; quatenus autem erant oues Christi, fuisse Petro subiectos.* Idē ex communi docet Gregorius de Valen. hic q. 1. p. 7. §. 28.

Probatum & declaratur assertio. Nam ad Apostolatus prærogatiuā duo pertinebāt; primū quod ipsi immediate à Christo Ecclesiastici ministerij auctoritatem acceperunt; alterum quod eandem auctoritatem à Christo acceperunt, sine vlla determinatione ad certa loca; ita nimirum.

ut ipsi tanquam Episcopi, Doctores, & Pastores animarum, possent vbique in toto terrarum orbem munia Ecclesiastica rite obire, iuxta illud Matthæi 28. vers. 19. *Euntes docete omnes gentes;* & Marci 16. vers. 15. *Euntes in mundum vniuersum; prædicate Euangelium omni creatura.* In hac ergo vtraque Apostolatus prærogatiua, omnes Apostoli pares fuerunt. Quod ipsum etiam SS. Patres nonnunquam docuerunt, speciatim Cyprianus lib. de vniuersa Ecclesiæ vbi ait: *Hoc erant vniuersi ceteri Apostoli, quod & Petrus, pari consortio prædij & honoris & potestatis.*

46 **ASSERTIO IV.** Petrus nihilominus caput fuit Apostolorum, & Vicarius Christi; adeoque post Christum, & sub Christo, visibile in terris totius Ecclesiæ caput. Hæc assertio contra Sectarios huius temporis probatur fuisse à Controuersiarum tractatoribus; sed ego scripturæ solum potissima loca paulò accuratius expendam.

Prima igitur ac potissima probatio sumitur ex apertis noui testamenti testimonijs, quibus eam potestatem & auctoritatem Christus Apostolo Petro, partim promissit, partim confirmauit, ac denique re ipsa tradidit.

Primum locus est Matthæi 16. vers. 18. vbi Christus ad Petrum ait: *Beatus es Simon Bar Iona: quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in caelis est. Ecce dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam & porta inferi non præualebunt aduersus eam, & tibi dabo claves regni caelorum, & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis:* Ex quo loco duplex argumentatio ad propositum desumitur. Primum ex verbis illis: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*

47 Ex quibus ita argumentamur: Si Christus super Petrum, veluti petram, ac secundarium post se fundamentum ædificauit Ecclesiam suam vniuersam, & ad finem vsque mundi duraturā, consequens est, Petrum fuisse post Christum, eiusque ascensionem, visibile caput & Primatē totius Ecclesiæ Christi, & cæterorū Apostolorum: sed verum est antecedens, ex aperta illa Christi promissione, quam saltē post Christi ascensionem fuisse implētā dubitari non potest. Ergo & consequens. Maior patet, quia idem est in ædificio spirituali, esse petram, seu primarium ac immobile quoddam fundamentum totius ædificij, & esse caput eiusdem ædificij; atque hoc ipso, quod Christus vniuersam Ecclesiam suam supra Petrum se ædificaturū promissit, simul etiam statuit, ut vniuersa Ecclesia, adeoque etiam ceteri Apostoli, Petri auctoritate & robore niterentur, quando vtiq; in Ecclesia Christi vniuersa, etiam Apostoli comprehenduntur.

48 Minor propositio, nimirum in verbis illis Christi, per petram designatum fuisse Petrum, de quo tota est difficultas, probatur primo ex ipso verborum contextu, prout etiam in Biblijs latinis recitatur. Nam in similibus loquendi modis, vbi facta certæ personæ compellatio, *Tu es hic vel ille;* subiungitur particula demonstratiua, relata vel ad idem nomen denuo repetitum, vel ad simile habens allusionē ad priorē personæ

appella-

appellationem, v. g. *Et cum hoc, vel ita faciam, aut fiet istud.* &c. semper vocula demonstratiua demonstrat personam de qua antea immediate sermo erat, vt si dicam: *Tu es Rex,* & in hoc Rege fiduciam meam colloco. *Tu es Consul,* & ab hoc Consule consilium expecto. *Tu es mercator,* & ab hoc mercatore merces expecto. *Tu es ciuis,* & cum hoc ciue amicitiam iungam. *Tu es Dux,* & hunc Ducem miles sequar. &c. Idem etiã fit in nominibus proprijs; etiã nisi nõnulla subinde in ijs fiat ipsarum terminationum ac generum per allusionem mutatio, vt si dicam: *Tu es Ignatus,* & hoc igne mundus inardescet. *Tu es Columna,* & hac columna sustinebis Ecclesiam. *Tu es Victoria,* & hac Victoria exhalabit orbem. *Tu es Aquila,* & hac aquila super astra euolabit. Et similia huius generis adduci possunt innumera; in quibus omnibus & singulis exemplis, si vel exactissima & plenissima omnium fiat inductio, quis nisi mente captus negauerit, demonstratiuum pronomen *Hic* cum suo appellatiuo semper respicere personã, quæ immediate antea pronomine illo primitiuo *Tu* significabatur? Cum ergo & oratio illa, *Tu es Petrus,* & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, sit ijs, de quib⁹ diximus vndeque & per omnia similis; certe apertissima contumacia, & voluntaria infania, imo aperta cognitæ veritatis impugnatione est, solo nouandi studio negare, verba illa super hanc petram respicere & designare Petrum.

Secundo confirmatur idẽ ex textu græco. Etenim quia vocabulũ *Petrus*, græcũ est, hinc fit, vt in latino sermone, non ita clara sit vis & emphasis allusionis, ipsaque adeo connexio inter Petrũ & petram: quæ multo minus etiã elucescit in vernaculo idiomate, vbi nec vocũ quidẽ est illa annotatione & similitudo, cum dicitur: *Du bist Petrus / vnd auff disen Felsen will ich bauen mein Riech.* Quæ ratione fit etiã, vt apud homines simplices, Sectarij nostri causam vtcunq; tolerabilem tueri videantur, cum dicunt, *Petrus, vnd der Fels / nihil inter se comune habere, cũ tamen sit textum latinum, & multo magis si græcum, aut syriacum legere & intelligere possent, perspicuum rei veritatem vtique facile perspecturi essent.*

Itaque vt de græco textu prius dicã, in eo verba, de quibus agimus, ita leguntur: *ὄ ἐ Πέτρος, ἔ ἐν τῷ τῷ πέτρῳ οἰκοδομήσω μὲ τὴν ἐκκλησίαν.* In quibus verbis, vtrumque nomen illud *Πέτρος* & *πέτρα*, quib⁹ apud latinos respõdēt *Petrus* & *petra*, tametsi genere & terminatione differãt, quod vnum masculinum est, alterum femininum, vnam tamen prorsus ac eandem significationẽ habent, ita vt æque vtrumq; petram, rupem, aut cautẽ, seu immobile saxum significet. Quo fit, vt si spectemus verborum significationem, perinde sit, ac si dixisset Christus: *Tu es Petra, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* Quod si factum fuisset, quis quæso negare auderet, voculam petram secundo loco positam designare Petrũ? Et quãuis S. Matthæus, aut eius interpres æque potuisset vtrobique vti vocabulo *Πέτρος* dicendo: *ὄ ἐ Πέτρος, ἔ ἐν τῷ τῷ πέτρῳ οἰκοδομήσω μὲ τὴν ἐκκλησίαν.* Quasi dicas, *Tu es Petrus, & super hanc Petrũ edificabo Ecclesiam meam:* attamen ad omnem æquiuocacionem tollendam, ne vocabulum *Πέ-*

τρος etiã altero loco solum velut proprium Petri nomen, nõn autem secundum genuinam vim ac significationem vsurpatum videretur, atque adeo vt emphasis & vis indubitata nominis appellatiui petram significantis, à Christo loquente spectata, liquido repræsentaretur, maluit is secundo loco, vti vocabulo *petra* quam *Petrus*.

Perinde ac si quis eum, qui latine vocaretur Scintilla, aut Stella, ita alloqueretur: *Tu es Scintilla, & hac scintilla magnum excitabit incendium. Vel tu es Stella, & hac stella illuminabitur orbis.* Vbi similiter ex genere masculino transitur ad femininum; eo solum, vt vis sua & significatio nomini Scintillæ ac stellæ secundo loco vsurpato constet. Et sicut in hoc casu, ob mutationem generis, nemo dubitaret, nomen scintillæ ac stellæ vtroque loco vnum & eundem hominem designare, etsi priore loco masculinẽ, posteriori loco femininẽ, ac per modum appellatiui vsurpatum esset; ita etiã dubitari nullo modo potest, vtrumque vocabulum *Πέτρος* & *πέτρα*, etsi genere diuersum, vnum tamen ac eundem Petrum designare ac significare. Vt proinde puerilis aduersus Grammaticam sit error Iacobi Heilbrunneri, Prædicantis quondam Neoburgensis, in suo acatholic. art. 4. cap. 2. pag. 285. quando ex illa mutatione & diuersitate generis, colligit, petram ad Petrum spectare non posse: quia *relatiuum*, inquit, *cum suo antecedente genere & numero conuenire debet.* Quasi vero *petra* aut *scintilla* vel *stella*, &c. in his exemplis sint relatiua, & non potius nomina apposita, quæ sæpe genere à suo antecedente differunt.

Tertio idem clarius patescit ex textu Syriaco. Vbi sine vlla prorsus nominum variatione, pro verbis illis *Petrus* & *petra*, vnum ac idem vocabulum *Cepha*, siue *Cipha*, vtrobique legitur, ad hunc scilicet modum: *Danbã Ciphã, veal hada Ciphã ebneha lebãdãbi:* hoc est: *Tu es Cipha, & super hanc Cipha edificabo Ecclesiam meam.* Quod aliud non est, quam si græce dictum fuisset: *ὄ ἐ πέτρα, ἔ ἐν τῷ τῷ πέτρῳ οἰκοδομήσω μὲ τὴν ἐκκλησίαν.* aut latine: *Tu es Petra, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam;* vel etiam germanice: *Du bist der Fels / vnd auff disen Felsen will ich bauen mein Riech.* Quæ si ita in lingua græca, latina, vel germanica dicta fuissent à Christo, quis vel impudentissimus negare auderet, nomen *petram* significans secundo loco cum pronomine demonstratiuo positum, Petrum designare?

Cum igitur Christus Dominus ita prorsus, non quidem græce, nec latine, aut lingua nostra quadam vernacula, Petrum alloquutus sit, sed Syriacẽ, prout in ipso etiã Syriaco Euangelij textu refertur, quis dubitet, ijs verbis, *super hanc petram*, in quamcunque tandem linguam transponantur, seu quocunq; vocis sono enuntientur, Petrum designari, ac velut digito demonstrari? præsertim quando in Syriaco & in Hebraico idiomate, nec potuit quidem talis vocum quoad terminationem mutatio, qualis in lingua græca & latina cernitur, locũ habere, cum nomẽ *Cepha* apud Syros, & nomen *Ceph* apud Hebræos,

sive de persona dicatur, sive de re scilicet *petra*, eundem sonum, eandemque terminacionem constantiter retineat.

53 Quarto probatur eadem veritas ex circumstantiis loci; que in eundem sensum optime quadrat. Nam nec Christo aliud quicquam magis conueniebat, quam edificare & fundare Ecclesiam suam; nec Petro aptius quidquam, quam esse petram; præsertim cum ob eam ipsam causam nomen id Petro fuerit à Christo recens impostum; nec *petra* aliud accommodatum magis, quam esse fundamentum Ecclesie; nec fundamēto huic affinius quidpiam, quam inexpugnabile edificium; nec huius edificij promulgandi tempus & locus opportunior, quam conuentus Apostolorum.

54 Quinto eadem veritas probatur consentiente auctoritate Patrum, tam latinorum, quam grecorum, qui ex iisdem verbis Christi, Petrum fuisse petram ac fundamentum Ecclesie constitutum, constantissime tradiderunt; speciatim ex latinis Clemens Romanus epistola 1. ad Iacobum, Tertullianus lib. præscript. cont. heret. cap. 22. & in lib. de monogamia cap. 6. & lib. de pudicitia cap. 21. Cyprianus epist. 40. & epist. 55. & epist. 69. 70. 71. 73. & lib. de vnitae Ecclesie cap. 3. Zeno Veronensis serm. de Circumfione, Marcellus I. epist. 1. Hilarius Pictauiensis in psalm. 131. & in Matthæum can. 16. & lib. 6. de Trinitate, Ambrosius serm. 47. & 64. & in hymno ecclesiastico, qui nunc etiam ad Laudes Dominiæ decantari solet, Hieronymus in caput. 16. Matthæi & lib. 1. dialogorum aduersus Pelagianos cap. 4. & Epist. 54. ad Marcellam, Augustinus serm. 2. & 5. in festo SS. Petri & Pauli & serm. 15. de Sanctis, & in psalmo contra partem Donati iam olim etiam in Ecclesia decantari solito, Leo Magnus serm. 3. de anniuersario sue assumptionis, & homil. de Transfiguratione Domini cap. 1. & epist. 89. cap. 1. Prosper lib. 4. de vocatione Gentium cap. 28. Gregorius Magnus lib. 6. epist. 37. & lib. 4. epist. 82. Ilidorus lib. 2. de offic. eccles. cap. 5. Bernardus lib. 2. de considerat. ad Eugenium.

55 Ex Grecis idem testantur Hippolytus orat. de consummatione mundi, Origenes homil. 5. in Exodum & in cap. 6. epist. ad Romanos, Eusebius Alexandrinus homil. de resurrectione, Athanasius epist. ad Felicem, Basilius in caput 2. Isaie, & lib. 2. contra Eunomium, Gregorius Nazianzenus orat. 26. de moderatione in disput. Epiphanius in Anchorato, Chrysostomus orat. in Petrum & Paulum, & orat. in Petrum & Eliam Prophetam, & homil. 83. in Matthæum, & in psalm. 50. & homil. 80. ad populum Antiochenum de poenit. & hom. 87. in Ioannem, Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Ioannem cap. 12. & Concilium Chalcedonense act. 3. Euagrius lib. 2. cap. 4. Germanus Constantinopolitanus in theoria rerum ecclesiast. Damascenus in hist. Barlaam cap. 11. Theodorus Studites epist. ad Paschalem Pontificem, Ignatius Constantinop. epist. ad Adrianum II. Theophylactus in cap. 16. Matthæi & 22. Lucæ, Euthymius in cap. 16.

Matthæi, Theodorus Balsamon ad canonem 16. synodi Carthagin. Quin & Ieremias Patriarcha Constantinopolitanus in suo ad Wittenbergen- sium scriptum responso 2. cap. de iustit. fidei & bonis operibus, Petrum *Apostolorum Corypheum* vocat: vt videas etiam Schismaticos grecos ab hac veritate, quantumuis adeo Romanæ Cathedrae infensos non descivisse. Quorum omnium Patrum expressa verba & testiunia sigillatim, retuli part. 2. confess. August. demonst. 3. 8. 2. Certe negare hanc veritatem tam aperte in scriptura traditam, tantaque & tam consentiente Patrum testificatione roboratam, non nisi perfrictæ frontis esse potest.

Nec obstat, quod Augustinus lib. 1. retract. cap. 21. eam explicationem vilis est retractare, cum ait: *In libro contra epistolam Donati dixi in quodam loco, de Apostolo Petro, quod in illo tanquam in petra fundata sit Ecclesia: qui sensus etiam cantatur ore multorum in verbis Beatissimi Ambrosij, ubi de gallo gallinaceo ait: Hoc, ipsa petra Ecclesia, canente, culpam diluit. Sed scio, me postea sapissime exposuisse, quod à Domino dictum est: Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, ut super hunc intelligeretur, quem confessus est Petrus dicens: Tu es Christus filius Dei vivi: ac si Petrus ab hac petra appellatus personam Ecclesia figuraret, qua super hanc petram edificatur, & accepit claves regni celorum. Non enim dictum est illi, Tu es petra, sed Tu es Petrus: petra autem erat Christus, quem confessus Simon, sicut enim rota Ecclesia confiteatur, dictum est Petrus. Harum autem duarum sententiarum quæ probabilior sit, elizat lector. Ita Augustinus.*

Sed quæ reuera Catholica veritati nihil obstare, ex his fit manifestum 1. quia Augustinus priorem illam suam explicationem, quam fateatur etiam Ambrosij verbis iam olim palam in Ecclesia fuisse decantatam, nullo modo reiecit, aut retractat; sed cum aliam quidem simul explicationem adferat, tamen priori non anteponit, sed vitamque iudicio Lectoris permittit. 2. Quia, cur Augustinus priorem explicationem in dubium polle vocari existimavit, non ea fuit causa, quod de re ipsa vlllo modo dubitaret, fueritne S. Petrus caput Ecclesie, & princeps Apostolorum; cum primatum Petri, eiusque summam in vniuersam Ecclesiam auctoritatem etiam alijs locis constantissime vbique professus sit Augustinus vt tract. 56. in Ioannem, & lib. 2. de baptismo contra Donatistas cap. 1. ita vt quamuis de illius loci explicatione dubitaret Augustinus, de veritate tamen significata esset certissimus. 3. Causa, qua ad eam dubitationem motus fuit, Augustinus, ex dictis aperte & euidenter nulla esse conuincitur. Nititur enim illa variatione terminacionis, quæ in voculis *Petrus* & *petra*, iuxta grecum & latinum textum, cernitur; quasi idcirco illa quidem ad Petrum, hæc vero ad Christum potius spectet; cum tamen ea vocum differentia nec communi explicationi quidquam obstat, vt demonstrauimus; nec in lingua Syriaca qua Christus vsus est, vlllo modo reperitur. Ex quibus facile colliget lector, an hæc Augustini qualisqualis dubitatio, nullo sane fundamento nixa, eiusmet foris repetita, & communi om-

nium ceterorum Patrum, tam qui ipsum antecesserunt, quam qui subsequuti sunt explicatiōni in Ecclesia tanto iam tempore palam decantata, & ab ipso CHRISTO tam clare & perspicue tradita, præiudicare quidpiam debeat: præsertim cum ipse quoque Augustinus rem hanc omnem denique lectoris arbitrio permittat.

59 Alterum argumentum superioribus eiusdem loci Matthæi. *Et tibi dabo claves regni cælorum: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Vbi per *Claves* intelligi summam potestatem regendi & gubernandi Ecclesiam, patet tum ex quotidiano usu ac praxi etiam secularis Reipublicæ; tum ex analogia ipsius scripturæ: siquidem etiam Isaïæ 22. v. 22. & Apocal. 3. vers. 7. eodem modo per *clavem* *Domus David* summa potestas in Ecclesia gubernativa designatur.

60 Has igitur claves Ecclesiæ cum Christus, in præsentia quidem Apostolorum, sed inter Apostolos soli Petro tradiderit; manifestum est, summam potestatem regendi Ecclesiam soli Petro traditam fuisse. Neque enim vspiam legimus, ipsas quoque claves regni cælorum cæteris Apostolis fuisse traditas; sed usum duntaxat clavium, sub Petro summo clauigero, ipsidem fuisse attributum, Matthæi 18. vers. 18. & Ioannis 20. vers. 23. ut scilicet intelligeremus, Apostolos aliquam sane in Ecclesia potestatem ligandi & solvendi habuisse, sed supremam non habuisse; eo quod in usu clavium Petri directioni subiacerent. Et vero parum interest, siue dicamus, claves Petro datas fuisse; ut supremo capiti Ecclesiæ; siue quis dicat, claves datas fuisse Petro, ut Ecclesiæ personam sustinenti. Idoc ipso enim recte Ecclesiæ personam sustinebat Petrus quod eius ipse supremum esset caput: siquidem priuatus quisque Reipublicæ personam sustinere non solet, sed Consul; sicut etiam Imperij Imperator.

61 Secundus locus noui testamenti quo eadem potestas Petro denuo fuit à Christo confirmata, habetur Lucæ 22. à vers. 24. vbi hæc leguntur: *Facta est autem contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis, Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, beneficii vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor, & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat: vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus, regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo: & sedetis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. At autem Dominus: Simon, Simon. Ecce satanas expetiuit vos ut cribraret, sicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.*

62 Ex quibus verbis, ad probandum Petri primatum, ita argumentamur. Quando in aliqua fa-

milia, præsentia hero, oritur inter domesticos contentio de primatu, seu de præcedentia; & herus ipse peregre abiturus, conscius litis, eam componat ac definiat, omnium quidem animos egregijs donis ac pollicitationibus lenit ac mitigat; attamen minime interim negat, aut dissimulat, aliquem inter eos esse, aut fore superiorem; sed hoc ipsum potius aperte asserit, præscribendo modum regendi Superiori; quem ipse etiam mox postea quasi digito demonstrando, sigillatim alloquens, non solum suam illi peculiarem gratiam & benevolentiam addicat, sed insuper etiam ei hoc officium ac mandatū iniungat, ut ceteros domesticos, aliquando forsitan nutantes, quoad opus fuerit, confirmet ac roborer; tum certe dubium minime est, & aliquem in familiæ gubernatione, & hunc ipsum ab hero ceteris esse prælatum, aliorumque Caput designatum.

63 Sed ita res se habet in proposito. Orta enim erat contentio inter Apostolos, velut domesticos ipsius heri ac patrisfamilias Christi, de primatu & præcedentia; idque in præsentia ipsius Christi, paulo post ex hac vita discessuri, eo-que consilio, ut ex Evangelica relatione patet. Eam litem ut componat ac definiat Christus, omnium quidem Apostolorum animos vniuersim egregijs donis ac pollicitationibus tenet ac mitigat, dicendo; *Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis &c. ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedetis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel:* at nunquam interim negat, nec etiam dissimulat, aliquem inter eos esse aut fore superiorem, sed hoc ipsum potius aperte asserit, præscribens modum regiminis Superiori, his verbis; *Qui maior est in vobis, fiat sicut minor, (studio seruiendi & commodandi;)* & *qui præcessor est, sicut ministrator:* quod ipsum suo simul exemplo confirmat, *Ego autem &c.* Et mox postea quasi digito demonstrans Superiorem, Petrum vnū ex omnibus sigillatim alloquitur, suamque illi coram omnibus peculiarem gratiam & benevolentiam addicit: *Simon Simon &c. Ego autem rogavi pro te &c.* atque insuper & hoc ipsum etiam officium imponit, ut olim ipse conuerlus confirmet fratres suos, ceteros nempe Apostolos, eorumque successores; quoties hac eis confirmatione opus esset. Quis ergo dubitet, à Christo vnū aliquē, & quidem hunc ipsum Petrum, in quem iam antea tam euidentis primatus promissio aliaque eius indicia congruebant, confirmatā promissione antea factā Matthæi 16. ut dictum, cæteris prætulisse, adeoque omnium Apostolorum caput designasse?

64 Tertius locus, quo idem primatus Apostolo Petro iam antea quidem Matthæi 16. promissus, & Lucæ 22. confirmatus, re ipsa postea à Christo traditus ac consignatus fuit, habetur Ioannis 21. à v. 14. vbi hæc verba leguntur: *Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset à mortuis. Cum ergo prandissent, dicitur Simoni Petro IESVS: Simon Ioannis, diligis me plus his? dicit ei: Etiam Domine, tu scis, quia amo te*

Dicit ei: *Pasce agnos meos.* Dicit ei iterum: *Simon Ioannis diligit me?* ait illi: *Etiam Domine, tu scis quia amo te.* Dicit ei: *pasce agnos meos.* Dicit ei tertio. *Simon Ioannis amas me?* Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei: *Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te.* Dicit ei: *pasce oves meas.*

66

Ex quibus verbis Petrum à Christo accepisse potestatem supremam pascendi, adeoque regendi omnes omnino agnos & oves Christi, quæ ad eius ouile vnquam pertinerent, adeoque eam ipsam potestatem & auctoritatem, quæ ei promissa erat Matthæi 26. & denuo confirmata Lucæ 22. aperte patet ex verbis & circumstantijs huius loci. Aderat siquidem iam tempus, quo Christus post Resurrectionem suam, ex decreto æterni Patris, terras in specie quidem visibili relicturus, cælofque conscensurus erat: hic iam res ipsa postulabat, vt Ecclesiæ suæ ac ouili benignissimus Pastor de Vicario stabili prouideret, qui suo ipsius Christi loco vniuersas oves præsentis, seu aliquando futuræ regeret & pasceret. Non exciderat ipsi interim è memoria, quemnam ex Apostolis iam dudum ante mortem, duplicatâ promissione, ad hoc munus destinasset, nempe quod Petrum designasset petram, super quam ipse vniuersam Ecclesiam suam ita esset ædificaturus, vt nec portæ inferi quidem contra eam essent præualituræ; quodque illi simul clauis regni cælorum pmisisset, Matthæi 16. & deniq; quod paulo ante mortem, eidem Petro veluti Maiori domus officij ipsos etiâ Apostolos olim in fide confirmadi comendasset Lucæ 22.

67

Itaque vt hoc negotium penitus absolueret, atque potestatem Petro iterato iam promissam, re ipsa tandem traderet, coram sex alijs discipulis velut testibus, è quibus etiam Iacobus & Ioannes rerum quarumque maximarum alias, etiam vna cum Petro inspectores ac testes fuerant, solemnè quasi stipulationis formulâ ter repetitâ vsus, Petroque de amoris affectu, quem in pastore sciret vel maxime esse necessarium, ter rogato, terque restato, ter ipse vna eademq; statâ verborum formulâ pastoris vniuersalis super vniuersum ouile suum auctoritatem tradit, dicendo *Pasce agnos meos, pasce oves meas.* Vbi cum Christus nullam penitus ouem ex suis ab auctoritate & iurisdictione Petri, velut constituti Pastoris, exceperit, temerarius sit, quisquis vnicam exceperit. Ex quibus proinde constat, S. Petro summam post Christum potestatem ac auctoritatem regendi ac pascendi vniuersum ouile dominicum, omnemque adeo in terris Christi Ecclesiam ad finem vsq; mundi futuram, fuisse commendatam.

68

Et confirmatur hæc explicatio quia vocabulum *pasce*, vti & apud græcos verbum *μειναινα*, & apud Hebræos *Rahah*, tum apud prophanos scriptores, tum in ipsa etiam scripturâ non solum pascere, sed etiam regere signifieat; speciatim 2. Reg. 5. v. 2. & Ezechielis 34. v. 23. vbi de Christo dicitur: *Et suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas, seruum meum David: ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem.* Et Isaia 44. v. 28. Regi Cyro dicitur: *Rohi, pastor meus es.* Et Homerus l. 2. Iliados, Regem Agamemnonem sæpe vocat *μειναινα λαών*, pastorem populorum.

Atque ex eodem loco Petri primatum afferunt etiam Origenes in caput. 6. ad Romanos, Chrysofomus homil. vlt. in Ioannem & libro 2. de sacerdotio in principio, & homil. 1. de penitentia, Ambrosius libro 10. in Lucam cap. 24. Gregorius libro 4. registri epist. 32. & Theophylactus in eundem locum Ioan. 21. Optime Cyprianus lib. de vnitae Ecclesiæ cap. 3. vtrumque locum, primum & tertium coniungens, ait: *Loquitur Dominus ad Petrum: Ego dico tibi, inquit, quia tu es Petrus, & super illam petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferorum non vincunt eam. Et tibi dabo clauis regni cælorum, & quæ ligaueris super terram, erunt ligatæ & in cælis &c. Et iterum eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas. Super illum vnum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves suas &c.* Ex quibus proinde etiam eadem assertio comprobatur, consentiente Patrum auctoritate, quos circa primum & tertium locum retulimus.

69

Secundo probatur eadem assertio ex figura veteris testamenti; in quo itidem suprema iudicandi & regendi Ecclesiam auctoritas, ad vnum aliquem summum Sacerdotem pertinebat, vt patet Deuteronomij 17. vers. 12. post constitutum in genere Sacerdotum Tribunal, speciatim de summo Sacerdote subiungitur: *Qui autem superbiert, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum de Israel; cunctusq; populus audiens timebit, vt nullus dein ceptus intumescat superbia.* Et 2. Paralipomenon 19. post commendatum itidem generale tribunal Sacerdotum, mox subiungitur v. 11. *Amarius autem Sacerdos & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit.* Vbi itidem suprema auctoritas iudicandi ad summum Sacerdotem reuocatur. Et denique illud Malachiæ cap. 2. vers. 7. *Labia Sacerdotis custodient scientiam; & legem requirent ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est; ad summum itidem Sacerdotem speciatim pertinet. Cum igitur figuratum figuræ respondere debeat, necesse est, vt etiam in Ecclesia Christi, post eius in cælos ascensum, inter ipsos Apostolos vnus aliquis cæteris emineat, qui tam Apostolorum, quam ipsius Ecclesiæ visibile caput extiterit; neq; vero id alij quam Petro vel per somnium tribui potest.*

70

Tertio idem probatur ex alijs pluribus prærogatiuis, quibus idem Apostolus Petrus sæpe alias in scriptura cæteris Apostolis præfertur. Ita enim I. Matthæi 10. v. 2. vbi numerus Apostolorum initur, eorumq; catalogus refertur, non solum in actu quasi exercito primo loco refertur Petrus, quod alibi sæpius factum; sed etiam expresse, & in actu signato, primus dicitur; idq; non ordine vocationis, quia Andreas prior vocatus erat Ioannis 1. Neq; ratione ætatis; non solû quia in Ecclesiastica congregatione, vbi de personarum gradibus & ordine agitur, solius ætatis nulla habetur ratio; sed etiâ quia multi verius putant, Andream fuisse seniores, vt post Epiphanium, hæref. 5. docent Baronius tom. 1. Annalium Anno Christi 3. i. n. 23. Lorinus in caput. 1. Actuum v. 13. Serrarius in tract. de Apostolis & alij,

71

tamen

tametsi oppositum docuerint Chrysostronus apud eisdem, & Cassianus lib. 3. de incarnatione c. 12. sed ordine utiq; dignitatis & preeminentia.

II. Vnus omnium nomine Petrus Matthæi 16. in re omnium grauisima, Christo respondet, vniuersim Apostolos interroganti: *Vos autem quæ esse dicitis?* III. Christus pro se tantum, & Petro, tributum soluit, Matthæi 17. v. 26. IV. Secretissimis quibusque mysterijs à Christo testis eum paucis adhibetur, vt in domo Archifynagogi, in monte Thabor, & Oliueti; simulq; primus vbi que inter socios refertur, Marci 5. Matthæi 17. & 26. V. Peculiariter Christus pro Petro orat, ne fides eius deficiat Lucæ 22. v. 32. VI. Primo inter Apostolos Petro à Christo pedes lauantur, Ioannis 13. v. 6. VII. Primo inter Apostolos Petro Christus resurgens apparet, Lucæ 24. v. 34. & 1. Cor. 15. v. 5. VIII. Primus Apostolorum cæterum post Christi Ascensionem colligit, ac restaurandū docet, Actuum 1. v. 16. IX. Primus post acceptū Spiritum sanctum, in conuentu Apostolorum, Euangelium palam promulgat Act. 2. v. 14.

X. Primus inter Apostolos publico miraculo fidē confirmat Act. 3. v. 6. XI. Primus iudiciariam potestatem in Ecclesia post Christum palā exercuit, damnando Ananiam & Saphiram, Actuum 5. v. 1. XII. Primus diuinitus edocetur de Euangelio etiā Gentibus prædicādo; ijsq; in Ecclesiā admittendis, Act. 10. v. 13. XIII. In primo generali Concilio Apostolorū primus Petrus sententiā tulit, cui omnes Apostoli acquieuerunt, Actuum 15. v. 7.

Deniq; quod ad rem vel maxime pertinet, solus inter Apostolos Petri nomen Christo ipse mutauit atque ita quidem, vt pro Simone eum vocandū statueret *Cepham*, siue Petrum Ioannis 1. v. 42. Cur? nisi vt officio ac muneris suo futuro, ab initio statim conueniens nomen obtineret, ac ex Simone seu *audiente*, & communi discipulo Christi, re ipsa quandoque suo tempore fieret *petra* Ecclesiæ & caput Apostolorum.

Ex quibus etiā colligitur, falsum esse, quod Sectarij dicūt, Petrum suam illam potestatem nunquam exercuisse. Quod autem minus frequenter aduersus Apostolos eam potestatem exercuerit, ratio est; quia eorum singuli Spiritu Sancto repleti, pro sua quidem persona, externi moderatoris ope in actu secundo non admodum indigebant.

Quare etiam Chrysostronus homil. 21. in Acta: *Vtique*, inquit, *Petrus primus inuenitur. Quādo eligendus Apostolus, hic primus; quando loquendum Iudeis, non esse Apostolos ebrios: Quando curandus claudus; quando concionandum; quando agendum contra Principes; quando contra Ananiam; quando ab umbra sanationes fiebant, hic erat. Et vbi quidem erat periculum hic, et vbi moderatio. Vbi autem tranquillitate res erant plena, communiter omnes. Sic non exigit honorem maiorem. Quod etiam de Romano Pontifice habet Gregorius Magnus lib. 7. epistol. 64. cum ait: *Si qua culpa in Episcopis inuenitur, nescio quis Episcopus Sedi Apostolica subiectus non sit. Cum vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humanitatis aequales sunt.**

Quinto probatur assertio ratione. Si enim post Christi ascensum, nullus inter Apostolos Christi Vicarius, qui visibile totius Ecclesiæ caput esset, relictus est, necesse est, Ecclesiæ regimen esse mutatum; ita vt ex Monarchia transiret in Aristocratiam: consequens autem est falsum & absurdum: Ergo, &c. Maior probatur: quia regimen cuiusque communitatis desumitur ex eiusdem magistratu visibili; & quidem si Monarchicum regimen sit, à supremo capite visibili. Cum ergo constet, CHRISTVM cum in terris ageret, fuisse Caput visibile totius Ecclesiæ, ipsumque adeo Ecclesiæ regimen fuisse Monarchicum, sane fatendum est, regimen illud fuisse mutatum, si Christus nullum supremum Caput visibile in terris, secundarium quidem, sibi que subordinatum post se reliquerit. Minor itidem probatur, quia si Ecclesiæ regimen ex Monarchia fuisset mutatum in Aristocratiam, sequeretur ipsam quoque totam Ecclesiam fuisse mutatam; ac proinde nec eandem nūc esse Ecclesiam, quæ fuit viuente Christo in terris: quia vnitas politici corporis maxime desumitur à ratione & modo policia ac gubernationis siue regiminis.

Ex quibus denique recte cum S. Leone episc. 89. ad Episcopos Viciensis Prouinciæ concludimus: *Quisquis Petro principatum estimat denegandum, illius quidem nullo modo potest diminueri dignitatem; sed inflatus spiritu superbia sua, semetipsum in inferna demergit.*

ASSERTIO V. Est & semper in Ecclesia fuit vnus aliquis, qui Apostolo Petro Christo in eadem suprema (Christo tamen subordinata) Ecclesiam gubernandi & regendi auctoritate & potestate, summi que ac ordinarij Pastoris munere, diuino iure succederet. Hanc Catholicam assertionem bene tuerentur & explicant Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 17. Caietanus de auctoritate Papæ & Concilij cap. 4. Canus lib. 6. locorum cap. 3. Stapletonus in relect. controuers. 3. q. 2. art. 1. Gregorius de Valentia hic quaest. 1. punct. 7. §. 15. & Bellarminus lib. 1. de Romano Pontifice.

Definitur eadem assertio in Concilio Constantiensi sess. 15. in qua hi Wicleffi errores damnantur: nimirum 7. *Petrus non fuit, nec est caput S. Ecclesiæ Catholice.* Et 13. *Papa non est manifestus et verus successor Petri.* Et 27. *Non est scintilla apparentia, quod oporteat esse vnum caput in spiritualibus regens Ecclesiam, quod semper cum ipsa militante Ecclesia conuersetur et conseruetur.* Quos Wicleffi errores etiam Lutherus, Caluinus, & alij huius temporis sectarij sunt sequuti.

Probatur autem assertio Catholica primo, iisdem tribus scripturæ locis, quibus antea probauimus, primatum Ecclesiæ fuisse penes S. Petrum; quosque non modo hætenus ad eum sensum interpretati sunt Patres & Concilia; sed qui ipso etiā verborum sono & contextu eundem sensum, aperte præ se ferunt. Nam cum absolute dixerit Christus, ad Petrum, *Super hanc petram adificabo Ecclesiam meam; Pasce oves meas*, necessario intelligendū id est, tum de vniuersa Christi in terris

Ecclesia.

Ecclesia, usque ad finem mundi existente, tum generatim de omnibus Christi ouibus, quibus tempore existentibus; idque etiam ob eam causam, ne dicendum sit, Ecclesiam successu temporis, suo illo fundamento fuisse destitutam, super quod ab ipso Christo antea fuerat ædificata, aut ouile Christi, officio supremi Pastoris à Christo constituti fuisse postea spoliatum: atqui fieri non potest, ut vel Petrus in propria persona fundamentum sit totius Ecclesiæ ad finem usque mundi futura; quando iam in cælis existens, nullam in Ecclesiam auctoritatem seu potestatem exercet; aut ut is in propria persona pascat oues omnes Christi, veram ipsius fidei doctrinam proponendo, & quæ circa illa controuersa sunt definiendo: ergo necessario illa ad Petrum pertinere existimanda sunt non solum secundum propriam eius personam, sed etiam quantum ad eiusdem Successores, continua successione in Ecclesia permanentes. Quod ipsum etiam nomen & officium tam fundamenti, quam pastoris indicat. Nam & illud sua natura perpetuum est, quamdiu ædificium durat; & officium pastoris institutum, non minus durabile esse debet, quam ipsum ouile.

79 Quæ etiam argumentatio hoc syllogismo clarius explicatur. Nam potestas illa & auctoritas, quæ iuxta Christi promissionem, Ecclesiam perpetuo sustinere, pascere, & aduersus quosuis aduersariorum impetus immotam tueri debet, necessario esse debet potestas seu auctoritas ordinaria, ac in Ecclesia permanens; ac proinde non in solo Petro, sed & in eius Successoribus duratura: Potestas & auctoritas Petri, iuxta Christi promissionem, vniuersam Christi Ecclesiam perpetuo sustinere, pascere, & aduersus quosuis aduersariorum impetus immotam tueri debet: Ergo potestas & auctoritas Petri necessario esse debet ordinaria, & in Ecclesia permanens; ac proinde non in solo Petro, sed & in eius Successoribus perpetuo duratura.

80 Secundo probatur eadem assertio ex figura veteris testamenti, ducto argumento à minori ad maius. Nam ut superius dictum, in Synagoga, semper ac perpetua successione, vnus aliquis erat Summus Pontifex, qui suprema potestate in spiritualibus Synagogæ præset, eamque gubernaret: Ergo id multo magis tribuendum est Ecclesiæ. Consequentia probatur. Nam præterquam quod omnia in figura illis contingebant 2. Corinth. 10. negari certe non potest, Deum non minus prouide & sapienter prospexisse Ecclesiæ Christianæ, quam Synagogæ; ad perfectionem autem prouidentia pertinet, vnum caput visibile tantæ communitati præficere.

Tertio, probatur continua praxi & sensu ipsius Ecclesiæ, ut dicitur dubio sequenti: cui quantum sit deferendum, patet ex illo Apostoli 1. Tim. 3. v. 15. vocantis Ecclesiam *columnam & firmamentum veritatis*.

81 Quarto, probatur assertio rationibus. I. Necessarium est ad bonum regimen Ecclesiæ, & vnitatem in ea conferuandam, præter congregationem & Concilium generale Episcoporum, vnum

aliquem inter ipsos Episcopos esse supremum caput & moderatorem totius Ecclesiæ, qui eam, quæ ad bonos mores & doctrinam Ecclesiæ pertinent, suprema auctoritate definire ac præscribere possit: Ergo re ipsa existat in Ecclesia vnum aliquod eiusmodi supremum caput, continua successione permanentes. Antecedens patet; tum quia controuersia de fide, quæ nec propter summam varietatem nationum, statuum, ordinum, ac ingeniorum, necesse est in Ecclesia frequenter oriri, nequeunt sufficienter determinari per Episcopos, si inter eos non sit aliquod supremum Ecclesiæ caput; non solum quia tunc nullus erit, qui cum auctoritate, quoties opus sit, possit Episcoporum Concilium cogere; sed etiam quia moraliter impossibile est, pro qualibet controuersia definienda, generale Episcoporum Concilium conuocare: Particularia autem Episcoporum iudicia, nec infallibilia sunt, nec ad fidei vnitatem in Ecclesia seruandam sufficiunt, ut patet, & dictum quæst. præced.

II. Petrus iam in cælo existens, vel adhuc manet Ecclesiæ caput, fundamentum, & petra; vel non. Non primum; quia sic duo essent inuisibilia capita Ecclesiæ; nimirum Christus, & Petrus: cum tamen præter Christum, inuisibile caput Ecclesiæ, omnium sententiâ, nullo alio inuisibili capite opus sit. Si secundum dicitur, necesse est, aliquem alium Petri Vicarium pro capite & fundamento Ecclesiæ fuisse substitutum; ne fatendum sit, Ecclesiæ corpus & ædificium periisse. III. Si Petro in Ecclesiæ gubernatione nullus successit, necesse est Ecclesiæ regimini formam fuisse mutatam; ita ut ex Monarchia transferretur in Aristocratiam, aut oligarchiam, seu democratiam: consequens autem est plane absurdum; quia sic ipsum etiam corpus Ecclesiæ mutatum fuisset, ut superius in simili dictum: Ergo, &c.

ASSERTIO VI. Alia est ratio cæterorum Apostolorum, quibus etsi quidam in Ecclesia pastores, scilicet Episcopi; non tamen in pari & æquali omnino potestate successerunt. Explicatur & probatur assertio. Apostoli enim in Ecclesia duplex sustinebant officium, saltem ratione distinctum; vnum extraordinarium, legationis à Christo immediate demandatæ, quatenus videlicet erant Apostoli seu legati à Christo missi, ad prædicandum & plantandum Euangelium in toto mundo. De quo S. Paulus 2. Corinth. 5. v. 20. *Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos*. Et Ephes. 6. v. 20. *Pro quo legatione fungor in catena; ita ut in ipso audeam, pro ut oportet me loqui*. Alterum ordinarium, secundum quod & ipsi, tanquam pastores & rectores Ecclesiæ, ac Episcopi animarum, potestate quidem ordinis ipsi Petro pares, potestate autem iurisdictionis eodem inferiores, alijs vero Sacerdotibus utroque modo superiores, poterant munia Episcopalis potestatis in designato cuique territorio exercere.

Nunc ergo in illo extraordinario officio, atque adeo in illa duplici prærogatiua Apostolatus, quæ superius assertione 3. explicauimus, nemo Apostolis successit: erat enim hoc munus legationis, extraordinarium. In illo autem ordinario pastorali

munere

munere. Episcopi in Apostolorum locum subue-
sti sunt, vt docet etiam Concilium Tridentinum
sess. 23. c. 4. Episcopi enim potestatem ordinis eam-
dem omnino habent cum Apostolis; iurisdictioni-
nis autem potestatem, qua & Pontifice Romano
Petri successore inferiores sunt, & Sacerdotibus
alijs superiores, tantam omnino habent in sua
Diocesi, quanta particularium Ecclesiarum Pa-
storibus necessaria est. Quam rem pluribus pro-
sequuntur Caietanus de auctoritate Concilij
& Papæ cap. 4. Stapletonus in relect. controu. 2.
quæstio. 3. art. 3. Gregorius de Valentia hic q. 1.
pun. 7. §. 2. 4. & Bellarminus lib. 2. de Pontif. cap.
17. & lib. 4. cap. 24.

85 Ex quibus omnibus colligitur, duabus præ-
cipue rebus S. Petrum, tanquam Pastorem & cap-
ut totius Ecclesiæ, Apostolos antecessisse.
Vna est, quod ipse non modo potestatem à Chri-
sto accepit, in vniuerso mundo, pastorale suum
munus obeundi; sed quod etiam potestatem
quandam accepit in ipsos Apostolos, tanquam
eorum videlicet, & omnium Ecclesiæ membro-
rum visibile caput, vt assertione 4. probatum
est. Altera, quod ipse à Christo auctoritatem in
toto mundo accepit ordinariam, & perpetuo du-
raturam, atq; adeo ad posteros transmittendam;
Apostoli vero tanquam extraordinarij Legati;
quorum proinde potestas illa in toto mundo cum
ipsis Apostolis expirauit.

86 Addunt aliqui, Apostolos ipsam potestatem
sui Apostolici munere accepisse, non immediate
ab ipso Christo, sicut Petrus eam accepit, sed à
Petro. Ita Turrecremata libro 2. de Ecclesia cap.
17. & quidam apud Caietanum loc. cit. qui
volunt, tam potestatem ordinis Episcopalis, quam
iurisdictionis, Apostolis à Petro collatam fuisse.
Sed hæc sententia neque necessaria est ad prima-
tum Petri asserendum; & per se etiam minus
communis & probabilis est, vt recte notauit
Gregorius de Valentia loc. cit. Licet enim se-
cundum ordinarium processum, & spectatà Pe-
tri potestate, ita fieri potuisset, tamen communi-
ter existimatur, gratuita & extraordinaria præ-
uentione diuina eam Petri potestatem in Apo-
stolis ordinandis & instituendis præuentam fuisse.
Nam quod ad potestatem quidem ordinis Sacer-
dotalis attinet, certum est, vt etiam Caietanus
notat, Apostolis eam collatam fuisse in vltima
cæna; siue totam & adæquate, tam quoad pote-
statem scilicet consecrandi Eucharistiam, quam
absoluendi; siue inadæquate, quoad potesta-
tem consecrandi tantum.

87 Quod ad potestatem vero ordinis Episcopalis
attinet, et si non improbabile est, quod Bellar-
minus lib. 1. de Pontifice cap. 23. ex Turrecre-
mata docet, solum Petrum à Christo, reliquos ve-
ro Apostolos omnes ab ipso Petro ordinatos fuisse
Episcopos: non minus tamen probabile vide-
tur, etiam cæteros Apostolos ab ipso Christo ordi-
natos fuisse Episcopos: cum satis certum sit,
eos auctoritatem Apostolicam in qua haud dubie
etiam includitur ordinis potestas, ab ipso Chri-
sto immediate accepisse; iuxta illud Ioannis 20.
v. 21. *Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me*

Tom. III.

Pater & ego mitto. &c. Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quorum retinueritis retenta sunt. In quibus prima-
illa verba generalia sunt; & non male etiam ad
Episcopalem gradum referuntur; sicut & illa
Matth. 28. & Marci 16. *Euntes docete predicare.*
&c.

88 Neque in contrarium obstat illud Anacleti di-
stinct. 66. Canone Porro, vbi dicitur, Beatum Ia-
cobum fratrem Domini à Petro, Iacobo, & Ioan-
ne, Apostolis ordinatum fuisse primum Hiero-
solymitarum Archiepiscopum. Nam intelligi id
potest, de quadam loci designatione; non ipsius
Episcopalis ordinis collatione, vt bene etiam di-
cit Gregorius de Valentia loc. cit.

89 Similiter illud Actuum 13. de impositione
manuum Paulo & Barnabæ facta, eodem modo etiam
intelligi potest, de quadam declaratione, siue ap-
plicatione potestatis, iam antea diuinitus illis
collatæ, ad certum illud ministerium. Cuius rei et-
iam hoc indicium est; tum quod ibidem v. 2. di-
citur, *Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad
quod assumpsi eos;* non ordinate: tum quod Paulus
Galat. 1. v. 1. expresse de se scribit: *Paulus Aposto-
lus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum
Christum, & Deum Patrem:* ad rationem autem
Apostolatus etiam spectare potestatem ordinis,
& iam antea dictum, & recte etiam obseruauit
Caietanus de auctoritate Papæ & Concilij cap. 3.
Denique idem Apostolus Galat. 2. v. 6. ait: *Mihi
enim qui videbantur esse aliquid (nimirum Petrus, Ia-
cobus, & Ioannes) nihil contulerunt.*

90 Neque vero semper in scriptura per manus im-
positionem ordinatio designatur. Nam Actuum
9. vers. 17. Ananias Saulo manus imposuit, vt vi-
sum reciperet; quo tamē ipso nemo dixerit, Saulo
ordines ab Anania fuisse collatos; cū nec Saulo
baptizatus; nec Ananias esset Episcopus. Quā-
uis interim reuera non satis constet, quandonam
Christus Apostolis Paulo, Matthiæ, & Barnabæ
potestatem Apostolicam contulerit: etsi credibi-
le est, illo ipso tempore contulisse, quo in Apo-
stolos electi sunt, vt bene dicit Gregorius de Va-
lentia tom. 4. disp. 7. q. 16. pun. 3.

91 Potestatem denique iurisdictionis Apostolis ab
ipso Christo immediate collatam fuisse cit. Ioannis
20. *Sicut misit me Pater &c.* ex communi senten-
tia docet Bellarminus lib. 1. de Romano Pontifi-
ce cap. 12. & salsus lib. 4. c. 23.

92 Caterum contra hanc doctrinam, præsertim
assertione 4. de primatu Petri traditam, obijciunt
Sectarij primo nonnulla, quæ scripturæ explica-
tionem superius communi Ecclesiæ consensu
probatam, concernunt & impugnant; vt quod
per petram non designetur Petrus, sed vel Christus,
vel confessio Petri absolute spectata; item quod
per *claves* non suprema gubernandi auctoritas &
potestas in Ecclesia; per potestatem ligandi
& soluendi non ius cum auctoritate præcipien-
di, puniendi, dispensandi, sed solum pote-
stas prædicandi & absoluendi significetur.
Item quod *pascere* solum significet pabulum,
verbi diuini præbere, non ducere, non rege-
re, non punire; per oves non omnes, sed tan-

L

tum.

tum quasdam significari. Sed hæc omnia superius tum ex apertis scripturæ verbis, tum ex communi Patrum & Ecclesiæ interpretatione satis refutata manent.

93 Deinde vero directe aduersus ipsam conclusionem, & contra primatum Petri obijciunt. Sectarij primo. Christus est, & manet caput & fundamentum Ecclesiæ; neq; fundamentum aliud poni potest, præter id quod positum est, quod est Christus IESVS 1. Cor. 3. vers. 11. Et per se absurdum est, duo esse fundamenta & capita vnius domus & corporis: ergo Petrus non est fundamentum aut caput Ecclesiæ.

94 Respondeo, Christum solum esse præcipuum vndiquaq; ac primum fundamentum, & supremum caput; præter quod nullum aliud eiusdem ordinis & dignitatis constitui a quoquam potest; post Christum autè, & sub Christo aliud agnoscere fundamentum, & aliud caput visibile Ecclesiæ, nihil prohibet; cum ipsimet aduersarij vltro fateantur, cæteros quoque omnes Apostolos esse quædam Ecclesiæ fundamenta, vt manifeste patet Ephes. 2. v. 20. & Apocalypsis 21. v. 14. Neq; magis monstruosum sit Ecclesiæ corpus, quod plura capita metaphorice dicta, ac inter se subordinata habeat; quam quod vnius ac eiusdem regni terrestris duo quædam præcipua solent esse capita; Rex nimirum, & in absentia Regis, Prorex; ac sub his alia inferiora capita longe plura.

95 Secundo obijciunt. Nihil est Petro, promissum aut commissum, quod non etiam cæteris Apostolis communicatum sit. Sit Petrus petra, Apostoli autem sunt Ecclesiæ fundamenta Ephes. 2. Petro clauis soluendi & ligandi tradita sunt. Matthæi 16. Apostolis itidem: *Quæcumque ligaueritis &c.* Matthæi 18. Et quorum remisistis peccata &c. Ioannis 20. Petro dictum est. *Pasci oues meas;* reliquis vero ab ipso Petro dicitur: *Pascite qui in vobis est gregem.* Accedit, quod expresse nunquam Patres Apostolos reliquos Petro pares faciunt.

96 Respondetur, omnia ea, quæ diximus, singularia Petri esse. Nam Apostoli sunt quidem fundamenta quædam secundaria, superædificata suo quodam modo super ipsum Petrum, sicut & Petrus nititur summo illo lapide angulari Christo; attamen petram esse; ac post Christum primarium totius Ecclesiæ fundamentum, soli Petro tribuitur. Item Petro soli nominatim clauis tradita sunt, tanquam supremo Patrifamilias & gubernatori Ecclesiæ; reliquis vsus potius clauium, quam absoluta potestas ac possessio clauium tradita est.

Sicut enim clauis regni v. g. hoc est potestas regia, plenissime ac independenter quidem residet penes Regem, in absentia vero Regis apud Proregem; post proregem suo quodam modo etiam inferioribus regni Officialibus, quoad certa quædam munia, committitur: ita clauis potestatis Ecclesiasticæ plenissime sunt in Christo; post Christi ex hac vita discessum, in petro; post petrum & sub petro, in Aposto-

Denique soli petro omnes Christi oues vni-

uerfim, ac sine vlla exceptione commissæ sunt: ad cæteros Apostolos, eorumque successores, cum restrictione dicitur, & quidem ab ipso Petro, *Pascite qui in vobis est gregem*, hoc est, gregem vobis commissum. Dictum vero illud SS. Patrum quam vim habeat, diximus assert. 3.

Tertio petrus post promissionem illam à Christo factam Matthæi 16. varijs modis grauissime lapsus est. Vt quando mox ibidem incredulus fuit Christo suam passionem denuntiati; à quo etiam idcirco audiuit: *Vade post me Satana*, Matthæi 16. item cum in ipsa passione CHRISTI, cum tertio turpissime abnegauit Matthæi 26. Ergo iure existimari non potest, petrum esse petram illam, super quam adificata sit Ecclesia. Respondetur, petrum tunc temporis, cum ita lapsus est, actualiter & re ipsa Ecclesiæ petram & fundamentum nondum fuisse; sed ex promissione Christi, post Resurrectionem eiusdem, primum implenda, futurum fuisse; vt superius dictum, & significatur etiam ijs verbis CHRISTI: *Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*: vt proinde neuter lapsus Ecclesiæ firmitati quicquam obstat; præsertim quando neuter illè error conuincit, petrum infidelitate peccasse. Nam primus ille ignorantie & hebetudinis defectum arguit; secundus in externa solum fidei confessione petrum demonstrat lapsum, non in interno fidei assensu. Denique particularis personæ lapsus, nihil obstat publicæ potestatis infallibilitati, iuxta illud Matthæi 23. *Quæcumque dixerint vobis, seruate & facite; secundum opera vero eorum nolite facere.*

Quarto. Galat. 2. vers. 7. & 8. significatur, diuisam fuisse iurisdictionem inter petrum & paulum, ita vt illi Iudæorum, hic Gentilium, cura & conuersio esset demandata, cum Apostolus dicat, sibi creditum fuisse Euangelium præparari, sicut Petro circumcissionis.

Respondetur; diuisionem hanc non iurisdictionis, sed prouinciarum fuisse; ad commodius propagandum Euangelium: quemadmodum etiam alij Apostoli inter se prouincias diuiserunt; cum tamen aliqui omnes generalem à CHRISTO potestatem accepissent, docendi omnes Gentes, Matthæi vltimo; & prædicandi Euangelium omni creaturæ, Marci vltim. Qua de causa ipse etiam petrus Actor. 15. vers. 7. de seipso ait: *Vos scitis, quoniam ab antiquis diebus DEVS in nobis elegit, per os meum audire gentes verbum Euangelij & credere.* Et è conuerso paulus 1. Corinth. 9. vers. 20. ait: *Et factus sum Iudæis tanquam Iudæus, vt Iudæos lucrarer;* qui etiam ipse epistolam ad Hebræos scripsit. Diuisio igitur illa inter petrum & paulum facta est, vt petrus in Iudæorum, paulus in Gentilium conuersionem præcipue incumberet; cum tamen interim vterque ius haberet, tam Gentibus, quam Iudæis libere prædicandi, idq; pro renata gnauiter vterque præstaret.

Quinto obijciunt, quod Actorum 10. dubitat petrus, vtrum Gentilibus sit prædicandum, &

& ob prædicationem Gentilibus factam, reprehenditur ab alijs discipulis Actorum 11. Ad hoc quidam respondent, Petrum tunc reuera ignorasse, an esset prædicandum Gentibus; inter quos videtur fuisse Epiphanius hæresi 28. Quidam respondent, dubitasse Petrum, non vtrum Gentibus prædicandum, sed vtrum Gentiles ante baptismum essent circumcidendi: an potius incircumcisi ad baptismum admittendi: quæ postea quæstio agitata fuit in Concilio Apostolorum Hierosolymis Actorum 15. Ita Sanderus libro 2. de clauæ Dauid cap. 5. qui tamen addit, ex hoc ipso colligi primatum Petri, quod ei primum hæc veritas diuinitus reuelata, & per ipsum deinde alijs propofita fuerit.

101 Sed magis probatur responsio Bellarmini lib. 1. de Pontifice cap. 16. Petrum nihil horum ignorasse; sed reuelationem illam de linteo, ideo Petro factam fuisse, tum vt ipse Petrus sciret, iam tum tempus aduenisse prædicandi Gentilibus Euangelium, quibus aliquo iam ante ex CHRISTI mandato sciebat aliquando esse prædicandum; tum vt alijs, præsertim ex Iudaismo conuersis, eo facilius & efficacius posset respondere, & satis facere, si quando illum idcirco reprehensuri essent; vt factum est postea Actor. 11. Cuius quidem reprehensionis auctorem fuisse Cerinthum, priusquam aperte in hæresin incideret, notauit Epiphanius loc. cit. Tantum abest, vt existimandum sit, Petrum ab ipsis Apostolis idcirco fuisse reprehensum.

102 Sexto. Petrus Ecclesiæ præcipua negotia solus absque communi aliorum Apostolorum auxilio, non fuit executus, vt patet in electione Matthiæ Actorum 1. septem Diaconorum Actor. 6. & in definienda contouersia de religione Actorum 15. Ergo signum est, penes eum non fuisse supremam auctoritatem.

Respondetur, negando consequentiam; quia id non fiebat ex defectu potestatis, sed maioris commodi causa, vt nempe suauius & efficacius res transigeretur. Nam ad communem Ecclesiæ pacem, & auctoritatem Apostolorum conseruandam, & ad maius existimationis pondus ipsis rebus apud plebem conciliandum, conuenientius plurium suffragijs & iudicijs eiusmodi communia Ecclesiæ negotia fuerunt transacta; licet alioqui à solo Petro transigi possent: quemadmodum nunc etiam non à solo Papa, sed in generalibus quoque Concilijs eiusmodi grauiora causa solent diiudicari. Atque ita speciatim de electionibus illis docuit etiam Chrysostomus homil. 3. in Acta. Quid, inquit, an non licebat ipsi Petro eligere? licebat ei quidem maxime. Verum id non fecit, ne cui videretur gratificari.

103 Septimo Apostoli mittunt Petrum in Samariam Actorum 8. Ergo potius inferior fuit, quam superior. Respondetur, missum esse, non per imperium; sed per consilium & suasionem; quod etiam in pares aut superiores quadrare potest: sicut ab Herode missi dicuntur Hierosolymam Magi, Matthæi 2. & sicut Phinees

Sacerdos missus est à populo Israelitico ad filios Ruben, & Gad. Ad quem modum etiam Dauid per seruos suos à prælio abstinere persuasus fuit lib. 2. Regum cap. 18. vers. 3. & cap. 21. vers. 17.

Octauo. Paulus ad Galat. 2. ait: *Mibi autem, inquit, qui videbantur esse aliquid (loquitur de Petro, Iacobo, & Ioanne) nihil contulerunt etc. & dextras dederunt mihi & Barnabæ societatis.* Et itidem ait, *se in faciem Petro restitisse, quia reprehensibilis erat: Ergo Paulus superior fuit Petro.*

Respondetur ad singula; nimirum 1. Paulum tantum dicere, se, vti & alios Apostolos, suam auctoritatem, scientiam, & potestatem Apostolicam non à Petro, aut ab homine accepisse, sed à Deo, sicut initio eius epistolæ ipse significauit, quod etiam nos superius docuimus.

2. *Dextram* paritatem auctoritatis Apostolicæ significare; cum qua recte nihilominus consistere primatum Petri superius dictum est: eumque hoc ipso loco agnouisse Paulum, satis ipse indicat Galat. 1. vers. 18. cum ait: *se venisse Hierosolymam videre Petrum: nempe quia os Apostolorum Petrus erat, Princeps, & vertex ipsius cætus; propterea Paulus ascendit eum videre præ alijs, inquit Chrysostomus homil. 87. in Ioannem.* Quam causam etiam reddunt Ambrosius, Hieronymus, Theodoretus in eundem locum Galat. 1. & Tertullianus lib. præscript. circa med.

3. Quod ad reprehensionem illam attinet, respondetur, aliam esse reprehensionem & correctionem iuridicam quæ superioris est; aliam esse fraternam, quæ cum debita moderatione, quando necessitas id postulat, adhiberi potest etiam Superiori. Et talis fuit illa correctio Pauli aduersus Petrum. An autem re ipsa, & qua ratione Petrus ea re peccauerit, diximus tom. 2. disput. 5. quæst. 3. dub. 5. Cæteras cauillationes omitto: & plura videri possunt apud Bellarminum, lib. 1. de Pontifice cap. 26. 27. & 28. & apud Gregorium de Valentia hic quæstione 1. punct. 7.

DVBIVM III.

An Successor ille Petri, & omnium Episcoporum, adeoq; totius Ecclesiæ visibile caput, & iudex contouersiarum fides, sit Pontifex Romanus.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

106 PRObauius dubio præcedenti Petrum fuisse caput Apostolorum, ac totius Ecclesiæ, eandemque potestatem & auctoritatem continua successione in Ecclesiâ perseverare: nunc breuiter videndum est, an is Petri Successor, sit Pontifex Romanus, & quo iure: huc enim spectat omnis illa dissertatio, quam

duobus præcedentibus dubijs præmissis : & contra hunc maxime scopum Sectariorum. huius temporis labor. & machinatio defudat.

Nam primatum Romani Pontificis negant huius temporis tum schismatici græci, tum Sectarij omnes : eumque speciatim impugnant Lutherus in libro de potestate Papæ, Illyricus in lib. cont. primatum Papæ, Synodus Smalcaldica in lib. eiusdem argumenti, Calvinus lib. 4. Instit. cap. 6. & 7. Magdeburgenses in singulis centurijs ad finem cap. 7. Eundem primatum negarunt olim Waldenses, Wiccleffus, Huslius, & alij.

ASSERTIO Vnica, Romanus Pontifex legitime Petro, tanquam vniuersali totius Ecclesiæ pastor & capiti successit, atque etiamnum continua serie constanter succedit. Hæc assertio, quia factum concernit, efficacius probari non potest, quam ex testimonijs totius antiquitatis, qualia quidem magno numero adferunt Bellarminus libro 2. de Romano Pontifice, Gregorius de Valentia hic quæstione 1. punct. 7. §. 36. & fusillimè Sanderus de clauē David libro 3. & 4. in opere de visibili monarchia lib. 7. Nos pauca duntaxat delibabimus; quibus denique subiungemus optimam rationem in scriptura fundatam.

107 Probatum igitur assertio primo, ex testimonijs Conciliorum, ipsorumque antiquissimorum Pontificum, qui hac velut possessione constanter fructi sunt. Ex Concilijs primum est Concilium Nicænum; vbi initium Canonis 6. in hunc modum legendum esse: *Ecclesia Romana semper habuit primatum, mos autem perduret.* &c. constat, tum ex Concilio Chalcedonensi act. 16. vbi ille Canon ita à Paschafino Episcopo citatur; tum ex Dionysio Exiguo Abbate, à quo ante años circiter mille, eundem canonem ita ex græco versum fuisse, constat ex eiusdem versione, quæ extat. Vnde etiam in eodem Concilio Chalcedonensi act. 16. prælecto eodem canone 6. Concilij Nicæni iudices dixerunt: *Pependimus, omnem primatum & honorem præcipuum, secundum canones, antiquæ Romæ DEI amantissimo Archiepiscopo conseruari.*

Neque mirum, desiderari iam illa verba Canonis; cum & in alijs decreta Concilij Nicæni ab hæreticis suppressa, aut deprauata fuisse, iure queratur Felix II. in referipto ad Episcopos Thebaidis & Lybiæ, vt videre est tomo 1. Conciliorum, inter decreta Felicis II. & luculenter probant Sanderus libro 7. visibilis monarch. ad annum CHRISTI 336. Alphonfus Pisanus de Concilio Nicæno, & Baronius tom. 3. Annalium Anno Christi 325. qui etiam id ipsum initium Canonis 6. tanquam authenticum recitant; simul probant in eodem Concilio Nicæno decretum fuisse, vt Episcopis ex toto orbe appellare liceret ad Romanum Pontificem; & ne Concilia præter Romani Pontificis sententiam celebrarentur.

108 Omitto canonem 39. eiusdem Concilij Nicæni, inter Arabicos canones, vbi dicitur: *Ille qui tenet Sedem Romæ, caput & princeps est omnium Patri-*

archarum. Quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum: vt qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos & vniuersam Ecclesiam Christianam. Et quicumque contraxerit, à Synodo excommunicatur. De qua re pluribus egi part. 2. Anatom. confess. August. demonstrat. §. 5. §. 13. à numero 212.

109 Secundum est Concilium Chalcedonense, in quo actio. 1. sine vlla controuersia Romana Ecclesia caput omnium Ecclesiarum appellatur; & ibidem act. 6. Leo Papa Romanus vniuersalis Ecclesiæ Papa dicitur.

Tertium est Concilium Nicænum II, vbi act. 2. probantur literæ Adriani, in quibus habetur, Romanam Sedem primatum per orbem totum obtinere, & omnium Christi Ecclesiarum caput existere.

110 Quartum est Concilium Lateranense II. ex græcis pariter & latinis congregatum, sub Innocentio III. in cuius cap. 5. dicitur *Romana Ecclesia, disponente Domino, super omnes alias ordinaria potestatis obtinet principatum, utpote mater vniuersorum Christi fidelium, & magistra.* vt plane nihil noui in Concilio Tridentino less. 14. c. 7. de poenitentia fuerit constitutum, dum idem primatus Romanæ Ecclesiæ his verbis asseritur: *Merito Pontifices Maximi, pro suprema potestate sibi in Ecclesia vniuersa tradita, causas criminum grauioribus suo potuerunt peculiari iudicio reservare.* Plura ex praxi Conciliorum adferentur inferius probat. 3.

111 Eodem pertinent testimonia antiquissimorum Pontificum, quos nec ipsi Sectarij negare possunt orthodoxos fuisse; puta Clementis epist. 1. Anaclei epist. 3. Euaristi epist. 1. Alexandri epist. 1. Marcelli & aliorum, qui vixerunt vsq; ad annum Christi 300. Iulij in epistola ad Orientales, quæ extat in Apologia 2. Athanasij; Damasi in epist. ad Episcopos orientales apud Theodoretū lib. 5. historiæ cap. 10. item Syricij, Zozimi, Innocentij, de quibus, præter tomos ipsos Episcopolarum & Conciliorum, videre licet Bellarminum lib. 2. de Pontifice cap. 14.

112 Secundo probatur assertio testimonijs Patrum, tam latinorum, quam græcorum cuiusque ætatis: e quibus tamen pauca solum referemus. Tertullianus ante Annos 1400. lib. præscript. contra hæret. c. 36. *Si Italia adiacet, habes Romanam; inde nobis quoque (Africanis) auctoritas præstest: statu felix Ecclesiæ, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine suo profuderunt &c.*

Cyprianus ante plus mille trecentos lib. de vniuersitate Ecclesiæ c. 4. *Hanc vniuersam qui non tenet, tenere fidem credit? qui Ecclesiæ renititur & resistit, qui cathedram Petri (Romanam tunc existentem) super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit? &c. Quam vniuersitatem firmiter tenere & vindicare debemus, maxime Episcopi, qui in Ecclesia præsidemus, vt Episcopatum quoque ipsum vniuersum indissolubilem probemus.* Et epistola 55. *Neque enim aliunde hæreses aborti sunt, aut nata sunt schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur.*

Et infra eadem epistola 55. *Post ista adhuc insuper, pseudoepiscopo sibi ab hæretico constituto, nauigare audent,*

& ad

ad Petri cathedram (Romanam) atque ad Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est, à schismaticis & prophanis literas ferre; nec cogitare eos esse Romanos, quorum fides Apostolo predicante laudata est, ad quos perfidia non possit habere accessum.

113 Syluester in synodo Romana ante annos fere 1300. cap. 20. Nemo iudicabit primam sedem (Romanam) quoniam omnes sedes à prima sede iustitia desiderant temperari. Neque ab Angelo, neque ab omni clero, neque à Regibus, neque à populo iudicabitur.

114 Ambrosius ante annos plus 1200. epist. 81. ad Syricium: Recognouimus literis sanctitatis tuae boni Pastoris excubias, qui fideliter commissam tibi ianuam (regni caelorum) serues, & pia sollicitudine Christi ouile custodias: dignus, quem oues Domini audiant, & sequantur.

115 Optatus Mileitanus eodem tempore lib. 2. contra Parmenianum: Igitur negare non potes, scire te in urbe Roma, Petro primo cathedram Episcopalem esse locatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus, inde & Cephas est appellatus; in qua una cathedra unitas ab omnibus seruetur; sic ceteri Apostoli singulas sibi quisque defenderet, ut iam schismaticus & peccator esset, qui contra singularem cathedram, alteram collocaret. Ergo cathedra unica, qua est prima de doctibus, sedis prior Petrus, cui successit Linus &c. Iulio successit Liberius, Liberio Damascus, Damaso Syricius hodie, qui noster est focus: cum quo nobis totus orbis, commercio formatarum, in una communionis societate concordat.

116 Sub idem tempus Stephanus Mauritaniae in Africa Episcopus epistol. ad Damasum Papam: Beatissimo Domino, & Apostolico culmine sublimato Sancto Patri Patrum Damaso Papa, & summo omnium Praesulum Pontifici: Notum vestrae facimus beatitudini, quod quidam fratres in consilio nobis positi, quosdam fratres nostros venerabiles, videlicet Episcopos, vobis inconfutis, à proprio deiciunt gradu, vel deicere moliantur: cum vestrae Sedi Episcoporum iudicia, & summorum finem Ecclesiasticorum negotiorum, in honore Beatissimi Petri, Patrum decreta omnium, cunctam referuere sententiam.

117 Hieronymus ante annos itidem plus 1200. Epist. 57. ad eundem Damasum Papam: Ego nulum primum, nisi Christum sequens, beatitudinis tuae, id est, cathedrae Petri communionem conscior: super illam Petram edificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in arca Noe non fuerit, peribit regnante diluuiio. Quicumque tecum non colligit, spargit; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. Similia habet epistol. 58. ad eundem Damasum, ubi etiam illud notum exclamat: Si quis Cathedrae Petri iungitur, meus est.

118 Augustinus ante annos 1200. in psalmo publice in Ecclesia cantari solito, contra partem Donati, ita canit: Numerate sacerdotes vel ab ipsa Petri sede. Et in ordine illo Patrum quis cui successit videte. Ipsa est petra, quam non vincunt superba inferorum porta. Et epist. 162. Erat transmarinis vicina Regionibus, & fama celeberrima nobilis Carthago, unde non mediocri auctoritatis habebat Episcopum Cecilianum, qui posset non curare conspirantem inimicorum multitudinem, cum se videret, & Romana Ecclesia,

in qua semper Apostolica Cathedra viguit principatus, & ceteris terris, unde Euangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias literas esse coniunctum; ubi paratus esset, causam suam dicere, si aduersary eius ab eo illas Ecclesias alienare conarentur.

119 Leo Magnus ante annos fere 1200. sermone 2. in Anniuersario suae assumptionis: Manet ergo dispositio veritatis; & Beatus Petrus in accepta petra fortitudine perseverans, suscepta Ecclesiae gubernacula non derelinquit.

Prosper sub idem tempus de ingratis cap. 2. ita canit:

Sedes Roma Petri, qua pastoralis honoris
Facta caput mundo, quicquid non possidet armis,
Religione tenet.

120 Bernardus ante annos fere 500. lib. 2. de consideratione ad Eugenium Aeg. indagemus adhuc diligentius, qui sis, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei. Quis es? Sacerdos magnus, summus Pontifex: Tu Princeps Episcoporum: Tu haeres Apostolorum, Tu prima tu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedec, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, unione Christus. Tu es, cui clausulae tradite, cui oues creditae sunt. Sunt quidem & alij caeli ianitores & gregum pastores; sed tu tanto gloriosius, quanto & differentius utrumque praeceteris nomen hereditasti. Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos; tibi uniuersi crediti, vni vnus. Nec modo ouium, sed & Pastorum tu vnus omnium Pastor.

Vnde id probem quaris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolute & indiscrète tota commissa sunt oues? si me amas Petre, pasce oues meas. Quas? illius vel illius populos ciuitatis, aut Regionis, aut certi regni? Oves inquit, meas. Cui non planum, non desinasse aliquas assignasse omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil. &c. Ergo iuxta canones, alij in partem sollicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus; tua extenditur & in ipsos, qui potestatem super alios acceperunt. Nonne si causa extiterit, tu Episcopo caelum claudere, tu ipsum ab Episcopatu etiam deponere, & tradere satanae potes? stat ergo inconcussum priuilegium tuum, tibi tam in datis clauibus, quam in ouibus commendatis. Ita Bernardus.

Et epist. 131. Plenitudo, inquit, potestatis, super uniuersas orbis Ecclesias, singulari prerogatiua Apostolica Sedi donata est. Qui igitur huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit.

Et deniq; epist. 190. ad Innocentium Papam: Oportet ad vestrum referri Apostolatam, pericula quaeque & scandala emergentia in regno Dei, ea praesertim, quae de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ubi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Haec quippe huius prerogatiua Sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est, Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua? Haec omnia Bernardus; quibus nil potuit praeclearius dici.

122 Ex Patribus graecis, Irenaeus ante annos plus 1400. lib. 3. cap. 3. ait: Ad hanc (Romanam) Ecclesiam, propter potentiorum principalitatem, necesse

est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles; in qua semper ab his, qui sunt undique, conseruata est ea, qua est ab Apostolis traditio.

Athanasius, & vniuersi Egyptiorum, Thebaidis, & Libyorum Episcopi, ante Annos fere 1300. epist. ad Felicem Papam II. Canonibus quippe iubentibus, absque Romano nos de maioribus causis nihil debere decernere Pontifice. Ideoque ad propositum recurrentes, & ad brauium properantes, Vestra Apostolica sedis imploramus auxilium.

123 Bassilius ante Annos plus 1200. epistola data Sabino Diacono ad Pontificem Romanum: Reuera dignum est illa excellentissima voce, qua te (in Petro) beatum predicauit, quod pietati tuae donatum à Domino est, scilicet, ut quod adulterinum est à legitimo ac puro discernas, ac fidem Patrum sine subtractione vlla prædices.

124 Cyrillus Alexandrinus ante Annos fere 1200. epist. ad Cælestinum Papam: Quoniam vero Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigit, longaque Ecclesiarum consuetudo suadet, ut illiusmodi sanctitati tua communicentur, non possum equidem id, quod apertum est, ad pietatem tuam non perferbere &c. Et infra: Quamuis hæc ita se habeant, non prius tamen Nestorij communionem confidenter deserere ausi fuimus, quam hæc ipsa pietati tuae indicaremus. Dignetur proinde quid hic sentias declarare; quo liquido nobis constet communicare nos cum Nestorio oporteat, an vero libere eidem denunciare, neminem cum eo communicare, qui eiusmodi erroneam doctrinam fouet ac prædicat. Porro tua integritatis mens ac super hæc sententia, non modo pijsissimis Macedonia Episcopis, sed totius quoque Orientis Antistitibus perspicue per litteras exponi debet.

125 Maximianus Constantiopolitanus Episcopus, eodem tempore, epistola ad Orientales: Omnes fines terra, qua Dominum sincere receperunt, & ubique terrarum Catholici veram fidem consentientes, in potestatem Romanorum Pontificum tanquam in solem respiciunt, & ex ipso lumine Catholica & Apostolica fidei recipiunt &c. Hunc enim (Petrum) de cæteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui Cathedræ magisterij principaliter possidendam perpetuo privilegio iure concessit; ut quisquis diuinum aliquid, aut profundum nosse desiderat, ad huius præceptionis oraculum, doctrinamque recurrat.

126 Ioannes Constantiopolitanus Patriarcha, ante annos plus 1100 epistola ad Hormisdam Papam: Quia prima salus est recte fidei regulæ custodire, & à Patrum traditione nullatenus deuiare: quia non potest Domini Nostri prætermitti sententia dicentis, Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam. Hæc qua dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in Sede Apostolica inuiolabilis semper Catholica custoditur Religio.

Sophronius Hierosolymitanus, ante Annos fere 1000. epist. ad Stephanum: De finibus terræ usque ad terminos eius ambula, donec ad Apostolicam Sedem (Romanam) ubi orthodoxorum dogmatum fundamenta existunt, peruenias.

127 Sergius Cyrius ante Annos 950. Epist. ad Theodorum Papam: Firmamentum à DEO firmum

firmum & immobile, atque tituli formam lucidissimam fidei vestram Apostolicam Sedem constituit, o sacer vertex, CHRISTVS DEVS noster. Tu es enim, sicut diuinum veraciter pronuntiat verbum, Petrus; & super fundamentum tuum Ecclesie columnæ confirmatae sunt: Tibi & clauis regni cælorum commisit, atque ligare & soluere potestatis, que in terra, & que in cælis sunt, promulgauit: Tu prophanarum hæreson depositor existis, ut Princeps, & Doctor orthodoxæ, & immaculatæ fidei.

Theodorus Studites, ante Annos quasi 800. in epist. ad Paschalem Papam: Audi Apostolicum caput, Pastor ouium CHRISTI à DEO electe, clauiger regni cælorum, petra fidei, super quam edificata est Ecclesia Catholica &c. Hinc ades ab occidente exurge, & ne repellas in finem. Tibi namque dixit Christus Deus noster: Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.

Ignatius Constantinopolitanus ante Annos 750. epistola ad Nicolaum Papam actione 3. Synodi VIII. Tales beatas voces (Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam) non secundum quãdam vniuersæ sortem Apostolorum Principi solum circumscriptis & definitis, sed per cum ad omnes, qui post illum secundum ipsum efficiendi erant summi Pastores, & diuinissimi Sacricæ Pontifices senioris Romæ, transmissit.

Gennadius Scholarius Anno Christi 1450. de primatu Papæ capit. 16. Pontifex Romanus est Petri successor, & Vicarius Seruatoris nostri IESU CHRISTI; isque solus obtinet omnem potestatem ligandi atque soluendi; vel arguendi, benedicendi, maledicendi, corrigendi & medendi: solus habet facultatem de fide, & sacerdotio exquirendi. Omitto alia testimonia innumera.

Tertio probatur assertio perpetuo vsu ac praxi veteris Ecclesiæ; qua constat, à Romana potissimum sede, & dubias fidei quaestiones definiri, & hæreses damnari consueuisse. Etenim primus hæresiarum Simon magus à S. Petro damnatus, conuictus, & post Romæ profligatus fuit) Actuum 8. & apud Epiphanium hæres. 21.

In Concilio Apostolorum Hierosolymis, de legalium obseruatione celebrato, Petrus Apostolus, iam tunc Romanus Episcopus, primus sententiam dixit, remque definiuit; cæteris omnibus sententiam eius approbantibus.

Anno CHRISTI 198. controuersiam de celebratione Paschæ, contra Blastum hæresiarum, apud Tertullianum de præscript. cap. 53. & contra alios Quartadecimanos, postea hæreticos iudicatos, apud Epiphanium hæres. 50. & Augustinum hæres. 29. potissimum definiuit Victor Episcopus Romanus, apud Eusebium lib. 5. cap. 23. & 24. excommunicatis etiam ob contrarium errorem Asiaticis Ecclesijs. Quod tametsi Irenæo, & quibusdam Catholicis apud Eusebium cap. 25. durius visum, potestatem tamen & ius id faciendi nullus vnquam orthodoxus in dubium rescouauit.

Circa annum Christi 254. hæresis Nouatianorum, qui negabant lapsis post baptismum absolutionem, damnata fuit in Concilio Romano, præfide Cornelio Papa; approbantibus postea cande-

sententiam omnibus orthodoxis, teste Eusebio lib. 6. cap. 33. apud Rufinum ibidem.

Anno Christi 258. cum auctore Agrippino Carthaginis Episcopo, noua controuersia exorta esset, de rebaptizandis ijs, qui ab hæreticis essent baptizati, Cornelius Romanus Pontifex, rursus Concilio habito, veram sententiam definiuit, vt refert idem Rufinus ex Eusebio lib. 7. cap. 2. & fufe prosequitur Vincentius Lyrinensis lib. cont. hæres. cap. 9.

133 Anno Christi 263. Dionysius Alexandrinus Patriarcha de hæresi Arriana (falso) suspectus, & accusatus apud Dionysium Romanum Pontificem, suæ fidei Apologiam ad eundem perscripsit, teste Athanasio commentario de synodis, & in lib. de sententia Dionysij.

Anno 265. Paulum Samosatenum Episcopum Antiochenum hæresiarcham, idem Dionysius Romanus Pontifex, adiuuante supradicto Dionysio Alexandrino, damnauit, teste eodem Athanasio lib. de Synodis.

Anno 313. causa Donatistarum ab ipso Constantino Melchiadi Romano Pontifici dirimenda tradita est; cuius sententiam laudat Augustinus epist. 162.

134 Circa Annum Christi 325. damnata est in Concilio Nicæno hæresis Arrianorum, præsidibus Romanæ Ecclesiæ Legatis, & in ijs etiam Hosio, velut primario Legato Syluestri Romani Pontificis, vt expresse habetur in Actis Concilij Nicæni, quæ ante annos plus mille centum edidit Gelasius Cyzicenus, & nunc quoque in recentissima Conciliorum editione, exstant: vbi Hosius nominatur *ἐπιτομήν τῆς τῶν τῆς Ρωμαίων ἐπιστολῆς*. &c. tenens etiam locum Episcopi Romani. A quo etiam idem Concilium Nicænum approbationem decretorum postulauit, vt videre est in actis eius Concilij; & fufius persequitur Baronius Anno Christi 325. De qua regeneratim Socrates lib. 2. cap. 5. & 13. scripsit, Ecclesiastico canone iuberi, *non oportere absque Pontificis Romani sententia decreta Ecclesijs sancire*.

135 Anno Christi 381. in Concilio Constantino-politano I. Damasi auctoritate celebrato, vt ex vetusto Vaticano codice refert Baronius, & ab eodem Damaso confirmato, vt testatur Photius in lib. de septem Synodis, damnata est hæresis Macedonij contra Spiritum Sanctum, vnde & Patres VI. Synodi actione 18. aiunt, *Theodosium ac Damasum per secundam synodum (generalem) obstitisse Macedonio, sicut Syluester & Constantinus congregato Nicæno Concilio Ario obstituerunt*.

Anno Christi 390. Iouinianus hæreticus apud Syricium Papam de hæresi accusatus, ab eodem Pontifice damnatus, & extra Ecclesiam eiectus fuit, vt constat ex Syricij epistola 2. & Hieronymo epist. 50. Pammachium.

Anno Christi 430. Nestorius hæreticus à Cælestino Papa primum in quadam synodo Romana iudicatus, & mox anno sequenti in Concilio Ephesino I. præside Cyrillo, nomine eiusdem Cælestini Papæ, vt Euagrius testatur lib. 1. cap. 4. prorsus damnatus fuit.

136 Circa annum Christi 417. præuijs quibusdam

Concilij Africanis, damnata est hæresis Pelagiana à Pontificibus Romanis Innocentio & Zozimo, vt testatur Sanctus Augustinus lib. 2. retractat. cap. 50 & serm. 2. de verbis Apostoli vbi ait: *Lam enim de hac causa duo Concilia missa sunt ad sedem Apostolicam: inde etiam rescripta venerunt. Causa finita est. Finam aliquando finiat error*. Et Prosper in Chronico Anni 420. *Concilio habito apud Carthaginem CCXXVII. Episcoporum, ad Pontificem Zozimum, synodalia decreta perlata sunt; quibus probatis, Pelagiana hæresis in toto mundo damnata est*.

Anno Christi 450. in Concilio Chalcedonen-si, auctoritate Leonis I. Papæ celebrato, & ab eodem confirmato (epistola eiusdem 59.) præ-sidentibus Legatis eiusdem pontificis, teste Euagrius lib. 2. cap. 4. damnata est hæresis Euty-chetis.

Anno 483. in Concilio Romano à Felice III. Papa damnatus & depositus fuit Petrus Fullo seu Cnaphæus, nouus hæresiarcha, intrusus Patriarcha Antiochenus. Adfuit quoque in eadem synodo Actor Patriarcha Alexandrinus, & citatus fuit Constantinopolitanus, ob causas fidei, vt pluribus ex Liberato cap. 18. & Euagrius lib. 3. cap. 18. & sequent. refert Baronius eodem anno citato.

Anno 536. Agapetus Papa Constantinopoli, etiam inuito quodammodo Imperatore, Anthimum intrusum Episcopum Constantinopolitanum hæreticum damnauit ac depofuit, ordinato in eius locum Menna. Sed & ab eodem Agapeto etiam damnati fuerunt Seuerus, Petrus, atque Zoaras, cum sequacibus Acephalis hæreticis, vt pluribus refert Baronius eodem anno.

Anno Christi 681. in VI. Synodo Constantinopoli, præsentibus Legatis Apostolicæ sedis Romanæ, celebrata auctoritate Agathonis Papæ Romani, ab eodem comprobata, damnata est hæresis Monothelitarum, vt videre est in actis eiusdem synodi, & apud Baronium ibidem.

Anno Christi 787. in Concilio Nicæno II. siue in VII. Synodo generali, auctoritate Adriani Papæ damnata est hæresis Iconomachorum, & confirmata Catholica fides de cultu & veneratione imaginum.

Anno 869. acta & scripta Photij contra Nicolaum Papam, & Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum, combusta, ipseque Photius præ-sens vna cum suis assecclis damnatus est, in VIII. Synodo Constantinopolitana, auctoritate ac præsentibus Legatis Adriani II. Papæ; à quo etiam eiusdem synodi approbatio postulata fuit.

Denique vt paucis multa comprehendam, quia præsertim de posterioribus sæculis parum sollicitos video aduersarios, hæresin Berengarij in Concilio Vercellensi damnauit Leo IX. & in Cõcilio Romano Nicolaus II. testibus Lanfranco & Guitmundo l. 1. contra Berengariũ. Errores Petri Abailardi damnauit Innocentius II. & Gilberti Porretani in Cõcilio Remensi Eugenius III. vt testatur Bernardus epist. 194. & serm. 80. in Cantica. Errorẽ Ioachimi Abbatis Innocentius III. in

Concilio generali Lateranensi; errores Græcorum Gregorius X. in Concilio generali Lugdunenſi, iuxta cap. *Firmiter*, de summa Trinitate & fide Cathol. in 6. Errores Begardorum Clemens V. in Concilio Viennenſi, iuxta cap. *Ad noſtrum*, Clement. de hæret. Errores Wicleſſi & Huſſij, Martin⁹ V. in Concilio Conſtantienſi; & rurfum errores Græcorum Eugenius IV. in Concilio Florentino; ſicut & Lutheri errores Leo X. & poſtea Pius IV. in Concilio Tridatino à ſe confirmato, vt pluribus dixi part. 2. Anatom. Conf. Aug. demon. 10.

140 Summa eſt; nulla hæreſis vnquam, poſt Cathedralam Petri Romæ fundatam, in Eccleſia extitit, quæ non à Romanis Pontificibus mediate, vel immediate damnata fuerit. Cum omnis alia damnatio, ſupremâ denique Pontificis Romani auctoritate niteretur. Nullum Concilium legitimum habitum fuit & Oecumenicum, deſtitutum auctoritate Romani Pontificis: quod etiam Concilium Chalcedonenſe act. 1. diſerte profiteſtur, contra Dioſcorum Alexandrinum quondam Episcopum: *Synodum (Dioſcorus) auſus eſt facere, ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.* Nullum Concilium auctoritate Romani Pontificis approbatum vnquam fuit, cuius ſententiam ſi quis in fidei quæſtionibus detrectaret & repudiaret, non illico pro errone & hæretico in Eccleſia Catholica haberetur.

141 Ad Pontificem Romanum ex oriente appellarunt, cuiusque auxilium eſſigitarunt, cõtra Arianos, Athanaſius Patriarcha Alexandrinus, alijque Episcopi Egypti, vt ſupra dictum; contra Neſtorium Cyrillus itidem Patriarcha Alexandrinus; contra Theophilum Patriarcham Alexandrinum, virum alioqui Catholicum & celebrem. A Synodo quadam Conſtantinopolitana ad Innocentium I. appellauit Chryſoſtomus Archiepiſcopus Conſtantinopolitanus, vt haberetur in eius epiſtola ad Innocentium data. A ſententia Romani Pontificis, in cauſis fidei, nulli vnquam ad vllum alium iudicem ſeu Concilium conceſſa eſt appellatio. Veriſſimum enim eſt quod Gelafius in epiſt. ad Episcopos Dardaniæ ſcribit: *Ad illam (Romanam Sedem) de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt; ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.*

142 Pontifices Romani in omnibus orbis partibus varios depoſuere Episcopos, ita vt Nicolaus I. in epiſtola ad Michaelem octo enumeret Patriarchas Conſtantinopolitanos à Romanis Pontificibus depoſitos; inter quos Anthimus ab Agapeto depoſitus, de quo ſuperius dictum eſt: quibus addo Atticum Conſtantinopolitanum, & Theophilum Alexandrinum excommunicatos ab Innocentio I. ob perſecutionem in Chryſoſtomum, vt videre eſt apud Baronium Anno CCCC. VI.

E contrario, Athanaſium Alexandrinum, Paulum Conſtantinopolitanum, & Marcellum Ancyranum Episcopos, à Synodo orientali depoſitos, Iulius I. reſtituit, apud Sozom. l. 3. c. 7. & Gelafium in epiſt. ad Episcopos Dardaniæ. Theodoreto in Synodo Ephelina depoſito, Episcopatum reſtituit Leo Papa, vt haberetur in Concilio Chalcedonenſi actio. 1. Sententiam depoſitionis

contra Chryſoſtomum latam in Concilio quodâ Conſtantinopolitano reſcidiſſe Inocentius, de quo ſupra dictum. vid. Baronium Anno CCCC. IV.

143 Quarto probatur eadem aſſertio ratione; pro qua notandum eſt, Petrum eſſe quoque; alibi Cathedralam ac Sedem Episcopalem habuerit, & inde tanquam vniuerſalis Paſtor Eccleſiam rexerit, vt ab Año Chriſti 39. Antiochiæ per ſeptem años, ex comuni ſententia Patrum & Scriptorum Eccleſiaſticorum; quin & poſtea ſub annum Chriſti 45. Petrus Alexandriam nobiliſſimam Egypti ciuitatem miſerit Marcum diſcipulũ ſuũ & Euangeliftã, vt illic ſuo quoque ipſius Petri nomine Eccleſiam fundaret & regeret; tamen nec in Alexandria, Eccleſia, per ſepſum Cathedralã adminiſtraſſe, nec Antiochiæ conſtanter Sedem tenuiſſe; ſed ea circa annũ Chriſti 45. Succeſſori, ſeu Euodio, iuxta Origenẽ hom. 6. in Lucam, Eufebium in Chronico, & 3. hiſt. 16. Hieronymum de Scriptoribus Eccleſiaſticis in Ignatio; ſeu Ignatio reliſtã, iuxta Chryſoſtomum homil. de translatione Ignatii & Theodoretum Dialog. *Immut.* 1. mox Romanam Eccleſiam eodem anno 45. fundariſſe, ac per ſe ipſum ad mortem uſq; conſtanter rexifſe; non quod ab ea nuſquam ipſe diſceſſerit (quomodo enim id fieri poſſet à paſtore, & capite vniuerſali totius Eccleſiæ Chriſti?) ſed quod nullo interim alio, qui ipſi ante mortem ſuccederet, Succeſſore conſtituto, Cathedralam illic ſemper tenuerit, ac per ſeipſum eidem Eccleſiæ præſerit: donec poſt annos 24. Anno videlicet Chriſti 69. feliciffimo ac gloriſſimo martyrio, vna cum Apoſtolo Paulo, à Nerone affectus animam Deo reddidit.

144 Quæ res abſtrahendo à determinati temporis exilioribus minutijs, adeo omniũ Patrum ac ſcriptorum Eccleſiaſticorum fide teſtata & explorata eſt, vt qui id negare auſit, non minus inſanus iniure habere poſſit, quã ſi quis neget, aut Neronem ſeu Conſtantinum ipſum Romæ fuiſſe Imperatorem, aut Iulium Cæſarem Dictatorem, aut Ciceronem Senatorem. Vno verbo, nullus eſt, qui huius rei meminere ex Scriptoribus ſeu antiquioribus, ſeu recentioribus, ante Nouatores noſtros, qui non hæc tria conſtantiffime teſtetur, 1. Petrum Romæ fuiſſe Episcopum. 2. Eum Romanam Cathedralam pluribus annis rexifſe. 3. eundem huic regimini immortuum, ac Romæ ſub Nerone martyrium conſummaſſe.

145 Quod cum alij innumeris propemodum omnis generis teſtimonijs teſtatum fecerint, non eſt quod huic rei prolixius tractandẽ imoremur, Nobis ſufficiant hoc loco ij, qui in ipſa Cathedrala Romana ex inſtituto Episcoporum ſeriem & ſucceſſionem texerunt, vt Irenæus lib. 3. c. 3. Tertullianus de præſcript. capit. 32. & libro 3. contra Marcionem cap. 9. Optatus Mileuitanus l. 2. contra Parmenianum, Epiphanius hæref. 27. & Auguſtinus in pſalm. contra part. Donati: præter eos, quos iam ſuperius pro Romanæ Cathedralæ excellenti teſtes attulimus. Et recte dixit Maldonatus noſter in caput 16. Matthæi: *Nemo ante Nouatores, neque Catholicus, neque hæreticus aut hor ſuit, qui non affirmaverit, & Petrum Romæ mortuum, &*

Romanos Pontifices eius successores esse. Pugnabis ergo pro illo orbis terrarum contra infensatos.

146 Quæ cum ita sint, ulterius aduertendum, non quoslibet Episcopos earum Ecclesiarum, quas Petrus fundauerat, nec quoslibet etiam Petri successores, eos esse, ad quos singularis illa ac infallibilis Petri potestas regendi vniuersam Christi Ecclesiam iure pertinet; sed solum eos, qui eius sunt successores in ea cathedra, quam ipse ad mortem vsq; constituit, et per se tenuit ac administravit. Cuius rescripta hæc & euidentis ratio est, in ipsa scriptura sacra citato loco Matthæi 16. Luca 22. & Ioannis 21. fundata. Quia potestas illa vni Petro, vt dictum, à Christo tradita & commissa, nec in plures diuidi poterat, nec à Petro deferri vel abijci, quamdiu in viuus esset; nec adeo etiam ad vllum alium transire, nisi ad eum, qui eius primum post mortem esset successor. Omnes autem eius alij vel successores, vel Vicarij Episcopi, qui varijs alijs Ecclesijs à Petro fundatis præterierunt, habebant quidem à Petro Episcopalem potestatem & auctoritatem particularem, suas quique Ecclesias regendi & administrandi; sed generalem illam ac infallibilem auctoritatem Petri gubernandi ac sustentandi vniuersam Ecclesiam ab eo minime acceperunt.

147 Ex quibus proinde, auctoritatem illam Petri, & potestatem singularem regendi Ecclesiam vniuersam, eamque & infallibilem & ordinariam, ac perpetuo in Ecclesia permanentem, atque ad Petri quoque successores spectantem, permanisse solum in Ecclesia & Cathedra Romana, eiusque Rectoribus ac Episcopis Romanis, vt pote legitimis Petri Apostoli post mortem successoribus, hoc syllogismo demonstramus. Infallibilis Petri potestas & auctoritas regendi vniuersam Ecclesiam, fuit ordinaria, ac in Ecclesia permanens, adeoque non in solo Petro, sed & in eius post mortem legitimis successoribus perpetuo ad finem vsque mundi perdurans, vt ex dictis antea, ac præcedenti dubio constat: sed nulli alij, præter Romanos Pontifices, fuerunt Petri post eius mortem legitimi successores: Ergo potestas illa & auctoritas infallibilis Petri regendi vniuersam Christi Ecclesiam perdurat ac permanet vsque ad finem mundi in Pontificibus Romanis.

148 Minor patet ex dictis. Quia licet Petrus etiam alias complures Ecclesias fundarit, Antiochenam etiam per se aliquamdiu rexerit, tamen in alijs successores habuisse dici non potest; cum in ijs nunquam fuerit antecessor, hoc est, eas ipse Ecclesias per se nunquam rexerit. In Antiochena reliquit quidem successores, sed non post mortem; ac proinde cum ipse suam sibi à Christo concessam potestatem, & auctoritatem infallibilem vniuersam Ecclesiam regendi, ante mortem nunquam abdicarit, vt pote diuino sibi mandato inunctam; necesse est fateri, eum successoribus suis in cathedra Antiochena minime reliquisse, sed secum Romam transfuisse, atque post mortem primum suis illis in eadem Romana Cathedra successoribus integram, & quasi iam possessore ac Domino vacuam reliquisse.

149 Denique est, & fuit in Ecclesia semper aliquis

legitimus Petri successor, in cura illa vniuersali Ecclesiæ, vt dubio præcedenti dictum: sed nullus alius ne fingi quidem potest Petri in ea cura successor, quam Romanus Pontifex; vt pote in quem solum & totius Ecclesiæ praxis, & totius antiquitatis testimonia conspirant, vt dictum. Ergo &c.

Quæ vero contra Catholicam hanc veritatem magna ex parte calumniose conficta, aut inepte disputata à Sectarijs obijciuntur, fuse dissolui part. 2. Anatomix Confess. August. demonstrat. §. 18. quæ nihil opus est hoc loco repetere; quando præsertim pleraque iam antea à Bellarmino & Gregorio de Valentia locis citat. luculenter refutata sunt, & potissima ex ijs dub. 5. alia occasione necessario dissoluenda erunt.

DVBIVM IV.

An Pontifex iure diuino sit caput Ecclesiæ, & Petri successor: & an sit de fide, hunc numero Pontificem esse vere Pontificem, & Ecclesiæ caput; & an aliquando possit ea potestate excidere.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

150 DE primo quæsto sequentes assertiones statuumus. Assertio I. Etsi quidem aliquo sensu de fide sit, Romanum Pontificem diuino iure Petro succedere, & totius Ecclesiæ caput esse; tamen non ita ex fide certum est, Pontificem Romanum, hoc ipso, quod Romanus Pontifex est, diuino iure Petri successorem esse, in vniuersali illa Ecclesiæ cura; ita vt summa illa auctoritas gubernandi Ecclesiam, directa institutione ac lege diuina Romanæ Cathedræ inseparabiliter annexa sit; licet nec hoc absque temeritate negari possit. Hanc assertionem probant & tuentur Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 4. Canus lib. 6. locorum Theolog. cap. 4. 5. 6. Driedo lib. 4. de varijs dogmat. cap. 4. part. 3. Bellarminus lib. 2. de Pontifice cap. 12. & Gregorius de Valentia hic quæstione 1. pun. 7. §. 38. & alij communiter contra Dominicum Sotum lib. 4. sentent. distinct. 24. quæst. 2. art. 5. qui Ecclesiastico solum iure supremam illam auctoritatem Cathedræ Romanæ annexam esse docuit.

151 Probat eadem assertio quoad primam partem. Nam Romanum Pontificem Petro diuino iure successisse, atque ita eodem iure diuino esse totius Ecclesiæ caput, tripliciter intelligi potest. Primo, & vno quodam sensu ita potest intelligi, vt solum ipsa successio, qua aliquis Petro in regimine vniuersalis Ecclesiæ succedere debeat, sit de iure diuino, & ex Christi institutione profecta; hoc ipso nimirum, quod potestas illa à Christo non soli Petro, sed etiam eiusdem successoribus tradita est; idque ipsum adeo officium guber-

nandi

nandi totam Ecclesiam, velut ordinarium, ac perpetuo in Ecclesia duraturum, à Christo institutum fuit. Et hoc sensu absque dubitatione ex fide certum est, Romanum Pontificem diuino iure Petro succedere, vt ex dictis constat,

152 Secundo intelligi hoc potest, de coniunctione potestatis illius cum persona Romani Pontificis, non absolute, & in sensu diuiso, sed in sensu cōposito, & ex suppositione, quod is videlicet, post mortem Petri consentiente Ecclesia, successor Petri, & totius Ecclesiæ Pastor legitime electus est. Et hoc etiam sensu à nemine Catholico negari potest, Romanum Pontificem, tanquam Petri successorem, iure diuino habere potestatem in vniuersam Ecclesiam; cum aperte sequatur, ex priori sensu eiusdem propositionis; nec minus verum sit, & certum, quam quod Ioannes v. g. posito quod sit Sacerdos, diuino iure habeat potestatem consecrandi, vt recte dixit Bannes hic quæst. 1. art. 10. dub. 4. Et propter vtramque causam, absolute dicendum & fatendum est, Episcopum Romanum iure diuino esse Petri Successorem, & totius Ecclesiæ caput, vt notauit Bellarminus cit. cap. 12. Ex quibus proinde satis patet prima pars assertionis.

153 Tertio vero intelligi id potest, de coniunctione potestatis illius cum persona Romani Pontificis absolute: & ad hunc sensum spectat secunda pars assertionis. Quæ quidem ex eo probatur. Quia omnes illæ Sanctorum Patrum sententiæ, quibus asserunt, Romanæ sedis Episcopum, ex Christi institutione, Petro successisse, intelligi absolute possent, iuxta sensum, primæ partis assertionis; nimirum vel de ipsa institutione potestatis illius abstractè; siue etiam ex hypothese quadam, posito nimirum, quod Romanus Pontifex est is, quem Ecclesia ipsa successorem Petri constituit, siue id suo arbitratu, siue ex peculiari Christi institutione faciat: ex quo intelligi posset, adhuc non satis esse determinatum, an reuera Romanus Pontifex, hoc ipso, quod talis est, iure diuino, an solum iure Ecclesiastico, Petro Apostolo succedat.

154 Tertia pars assertionis ex eo probatur; quia SS. Patres simpliciter & absolute ita loquuntur, Romanum Pontificem, hoc ipso scilicet, quod Romanus Pontifex est, diuino iure & institutione Petri successorem esse; atque ad hanc rem ipsam probandam scripturæ testimonia accommodant; qui proinde rectius & conuenientius ita absolute intelliguntur. In quo genere speciatim notandum illud Concilij Lateran. in cap. *Damnatus*, de Sum. Trinit. & fide Cathol. Vbi Ecclesia Romana dicitur, *Deo ipso disponente, mater & magistra omnium Ecclesiarum*. Accedit, quod Marcellus Papa epist. ad Antioch. scribit, Petrum, iubente Domino, Romam Sedem suam ex Antiochia transtulisse.

155 Quod ipsum etiam confirmat illa historia, qua Petrus Roma abiturus, speciali Christi admonitione, Romæ vitam finijt, vt Ambrosius orat. contra Auxentium, quæ extat lib. 5. Epistolarum, post Epist. 32. & Egesippus lib. 3. excidij Hierosolymit. cap. 2. testantur. Quo ipso indi-

catur, voluisse Christum, nullum alium Petri post mortem esse successorem, quam Romanum Pontificem. Quare etiam Gregorius de Valentia cit. §. 38. ait, contrariam Soti opinionem, *in re tam graui, videri nimis singularem, nec vero satis tutam*.

156 Etenim non parum interest, vtrum humano, an diuino iure Romanus Pontifex sit Petri Successor, vt recte notauit Gregorius de Valentia, loc. citat. Nam si humano duntaxat iure Petro succedit, fieri posset eodem iure humano & Ecclesiastico, vt Petri Successor non esset Romanus Pontifex, sed vel alterius, vel nullius certæ Sedis Episcopus. Si autem diuino iure institutum est, vt ipse Romanus Pontifex Petro succedat, tum id institutum penitus fixum, & ab Ecclesia immutabile est. Deinde si potestas illa à Romana sede penitus immutabilis est, tunc Romana etiam particularis Ecclesia absolute erit indefectibilis; alias non item, vt inferius dicitur.

157 ASSERTIO II. Certum nihilominus, & indubitatum esse debet, Romanum Pontificem supremam illam totius Ecclesiæ regendæ auctoritatem non ab hominibus, sed à Deo accipere, atque adeo Romanum Pontificem non ab hominibus, sed à Deo constitui totius Ecclesiæ Pastorem & caput. Ita ex communi Catholicorum sententia, post Turrecrematam lib. 2. cap. 38. 44. Caietanum opusc. 1. de auctor. Papæ cap. 13. & 2. part. Apol. cap. 22. Turrianum lib. 1. cont. Centur. cap. 18. recte docent Gregorius de Valentia q. 1. punct. 7. à §. 26. & alij. Probatur & declaratur. Nam siue Romanus Pontifex, quia talis est, Petro absolute diuino iure succedat, siue iure Ecclesiastico, certum est nihilominus, Romanum Pontificem, posteaquam ab Ecclesia electus est, immediate à Christo iurisdictionem accipere. Non enim accipit illam ab electoribus suis Cardinalibus; neque à tota communitate Ecclesiæ; quamuis eiusmodi electio requiratur saltem tanquam conditio sine qua non, vt suprema illa potestas Pontifici conferatur: quia potestas illa Pontificia maior est, quam sit vel potestas Cardinalium, vel reliqua totius Ecclesiæ, secluso Pontifice, vt magis patebit inferius dub. 8.

Deriuatur ergo potestas illa ex lege & decreto quodam diuino, quo Deus certo statuit, personæ rite electæ auctoritatem illam, & potestatem vniuersalis Pastoris & capitis conferre, ac simul eidem infallibili quodam ductu assistere in ijs rebus, tam fidei, quam morum decernendis, quæ ad communem fidelium salutem, fideique integritatem pertinent: quod quidem decretum diuinum nulla humana auctoritate & potestate suppleri posse, satis per se manifestum est. Hinc ea etiam ratione, Summus Pontifex alijs Prælati Ecclesiæ, eminere existimatur, quod alij omnes, ex veriori, suam iurisdictionem à Pontifice, Pontifex vero eam à Christo immediate accipit, vt post alios tradit Bellarminus lib. 2. de Pontifice cap. 17. & lib. 4. cap. 24.

159 Ex quibus aperte etiam falsitatis redarguitur, quod huius temporis Nouatores dicunt, Roma-

num Pontificem suam illam potestatem ac primatus excellentiam accepisse ab Imperatoribus; puta vel à Constantino, vel à Carolo Magno, vel à Phoca, vt pluribus ostendit Bellarminus lib. 2. de Pontifice cap. 17. & fusius à me contra Sectarios disputatum in Dioptra fidei libro. 3. cap. 8. Nam si proprie neque per Apostolicam quidem auctoritatem, aut Conciliorum statuta, Romanus Pontifex est totius Ecclesiæ caput & pastor, seu Primas, multo minus auctoritate Imperatoria talis esse potest: cum Imperatorum non sit alijs conferre ecclesiasticam & spiritualem potestatem, cuius ipsi exortes sunt, vt probauimus dub. 1. certe Pontificem suam illam summam potestatem non ab alio habere, quam à eam habuit Petrus; neque Petrum aliunde habuisse, quam à Christo, & institutione Christi, satis ex scriptura, Patribus, & totius antiquitatis historia probauimus dubio præcedenti.

160 Quod ad secundum quæsitum attinet, vtrum sit de fide, hunc numero Pontificem, quem tota Ecclesia tanquam legitime electum agnoscit & recipit, esse vere Pontificem, & totius Ecclesiæ caput; Certa sunt sequentia. I. Id quod in re dubia fidei, ab hoc numero Pontifice, quem tota Ecclesia vt legitime electum agnoscit & recipit, publica auctoritate rite definitum, toti Ecclesiæ credendum proponitur, ab omnibus tanquã de fide certum esse recipiendum; nõ minus, quam si Deus speciatim reuelasset, eum esse vere Pontificem. Ita ex comuni docent Bannes hic q. 1. a. 10. dub. 2. ad 2. Gregorius de Valentia q. 1. pun. 7. §. 39. & Lessius l. 2. c. 35. dub. 25. n. 146. qui simul etiã recte addit, talem, & si forte reipsa inualide electum, ratione tituli colorati, concurrente communi errore, in suis definitionibus habere infallibilem auctoritatem, Deo illi propter commune bonum Ecclesiæ assistente. Ratio est; quia Ecclesia tota in eiusmodi rebus, quæ ad fidem & religionem pertinent, errare aut falli nõ potest; cum sit columna & firmamentum veritatis. 1. Timoth. 3. & doceatur à Deo omnem veritatem: cum ergo Ecclesia in dubijs fidei quæstionib⁹ teneatur acquiescere definitioni eius, qui ab omnibus iure merito Pontifex habetur, impossibile est, falsum esse id, quod ita ab eodem Pontifice proponitur; Deo scilicet per singularem assistentiam eum infallibiliter dirigente, ne erret; siue interim si re ipsa sit Pontifex, siue non.

161 II. Non solum vt valde temerarium & scandalosum, sed etiam vt suspectum de hæresi, imo vt errantem contra fidem puniri posse eum, qui negaret, vere Pontificem & caput Ecclesiæ esse eum, quem Ecclesia pro tali, nullo interueniente dissensu, semel proposuit & acceptauit. Ita etiam nemine dissentiente, docet Bañes loc. cit. qui tamen addit; nisi quis forte ostenderet, illum non esse baptizatum, aut non esse virum; sed quæ hypothesis in acceptato Pontifice non est possibilis, vt dicetur. Ratio est; quia talis præsumi posset vniuersim negare summi Pontificis auctoritatem: tum quia talis propositio suã naturã ad concitandum schisma, grauemq; ac periculofam Ecclesiæ perturbationem tendit.

162 III. Imo etiam vno quodam sensu, de fide esse, hunc numero Pontificem esse vere Pontificem, & caput Ecclesiæ; nimirum, tum quia in abstracto de fide est, Pontificem Romanum rite promotum esse caput Ecclesiæ: tum quia de fide est, etiam, hunc numero Pontificem esse caput Ecclesiæ, saltem sub conditione, si reipsa sit legitime electus & promotus; vbi simul etiam supponuntur personæ habilitas, & cæteræ conditiones ad valorem talis electionis requisitæ. Colligitur ex dictis, in simili, ad præcedentem dubitationis partem.

163 An vero id absolute sit de fide; duæ sunt Doctorum sententiæ. Prima absolute negat, id esse de fide. Ita Bannes hic a. 10. dub. 4. vbi ait: Etiam post summi Pontificis, & Concilij definitionem, solum haberi ex humana prudentia, & euidenti inquisitione, aut etiam ex infusa prudentia, cui potest subesse falsum speculatiue, quod hic est Summus Pontifex, & quod hoc est Concilium rite confirmatum & congregatum. Idem docet Castro de hæresibus lib. 1. cap. 9. vbi ait: Quamuis credere teneamur, verum Petri Successorem esse supremum totius Ecclesiæ Pastorem; non tamen teneamur eadem fide credere, Leonem, aut Clementem esse verum Petri Successorem; quoniam non teneamur ex fide Catholica credere, eorum quemlibet recte & canonicè fuisse electum. Et ante hos Turcremata lib. 4. Summæ cap. 9. ait, non esse de fide, sed sapere fidem, quod hoc est verum Concilium, quod hic est Papa.

164 Idem necessario sentiunt omnes, qui negant, conclusionem Theologicam, mediate solum reuelatam, seu ex reuelatis deductam, esse de fide. Fundamentum est: quia non potest infallibiliter constare, electionem vndeque fuisse validam; quando & ob incapacitatem personæ si forte mulier, aut non vere baptizata fuerit; & ob simoniam interuenientem, electio potuit esse nulla. Quamuis enim valde probabile sit, à duabus partibus Cardinalium concorditer factam electionem, non obstante simoniã, esse validam, vt quidam sentiunt, iuxta cap. Licet, de electione: oppositum tamen alijs videtur verius, iuxta cap. siquis pecunia distinct. 79. & decretum Concilij Lateranensis sub Iulio II. sess. 5. Quod etiam magis probare videtur Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 25. n. 145.

165 Secunda sententia asserit, esse de fide. Ita Gregorius de Valentia q. 1. pun. 7. §. 39. qui tamen limitat, si modo talis Pontifex aliquid circa fidem definiat. Eandem sententiam tradunt Salmeron tom. 13. part. 3. in epist. ad Rom. pag. 185. & Michael Vasquez in disputatione quadam 10. Iulij Anno 1602. Vallisoleti proposita, & Pontifici dedicata, vbi dicit, eam sententiam in Salmanticensi, Complutensi, Ingolstadiensi, Romana, cæterisque Academijs, à nostra Societate fuisse defensam.

166 Quæ mihi etiam sententia semper verior est visa. Ratio est. Quia conclusio Theologica ex vna propositione de fide, & altera saltem moraliter euidenti deducta, est de fide, ex dictis q. 1. dub. 3. sed hæc conclusio est talis: Ergo. &c. Minor probari primò potest hoc syllogismo: Omnis canonicè promotus ad cathedram Apostolicam

Petri, est verus ac generalis Ecclesiæ Pastor: hic est canonicè promotus & electus: Ergo. Vbi Maior videtur de fide; minor autem euidentem moraliter, ex testificatione nimirum humana quidem; sed adeo certa & explorata, vt merito credatur, ei subesse falsum non posse; quandoquidem supponitur, de legitima electione irrefragabili Ecclesiæ vniuersalis testimonio constare. Vnde etiam consequenter efficietur, pariter ex fide certum esse, hunc numero Pontificem, habere omnes conditiones requisitas ad valorem talis electionis; adeoque esse non foeminam, sed virum, ac vere baptizatum; idque siue aliquid circa fidem definiuerit, siue non; modo constet, esse legitime electum & promotum. Nam etiam si absolute & Metaphysice loquendo, fieri posset, vt mulier, aut etiam homo non baptizatus in Pontificem eligeretur, id tamen iuxta consuetum agendi modum, adeo est incredibile, vt moraliter censeatur impossibile.

167 Sed reuera hæc argumentatio à sola electione petita, non videtur sufficiens; quia vel per canonicam promotionem & electionem solum intelligitur illa, quæ externa specie, & in foro externo legitima censeatur, aut quæ simul etiam includit & supponit omnes conditiones, quantumuis occultas, ad valorem talis electionis requisitas, vt v.g. personam electam esse virum, non mulierem; esse baptizatum, &c. Si primum dicitur, maior illa propositio non est de fide; quia non obstante tali legitima electione & promotione, fieri posset, vt eius effectus occulto impedimento impediatur. Si secundum dicatur, tunc minor nec moraliter quidem est euidentem. Esto enim nonnunquam moraliter euidentem esse possit, huc esse virum, non foeminam; id tamen nec moraliter quidem euidentem esse potest, hunc esse vere baptizatum; non magis certe, quam alium hominem inter Catholicos educatum.

168 Firmior est igitur altera ratio, quæ ab acceptatione Ecclesiæ petitur. Nam impossibile est vniuersam Ecclesiam falli, in rebus ad communem totius Ecclesiæ Religionem spectantibus; cum sit firmiter veritatis: atqui iudicium, quo Ecclesia quempiam acceptat, & habet pro Pontifice est res ad totius Ecclesiæ Religionem pertinens: Ergo impossibile est, Ecclesiam in eo iudicio falli; ac proinde de fide est, eum quem vniuersa Ecclesia velut Pontificem acceptauit, esse vere Pontificem & caput Ecclesiæ. Vbi & maior, & minor propositio est de fide; sequitur ergo etiam conclusio de fide.

169 Nec obstat, quod fide diuina non creditur, hanc numero hostiam esse vere consecratam, nõ solum, quia vt fatetur etiam Bannes, multo incertius est, hanc hostiam esse consecratam, quã hunc numero esse verum Pontificem; sed etiam, quia cum ad propositioem fidei requiratur, vel vt secundum se immediate sit reuelata, vel vt euidentem deducatur ex duobus reuelatis, aut ex vna saltem reuelata, & altera euidentem, idecirco merito quidem censeatur de fide esse, quod hic numero Pontifex sit verus Pontifex, vt dictum; non autem, quod hæc numero hostia sit consecrata, vt

quæ propositio nec immediate secundum se est reuelata, nec ex vna saltem reuelata, & altera euidentem deducitur, siquidem minor propositio, quæ post maiorem de fide subsumitur, semper manifeste est incuidentem & incerta, vt discurrentem patebit.

170 Idem autem, quod de hoc numero Pontifice dictum, etiam locum habet de hoc numero Concilio v. g. Nicæno, seruata proportione. Fuisse enim habitum aliquod Concilium Nicænum, idque etiam legitime conuocatum & celebratum, ac Romani Pontificis auctoritate comprobatum scimus euidentem quadam morali, ex consensu totius historiarum; id ipsum autem fuisse infallibile, per fidem credimus, simili quodam discursu supposito. Fateor tamen, etiam oppositam sententiam esse probabilem; nec in fide vlllo modo periculosam, utpote quæ veræ fidei & bonis moribus nihil præiudicat, vt ex dictis colligitur: præsertim, quando multi negant, vllam propositionem immediate non reuelatam esse de fide, vt suo loco dictum.

171 Quod ad tertium quæsitum attinet, an, & quæ ratione Pontifex hanc suam potestatem amittere possit, breuiter dico sequentia. I. Pontifex propria voluntate eam dignitatem renuntiare, ac deponere potest; idque etiam sine Ecclesiæ & Cardinalium consensu. Habetur ex cap. 1. de renuntiat. in 6. & Glossa ibidem: idque re ipsa nonnunquam contigisse, constat ex historijs.

II. Si Pontifex in perpetuam amentiam incidat, tunc ipso iure diuino ea potestate excidit. Videtur communis: quia fundamentum iurisdictionis est vsus rationis; ita vt perpetua amentia, quoad capacitatem iurisdictionis & dignitatis, æquivalcat morti.

III. Extra casum hæresis seu apostasiæ, nec ob vllam, quamuis notoria crimina, nec ob alia incommoda, vel calamitates, priuari Pontifex sua potestate vnquam potest. Ita Antonin⁹ 3. par. tit. 22. c. 4. §. 3. Turrecremata l. 2. de Ecclesia cap. 9. §. 8. & sequentibus, & lib. 4. part. 1. c. 9. Pighius lib. 6. hier. eccles. cap. 19. Caietanus opusculo de auctoritate Papæ part. 1. c. 27. Turrianus lib. de Papa & Concilio, Corduba lib. 4. q. 6. etsi contrarium sentiat Glossa cap. si Papa. dist. 40. itemque Panormitan⁹ in Capit. significasti. de electione; qui docent, Papam deponi posse ob notoria crimina, quæ graue scandalum Ecclesiæ pariant, si quidem incorrigibilis permaneat; quos refutat etiam Bellarminus lib. 2. de Romano Pontifice à cap. 27.

Probat⁹ ex iure Canonico, cap. si Papa, dist. 40. & cap. Electionem, dist. 79. & capit. Oues, 2. q. 7. & cap. Nemo, cap. Aliorum, cap. Cuncta, 9. q. 3. aliisque pluribus, apud Turrecrematam lib. 2. cap. 102. Ratio est. Tum quia extra casum hæresis & apostasiæ, pontifex est membrum Ecclesiæ, quid nõ etiam esse & permanere possit caput Ecclesiæ? quando alioquin superiorem nullum habet, à quo iudicetur, vt dicitur. Tum quia alias facile aperiretur ianua calumnijs, pluribusque schismatum occasionibus.

172 IV. Sed nec in casu hæresis, ab Ecclesia, seu Concilio generali, per se ac directe sua potestate

exuiæ priuari potest. Est itidem communio-
sententia speciatim eorum, quos pro sequenti
pronuntiatio adducemus; quamquam nec ceteris
Theologis hoc aduersari videatur, qui com-
muniter docent, supposita cognitione & senten-
tia Ecclesiæ, de notoria Pontificis hæresi, eum
ab ipso Deo sua potestate priuari. Ratio est;
tum quia Pontifex suam potestatem habet &
accipit non ab Ecclesia, sed immediate ab ipso
Deo, supposita tamen legitima electione, ve-
lut conditione requisita, vt dictum & omnes
communiter fatentur. Tum quia Pontifex nul-
lum habet superiorem in terris, à quo directe iu-
dicetur; quando ipse est caput supra vniuersam
Ecclesiam, adeoque etiam supra ipsum Concilium
generale, vt dicitur dub. 8.

174 V. In casu tamen notoriæ, & palam diulgatæ
in Ecclesia hæresis, quæ nulla tergiversatione ce-
lari possit, probabilis videtur, Pontificem ipso
facto, ipsoque iure diuino, etiam ante senten-
tiam & cognitionem Ecclesiæ declaratoriam crimi-
nis, excidere sua potestate. Ita habet commu-
nior sententia antiquiorum Theologorum, spe-
ciatim Turrecrematæ lib. 2. cap. 102. & lib. 4.
part. 2. à cap. 18. Paludani Opuseul. de potesta-
te Papæ, Driedonis de libert. Christi, cap. 14.
Castro lib. 2. de iusta hæret. punitione cap. 22.
& 23. Salmeronis tom. 12. tractat. 83. & ex
Canonistis, Augustini de Ancona de potestate
Papæ a 5. Simanchæ Institut. Catholic. cap. 21.
Iacobatij lib. 7. de Concilijs a. 1. quos sequitur
Gregorius de Valentia hic quæst. 1. punct. 7. §.
41. Et si contrarium sentiant Caietanus de au-
thoritate Papæ cap. 18. & 19. Sotus in 4. dist.
22. quæstion. 2. art. 2. Canus lib. 4. locorum.
cap. vltim. ad 12. Corduba lib. 4. quæst. 11. &
alij recentiores, qui docent, Pontificem nec in
casu hæresis quidem excidere sua potestate, ante
sententiam Ecclesiæ declaratoriam criminis.

Nituntur, inter alia, etiam dicto Clementis
epist. 1. quasi dixerit, hæreticum Papam esse deponen-
dum. Sed ego plus in ea epistola non inuenio,
quam hoc: *Ipsi autem Episcopi, si exorbitauerint, ab
istis (subditis) non sunt reprehendendi, vel arguendi;
sed supportandi, nisi in fide errauerint.* Quod ge-
neratim de Episcopis pronunciatum, suo eti-
am modo, & iuxta sensum nostræ assertionis,
facile, etiam Summo Pontifici applicari po-
test.

175 Ratio esse debet: quia in casu hæresis notoriæ,
necesse est, tum ob præceptum Christi & Aposto-
lorum, præcipientium, hæreticos esse vitandos,
vt dicitur q. 8. dub. 6. tum ob publicum Ecclesiæ
totius periculum vitandum, Pontificem sua po-
testate priuari, vt omnes fatentur: id vero fieri
nullo modo potest, per sententiam Ecclesiæ,
quamuis solum declaratoriam criminis: ergo cõ-
sensus est, cum tunc ipso facto & iure diuino
sua potestate priuari; eo modo, quo etiam in si-
mili casu amentia, censetur iure diuino hac po-
testate excidere, vt dictum.

Minor probatur; quia sententia etiam decla-
ratoria criminis requirit iurisdictionem, & pote-
statem citandi & examinandi reum: Ecclesia.

vero, aut Concilium in Summum Pontificem,
quandiu is potestatem hanc habet, nullam habet
iurisdictionem, vt dictum. Neque ideo necesse
est, vlla sequi incommoda; quando in casu eius-
modi notoriæ hæresis, vt dictum, à nullo proba-
biliter talis Pontificis causa defendi potest, neque
vero in opposita etiam sententia satis constat,
per quos, & qua ratione ea sententia pronun-
tari possit & debeat; & multi sæpe anni la-
buntur, dum de generalis Concilij conuoca-
tione tractatur; esto, si tempestiuè respiciat,
ex tacito Ecclesiæ consensu, ea dignitas re-
deat.

176 VI. Sed & dubius Pontifex, quando Eccle-
siæ certo constare non potest, an vere & legitime
fuerit electus, suum ius resignare debet; alias
eo abdicato, iure alius eligitur. In hoc
consentunt omnes. Ratio: quia dubius Pon-
tifex reuera in facie Ecclesiæ non est verus Pon-
tifex; vt pote cui Ecclesia obedire non tenetur;
quæ proinde iure ad nouam electionem procedit.
Plura infra de Schismate.

DVBIVM V.

*An Pontifex Romanus aliquan-
do ab ea potestate Summi Pa-
storis Ecclesia exciderit; & de-
generarit in Antichristum.*

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

177 Tertius hic aries est, quo nostri temporis
Sectarij aduersus Romani Pontificis au-
thoritatem ac primatum feruntur; eo qui-
dem impudentior, quod nulli hominum or-
dini vel dignitati parcere nouit, sed pari auda-
cia in omnes æque, etiam Principes, Reges, &
Imperatores Catholicos incurrit, vt inferius di-
cetur. Cæterum vt huius calumniæ vanitas
vel ex ipsa calumniatorum dissensione lique-
scat, aduertendum est, de ea Pontificis, vt aiunt, in
Antichristum metamorphosi, nõ eandem nostri
temporis Sectariorum, sed quinque omnino di-
uersas esse sententias, vt diligenter refert Bellar-
minus lib. 3. de Pontif. cap. 3.

Prima sententia est Samosatænorum siue Tri-
nitariorum, qui in Vngaria & Transyluania de-
gunt. Hi dicunt, Romanum Pontificem in
Antichristum degenerasse, statim post tempora
Apostolorum; quando nimirum, vt ipsi aiunt,
contra Apostolorum doctrinam docere & præ-
dicare cœpit, Deum *trinum in personis*, & Christum
binum in naturis.

178 Secunda sententia est Illyrici & Magdebür-
gensium Centuria 6. cap. 1. qui dicunt, Anti-
christum conceptum quodammodo fuisse initio
anni 400. deinde animatum & formatum in v-
tero matris circa annum 500. denique natum ac
in lucem editum anno 606. quando Phocas Pon-
tifici Romano concessit, vt caput vocaretur totius
Ecclesiæ; cum tamen etiam à Iustiniano, qui

centum fere añs Phocam antecessit, Pontifex caput omnium Ecclesiarum vocatus sit, in Epistola ad Ioannem II. vt habetur Codice lib. I. tit. I. post legem 3.

Postremam hanc partē tradit etiam Chytręus in cōmentario ad caput 6. Apocalypsis, vbi simul significat, Gregorium Magnum fuisse primum, Pontificem Antichristianum; eo quod asseruerit inuocationem Sanctorum, & Missas pro defunctis; cum tamen ipse primushęc minime docuerit, vt suo loco diceret.

179 Tertia sententia est Lutheri in supputatione temporum, qui distinguens duplicem aduentum Antichristi; vnum cum gladio spirituali, alterum cum gladio temporali, ait, priorem illum aduentū accidisse post añum Domini 606. quando Pontifex à Phoca caput Ecclesię vocatus est; alterum vero post annum Domini 1000. quando Gregorius VII. deposuit Imperatorem Henricum IV. & bella gessit, Quod dicit etiam Bibliander in Chronico tabula 11. & 13.

180 Quarta sententia est Henrici Bullingeri, qui præfatione homil. in Apocalypsin, nescio qua annorum supputatione nixus, scribit, Antichristum apparuisse anno Domini 763. quantumuis nulla tum vel Pontificum, vel doctrinæ in Ecclesia Romana facta sit mutatio.

Quinta sententia est Musculi, qui in locis, titulo de Ecclesia capit. 12. asserit, Antichristum venisse paulo post tempora Bernardi; motus auctoritate eiusdem, qui serm. 6. in psalmum 90. enumeratis multis Ecclesiasticorum vitijs & Ecclesię persecutionibus, addit: *Superest, vt reuelatur homo peccati.*

181 Verum non solum ex Scriptoribus orthodoxis nullus fuit, qui Romanum Pontificem, siue de certa persona, siue de certa personarum serie sermo sit, assereret, esse verum illum, & in scripturis, speciatim 2. Thessal. 2. tantopere celebratum Antichristum: sed neque ex Iudæis, vel hæreticis, ante huius temporis Nouatores, quisquam tam impudens fuit, qui tam impium dogma de Pontifice vnquam tradiderit, licet aliàs non pauci eius primatum denegarint, nonnulli etiam eum mysticum Antichristum appellatarint.

Sed & præterea Catholici omnes contra nostri temporis Sectarios in eo consentiunt, verum illum Antichristum in scripturis prænuntiatum, esse vnum singularem hominem, quem plerique omnes adhuc venturum esse sentiunt; etsi pauculi quidam olim existimarint, Mahometem fuisse Antichristū illum in scripturis prænuntiatum; eo quod venerit, vt ipsi aiunt, circa annum Domini 666. qui añorum numerus pro Antichristi nota assignatur Apocalypsis 13. vers. 18. Nos Catholicam sententiam breuiter sequentibus assertionibus explicamus.

182 ASSERTIO I. Pontificem Romanum dicere, Antichristum, est insignis iniuria aduersus scripturam sacram, eiusque auctorem Spiritum Sanctum; cum ea quæ de Antichristo docet Scriptura, non nisi impie, ac præter verba &

mentem scripturæ ad Romanum Pontificem accommodentur. Probatum asseritio pluribus argumentis ex scriptura desumptis. Primum sumitur, ex ipsa singularitate personæ Antichristi. Antichristus enim proprie & stricte acceptus, iuxta scripturæ descriptionem, est vnus quidam singularis homo, sicut Pilatus, Herodes &c. sed Pontifices Romani, quos Antichristos esse calumniantur Sectarij, non sunt vnus quidam singularis homo, sed multi: Ergo impossibile est, iuxta scripturam, vt sint verus Antichristus; quem nimirum velut peculiarem Christi hostem scriptura proponit. Minor patet.

Maiores propositio à Sectarijs negata, probatur ex scriptura. Ioannis 5. vers. 43. dicitur, *Ego veni in nomine Patris, & non accipitis me: sicut alius venerit in nomine suo, illum accipietis.* Vbi Antichristus Christo, tanquam singularis haud dubie persona singulari itidem personæ opponitur: alias enim Christus non dixisset *alius veniet, sed alij venient.* Item 2. Thessal. 2. v. 3. aperte Antichristus tanquam singularis persona describitur *Nisi venerit disceptio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus.* Et v. 8. *Tum reuelabitur ille iniquus, quem Dominus IESVS interficiet spiritu oris sui.* Quæ verba ferè omnia & singula aperte clamant, Antichristum esse singularem personam. Nemo enim alioquin de pluribus recte diceret, *reuelabitur homo peccati, filius perditionis, ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet &c.*

Quod etiam ex græco textu apparet euidentius, vbi semper additur articulus seu particula demonstratiua, certæ cuiusdam personæ nota, nimirum *ὁ ἀνδρὸς τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἐπίστασις, ὁ ἀντιχριστός, ὁ ἀνομός,* quasi ad verbum dicas: *Ille homo peccati, ille filius perditionis, ille aduersarius, ille iniquus:* Quibus verbis nec potest quidem euidentius certa persona designari. Optime Epiphanius hæresi 9. vbi, inquit, articulus additus est, *in vno aliquo determinato ac manifestissimo, omnino confirmatio propter articulum contingit.* Circa articulum vero de vno quocumque tandem indefinitè accipiendum est.

Eodem modo I. Ioannis 2. v. 18. verus & proprius Antichristus tanquam singularis persona describitur, & hoc ipso ab alijs Antichristis generatim ita appellatis distinguitur. *Filii nouissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit; & nunc Antichristi multi facti sunt: Vnde scimus quia nouissima hora est.* Vbi itidem in græco legitur *ἡ κοινὴ ὅτι ὁ ἀντιχριστὸς ἐρχεται ἡδὲ νῦν ἀντιχριστοὶ πολλοὶ γεννασὶν* Vbi proprie dicto Antichristo articulus additur, postea omittitur.

284 Secundum argumentum sumitur ex circumstantijs temporis, quo Antichristus veniet. Hæ ipsæ enim circumstantiæ aperte conuincunt, Antichristum necdum venisse: Ergo scripturæ iniuriam facit, quisquis Antichristum in Romanis Pontificibus iam venisse asserit. Antecedens probatur sequentibus circumstantijs. Nam I. ante aduentum Antichristi prædicabitur Euangelium in toto mundo, vt colligitur ex illo Matthæi 24. v. 14. *Et prædicabitur hoc Euangelium regni in vniuersa*

orbe, in testimonium omnibus gentibus: Et tunc veniet consummatio; ad quam scilicet pertinet Antichristi persecutio, vt ex sequentibus colligitur, & SS. Patres itidem intellexerunt, apud Bellarminum l. 3. de Pontifice cap. 4. At vero Euangelium, nec nostro quidem tempore ita in vniuerso orbe prædicatum est; cum adhuc semper plures inueniantur populi, quibus Euangelium necdum prædicatum fuit, vt ex vtriusque Indiæ historia patet.

185 II. Antichristus non veniet, nisi post desolationem & destructionem (non solum diminutionem, vt Nouatores volunt) Romani Imperij; vt aperte colligitur ex Apostolo 2. Thess. 2. v. 6. vbi Apostolus de impedimento aduentus Antichristi loquens ait: *Et nunc quid detineat scitis, vt reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum vt qui tenet nunc, (Romanus scilicet Imperator) teneat; donec de medio fiat: & tunc reuelabitur ille iniquus.* Id quod eodem modo docent omnes SS. Patres apud Bellarminum l. 3. de Romano Pontifice cap. 5.

Expresse Hieronymus q. 1. ad Algasiam eundem locum explicans ait: *Nisi fuerit Romanum Imperium ante desolationem, & Antichristus præcesserit, Christus non veniet: tantum vt Romanum Imperium, quod nunc vniuersas gentes tenet, recedat, & de medio fiat; & tunc Antichristus veniet.*

186 Et in cap. 7. Danielis, idem Hieronymus: *Ergo dicamus, inquit, quod omnes scriptores Ecclesiastici tradiderunt, in consummatione mundi, quando regnum destruentium est Romanorum, decem futuros Reges, qui orbem Romanum inter se diuident: tum undecimum Regem parvulum (Antichristum) surrecturum, qui tres Reges de illis decem superaturus sit; id est Egypti, Africa; & Ethiopie Reges: quibus interfectis: etiam septem alij Reges Victorica submittent.*

Et Chryostomus hom. 4. in 2. Thess. *Quando Romanum Imperium, inquit, de medio fuerit sublatum, tunc ille veniet. Et merito: quamdiu enim fuerit metus huius Imperij, nemo cito subijcietur. Quando autem hoc fuerit eversum, vacans inuadet Imperium, hominumq; & Dei Imperium aggredietur rapere. &c. Nemo autem Imperio fidelis dixerit, Romanum Imperium nunc esse prorsus sublatum.*

187 III. Non veniet Antichristus, nisi sub aduentum Enoch & Eliæ; quos quidem necdum venisse; sed ante extremum iudicium venturos constat, Malachiæ 4. Eccli 44. & 48. Matthæi 17. & Apocalypsis 11. v. 2. vbi dicitur: *Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, annis facis.*

IV. Tempore Antichristi erit tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsq; modo, neq; fiet, Matthæi 24. v. 21. ita vt idcirco etiam Satanas modico tempore soluendus dicatur Apocalypsis 20. v. 3. & 7. At vero tribulatio hæc magna nondum facta apparet. Et maior haud dubie sub Nerone, Domitiano, Decio, Diocletiano persecutio Ecclesiæ fuit, quam his temporibus monstrari possit: & plures Catholici vnius sæculi spatio ab hæreticis Calvinistis & Lutheranis, quam à Catholicis hæretici multis sæculis interfecti comperiuntur, vt videre est in libello de persecutione Anglicana, & in lib. de concertatione Ecclesiæ Catholicæ in Angliæ,

& in Theatro Calvinistica crudelitatis, & apud Florimundum Remundum vtraque parte historia.

188 Tertium argumentum sumitur ex duratione regni Antichristi in Scripturis descripta. Nam præterquam quod non nisi breue tempus aliquod Antichristi persecutioni attribuitur, Matth. 24. vers. 22. *Propter electos breuiabuntur dies illi.* Apocalyp. 12. vers. 12. *Sciens (diabolus) quod modicum tempus habet.* Apocalyp. 20. vers. 3. *Oportet illum solui modico tempore: Sane ex scriptura perspicue constat, Antichristum solum regnaturum esse annos tres cum dimidio; cum tamen Pontifex Romanus, vndecunq; tandem ex sententia Sæctariorum numerandi principium sumatur, aliquot centenis annis regnauerit. Antecedens probatur ex varijs locis, in quibus duratio regni Antichristi varie describitur. Nimirum primo quidem per annos. Talis locus habetur Danielis 7. vers. 25. vbi de Antichristo dicitur: *Et purabit, quod possit mutare tempora & leges: & tradentur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis. Et iudicium (extremum) sedebit, vt auferatur potentia, & conteratur, & dispereat vsq; in finem.* Vbi prophætica phrasi tempus in singulari numero positum, vnum annum; tempora, duos annos; & dimidium temporis, dimidiam anni partem significant, vt omnes etiam Patres intellexerunt, & ex sequentibus est manifestum.*

Idem repetitur Danielis 12. v. 7. vbi dicitur: *Et que quo finis horum mirabilium? Et audiui virum, qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum eleuasset dextram, & sinistram suam in cælum, & iurasset per viuentem in æternum, quia in tempus, & tempora, & dimidium temporis.*

Et rursus Apocalypsis 12. v. 12. de persecutione Antichristi dicitur: *Et terra & mari; quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet. Et postquam vidit draco, quod proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, (Ecclesiam) qua peperit masculum: & data sunt mulieri ala dua aquila magna, vt volaret in desertum in locum suum, vbi alitur per tempus, & tempora, & dimidium temporis à facie serpentis: nimirum quia tanto tempore duratura est grandis illa Ecclesiæ persecutio.*

189 Secundo describitur idem tempus Antichristi per menses. Talis locus est Apocalypsis 11. v. 2. vbi itidem de Antichristi persecutione dicitur: *Atrium quod est foris templum, eijs foras, & ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.* Vbi significatur, Antichristum regnaturum mensibus quadraginta duobus, qui & ipsi faciunt tres annos cum dimidio. Et quamuis hæc Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 8. ad annos & menses lunares accomodet, verius tamen existimo cum Suarez infra, de annis & mensibus solaribus (ad quos ipsi etiã Iudei annos lunares reuocabant) esse intelligenda; propter dies mille ducentos nonaginta, de quibus infra, qui menses lunares 43. non 42. efficiunt, tribuendo singulis mensibus dies 30. solares autẽ menses plures non efficiunt, quam quadraginta duos, simul cum diebus duodecim; quorum tamen in annorum ac mensium

numeratione, quia numerum integrum in his non constituunt, nulla habetur ratio, ut dicitur.

Similis locus est Apocalypsis 13. v. 5. vbi de bestia Antichristum significante dicitur: *Et datum est ei os loquens magna, & blasphemias: & data est ei potestas facere menses quadraginta duos.* Vbi vides consonantiam & analogiam scripturarum inter se.

190 Tertio describitur idem tempus regni Antichristi, per dies, Dan. 12. v. 11. vbi à tempore, cui ablatum fueris (Antichristi persecutione) iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, numerantur dies mille ducenti nonaginta. Vbi supra annos tres cum dimidio, & menses 42. numerantur dies 12. ad temporis præcisionem significandâ, ut recte Suarez 3. par. tom. 2. d. 52. sect. 2.

Huic consonant duo alia loca, nimirum Apocalypsis 11. v. 3. vbi de Elia & Enoch, qui sua prædicatione Antichristi persecutionem obtundent & mitigabunt, dicitur: *Et dabo duobus testibus meis; & prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti facies.* Et Apoc. 12. v. 6. vbi de Ecclesia dicitur: *Mulier fugi in solitudinem, vbi habebat locum paratum à Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta;* nimirum ob Antichristi tyrannidem. Quo tamen veròq; loco diebus triginta minus numeratur; quæ nec prædicatione Enoch & Elia, nec fuga seu latebræ Ecclesiæ, tæpus Monarchiæ Antichristi præcise adæquabunt, ut bene Suarez ibidem & Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 8. & fultus docui in Dioptra fidei lib. 3. c. 10. tametsi alioqui dies illi 1260. cum supradictis annis & mensibus, si pro lunaribus accipiantur, exacte conueniant.

191 Quartum argumentum sumitur ex nomine, stirpe, & sede Antichristi. I. Nomen Antichristi conficiet numerum 666. idque erit notum ac visitatum Antichristi nomen, ut patet Apocal. 13. v. 17. vbi dicitur. *Ne quis possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestia, aut numerum nominis eius.* Hic sapientia est: qui habet intellectum, computet numerum bestia, (hoc est nominis bestia) Numerus enim hominis est: & numerus eius sexcenti sexaginta sex. At vero Pontifices Romani nullum eiusmodi nomen habent.

Quod enim de voce *λατίνος* & *לטיני* nugatur Chytraeus, vanissimum est. Nam neque *Latinus* est nomen Pontificis: & vox ipsa *Latinus*, prout Romanum significat, græce scribitur per simplex iota, non per *α*, sine quo tamen vox illa numerum 666. non constituit. Vox autem hebraea *Romijth* multo ineptius ad Pontificem accommodatur; quâdo nomen illud fœmininum est, & *Romanam* significat, non *Romanum*, qui apud Hebræos est *Romij*. Deinde quis vnquam audiuit Romanum Pontificem dictum esse *Romijth*; quâdo visitata eius nomina non sunt græca, vel hebraica, sed latina; & Ioannes author eius prophetiæ hebraice non scripsit, sed græce.

Longe vero ineptissimum est, quod nouissime delirauit Philippus Mornæus sine Plessæus in sua Papatus historia; quasi Antichristum Romanum in Paulo V. Pontifice, ex proprio eius nomine, veluti manibus prehenderit; eo quod hæc verba PAVLO V. VICEDO, conficiant numerum 666. Ingens delitium. I. Nomen Antichristi, in casu

vtique nominandi, & recto, non in Datiuo aut ablatiuo, seu quouis alio obliquo (qui quoad numeros multis modis variant) prædictum numerum 666. conficere debet. II. Nomen illud debet esse adæquatum Antichristi; ita ut quisquis Antichristum est, tali nomine appellari debeat; quod tamen etiam iuxta Aduersarios, de illo nomine Pauli V. dici nullo modo potest. III. Nomen illud Antichristi referes numerum 666. confuetum eius nomē esse debet, ut superius ex scriptura dictum. Quis autem vnquam Pontificem consueto nomine appellari audiuit *Vice Deum*? IV. Imo nec proprie hoc nomine appellari potest: quamuis enim sit Vicarius Christi secundum humanitatem; in qua natura is etiam esse caput Ecclesiæ, ut suo loco dicitur; non tamen est Vicarius Christi secundum diuinam naturam. Deus enim per sic Vicarium generalē proprie nō habet, sed per se mundū supremam authoritatem gubernat.

Quod si ita in nominibus ludere liceret, facile esset, in aduersarios plura eiusmodi nomina cedere; quando nomen *αὐξάνων* (quod non minus Luthero competit, quam Pontifici *λατίνος*) & *לטיני* כִּי־רִבִּי, quod calumniatoris Chytræi proprium est, eundem numerum 666. conficiunt, uti notauit recte Bellarminus l. 3. de Pontifice c. 10. Idem de plurib; alijs, adnotauit Gaspar Scioppius in suo Alexipharmaco cōtra Plessæum sub fin. speciatim vero de sequentibus hæresiarcharum nominibus, siue appellationibus: CALVINVS NOTVS PÆDERASTA THEODORVS BEZA VECCELIVS. &c. Plura vid. apud eundem.

II. Antichristus nascetur ex stirpe Iudæorum; à quibus etiam recipietur pro Messia, ut patet Ioannis 5. v. 43. *Ego veni in nomine Patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis; & SS. Patres concorditer tradunt.* At vero ab anno DCVI. quo volunt aduersarij Antichristum venisse, constat Pontificem Iudæum nullū fuisse, multo minus à Iudæis pro Messia agnuit.

III. Antichristus Romæ non sedebit, ut Sctarij impudenter cōtendunt; sed Hierosolymis, ut aperte colligitur ex Apocalypsis 11. v. *Et cum finierint testimonium suum, bestia quæ ascendit de abyssu (Antichristus) faciet aduersum eos bellum, & vincet illos, & occidet eos. Et corpora eorum iacebunt in plateis ciuitatis magna, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Ægyptus (nimirum à Prophetis, Haia 1. v. 10. Ezechielis 16. v. 26. 49. 56. &c.) vbi & Dominus eorum crucifixus est.* Ob quam causam etiam SS. Patres tradunt, Antichristum restauraturum templum Hierosolymitanum, ut in eo velut Deus adoretur, iuxta illud 2. Thess. c. 2. v. 4. *Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus.*

Quintum argumentum sumitur ex factis Antichristi in scriptura descriptis, quæ in Romanos Pontifices minime conueniunt: ille enim faciet ignē de cœlo descendere; & ut imago bestia loquatur; finget se mori & resurgere, ut habetur Apocalypsis 13. à v. 13. Antichristus tres Reges; nimirum Ægypti, Lybiæ, atque Æthiopiæ expugnabit & occidet, orbis Monarcha futurus, ut habetur Danielis 11. à vers. 40. Ingenti prælio (quod prælium Gog & Magog vocatur) &

persecutione Christianos toto orbe constitutos persequetur, Apoc. 20. v. 7. Nihil autem horum factum est à Pontificibus, Denique Antichristus, ut dicitur Apocal. 13. v. 16. faciet omnes pusillos & magnos, & diuites, & pauperes, & liberos & seruos, habere charactrem in dextra manu sua, aut in frontibus suis; & ne quis possit emere aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestia, aut numerum nominis eius. Talis autem character de Romano Pontifice assignari nullus potest, nisi vanissimis & ridiculissimis commentis.

196 Sextum argumentum sumitur à doctrina Antichristi, quæ à doctrina Pontificis Romani erit diuersissima. Nam I. Antichristus auferet iuge sacrificium, quo nomine aliud intelligi non potest, quam Missæ sacrificium, quod in Ecclesia iugiter & continuato vsu publice celebratur. Danielis 12. v. 11. id quod Lutherus quidem, cum suis Antichristi prodromis, auferre conatur; sed à Pontifice est alienissimum.

II. Antichristus aduerfabitur, & extolletur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus: hoc est nullius Dei cultum profitebitur, sed seipsum pro Deo venditabit, 2. Theff. 2. v. 4. siue ut Irenæus loquitur l. 5. c. 25. Ille veniet idola quidem seponens, ad suadendum, quod ipse sit Deus; se autem extollens unum idoli. Quod non incredibile videbitur ijs, qui sciunt, à Gentilibus etiam serpentes, boues, aliaque bruta animalia pro Deo culta fuisse; vt & statuam Nabuchodonosoris à Chaldæis, adoratam Dan. 3. ipsumque etiam Simonem Magum à multis pro Deo glorificatū fuisse, vt testatur Irenæus l. 1. c. 20. Cyrillus Hierosolymitanus catech. 6. Clemens l. 6. constit. Apost. c. 9. Iustinus in apologia p. Christianis, Arnobius cōt. gē. l. 2. Epiphanius hæres. 21. Eusebius l. 2. c. 14. Theodoretus l. 1. hæres. fabul. c. 1. & Augustinus de hæres. 1. Id vero nullus Pontificum facit.

197 III. Deum Patrum suorum non reputabit, nec quemquam Deorum curabit: quia aduersum uniuersa confurget. Deum autem Maōzim in loco suo venerabitur. Vbi verò Pontifex abnegato Deum Patrum suorum, nouum Deum eius loco colendum suscepit? Nam quod Sectarum aiunt, Deum Maōzim esse Missam, seu vt vocant, Deum Missaticum, vanissima calumnia est, ipsi sine Sectarum aduersa. Nam præterquam quod ipsum Missæ sacrificiū non nisi Deo vero offertur; Deum Maōzim, (si quidem hoc nomen à Missa deriuatum velint) eiusque cultum, necessario ipsi Sectarum profiteri debent, quando Missæ vsum à se suisque magno studio retineri, in ipsa confessione Augustana profiterentur: Falso, inquit, accusantur Ecclesia nostra, quod Missam aboleant, retinetur enim Missa apud nos, & summa reuerentia celebratur. Seruantur & vilitate ceremonie fere omnes. Retento vtique etiam illo cultu externo, auro, argento, gemmisque radiante, quem hodie Antichristi notam impudenter statuūt. vid. Confess. August. de abusus art. de Missa.

IV. Antichristus negabit Patrem, & Filium, & Iesum esse Messiam, Ioannis 2. v. 22. ac seipsum pro Messia venditabit: Si alius veneris in nomine suo, illum recipietis; (nempe pro Messia) Ioannis 5. v. 43. Quod nullus Pontificum fecit.

V. Antichristus blasphemabit tabernaculum Dei, & eos qui in caelo habitant, Apocalypsis 13. v. 6. Hoc autem Sectarum faciunt, cultum & inuocationem Sanctorum impie negantes, seque ipsos quoad sanctitatem Cœlitibus æquant; quos Catholici cum Pontifice magna veneratione colunt & reuerentur.

Denique cum scriptura tam aperte Romani Pontificis, eiusque Cathedræ officium, auctoritatem, & potestatem asserat, dicente Christo. Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non praualebunt aduersus eam. Ego rogam pro te Petre, vt non deficiat fides tua. Pafce agnos meos, Pafce oues meas, &c. vt superius fufe persecuti sumus: annō merissimis nebulis & calumnijs aduersus scripturas grassantur, qui tam apertis scripturæ testimonijs, vanisque & confictis interpretatiunculis ex male sano cerebro exculptis, plus fidei & auctoritatis tribuunt?

199 Legant nobis Sectarum tam claras scripturas: Petre non super te, vel Cathedram tuam, fundata est Ecclesia. Et hæc ipsa Ecclesia aliquando superabitur diabolica potestate, totaq. Antichristo seruiet. Ego quidem pro te rogam Petre, sed fides tua in posteris tuis deficiet; & ex Christiana Ecclesia fiet Antichristiana &c. Legite nobis, ait iam olim in simili causa contra Donatistas, obsecris itidem scripturis Catholicos impugnantes, Augustinus lib. de vnit. Ecclesia, Legite nobis hoc de lege, de Prophetis, de Psalmis, de ipso Euangelio, de Apostolicis literis: Legite & credimus, &c. Legite tam aperta, quam sunt ista, &c.

Et cap. 5. Profrus, inquit, quæ alicuius vel talis interpretationis indigent, interim seponamus; non quia falsa sunt, quæ hoc modo de talibus tanquam inuolucris interpretando soluantur: sed quia vel interpretem querunt, nolo in eis nostra ingenia comparentur; sed aperta veritas clamet, & luceat, & obduratas aures irrumpat, dissimulantium oculos feriat. Nemo in eis latebris querat falsa sententia locum.

200 Iam vero qualia sunt hæc, contra scripturas apertas, alias quasdam obscuras & ænigmatikas producere, easque multo adhuc obscurius, imo vanius interpretari; & nihilominus iactate, has esse demonstrationes scripturæ, quibus alia quæuis loca, etsi clarissima, vna cum tota veteri Ecclesia, Sanctorumque Patrum sensu & sententia cedere debeant. Oportebat sane Prædicantes suæmet Apologiæ Confessionis Augustinæ memores esse, in qua titulo de Sacrificio Missæ adeo dogmaticè & asseueranter traditur Allegoria non paruum firmas probationes. Quod si verum est, quid ergo sibi volunt illa allegoricorum Prædicantium dogmata, quibus sua illa de Antichristo deliramenta velut ex ipsa scriptura diuina potissimum fulciunt? Edors, id est Lutherani Martyres; Moab, id est, simplices Christiani, Principium filiorum Ammon, hoc est, infantes ante baptismum mortui; Oriens, id est, exortus Euangelij Lutherani; Aquilo, id est, Lutherus seu prædicatio Lutheri; Elias & Enoch, hoc est, Ministrorum Pseudoeuangelicorum caterua. Dies 2260. seu menses 42. hoc est, mille anni, & amplius: Egyptus, Lybia, Ethiopia, hoc est, non Egyptus, non Lybia,

non Æthiopia, sed aliqua alia regio, nescio vbi. Quæ omnia part. 2. Anatomix Confess. Angulst. demonstrat. §. 13. à num. 235. fufus profecutus sum.

201 Et vero morem hūc ad proprios sensus inuerti scripturas nec per se difficilem & iam olim hæreticis perquam fuisse familiarē, optime inter alios notauit Tertullianus de præscript. cap. 38. & 39. vbi etiam nō veretur dicere, ipsas quoque scripturas sic esse ex Dei voluntate dispositas, vt hæreticis materias subministrarent: cum legamus, oportere hæreses esse, quæ sine scripturis esse non possent. Et in eundem sensum Hieronymus epist. ad Paulinum: *Muli*, inquit, nec scire dignantur, quid Prophetæ, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suū incōgrua prætant testimonia: quasi grande sit, & non vitiosissimum docendi genus, deprauare sententias, & ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem. Quasi non legerimus *Homero centonas* & *Virgilio centonas* ac sic non etiam *Maronem sine Christo* possumus dicere Christianum &c. Similia habent Irenæus lib. 1. contra hæres. cap. 1. & Cyprianus lib. de vnit. Ecclesiæ cap. 9. Sed hæc de scriptura satis.

202 ASSERTIO II. Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est insignis iniuria aduersus SS. Patres, qui eundem semper pro summo pastore & capite Ecclesiæ venerati sunt. Probat & declaratur assertio. Nam vtique grauis aduersus SS. Patres contumelia est dicere, Sanctissimos & doctissimos Patres, qui per mille hæten? & amplius annos in Ecclesiâ floruerunt, tam grauius fuisse lapsos, vt Antichristum, hoc est summum Christi hostem & aduersarium, pro Christi Vicario, & Summo Ecclesiæ Pastore haberent; neque tot & tantas Scripturas, quæ de Antichristo extant, quasque Sectarij velut euidentissimæ veritatis argumenta iactant, vlla ex parte intelligerent, sed ab ijs tam diuersa summo consensu traderent. 1. Antichristum esse vnum singularem hominē. 2. Antichristum ex stirpe Iudæorum nasciturū. 3. Antichristum à Iudæis pro Messia receptū iri. 4. Antichristum non diutius regnaturum, quam tribus annis, cum dimidio. 5. Sub Antichristi tempus ad futuros Enoch & Eliam, qui sua prædicatione eius tyrannidi obfistat. 6. Antichristum seipsum pro Deo venditaturum. 7. Antichristum non venturum, nisi sublato Romano Imperio: & similia, quæ Patres vnanimi consensu tradiderunt.

203 Respondet ad hoc Hunnius art. de Ecclesiâ fol. 406. *Veniam dandam esse Patribus, quod cum illorum ætate vaticinia illa essent adhuc obfignata & clausa, & Antichristus nondum plane in apertum erupisset, eum minus agnouerunt.* Et fol. 440. *Patrum sane hæc in parte errorem & ignorantiam excusat ipsa ratio temporis.*

In alio autem libro apol. getico, qui eiusdem simul Hunnij & Hadlbrunnerij nomine sub titulo *Antitanneri* editus est pag. 381. vterius progressus, vult neque Danielem quidem Prophetam mysterium hoc in specie agnouisse, iuxta illud Danielis 12. *Tu autem Daniel claudere sermones, & signa librum vsq. ad tempus statutum; plurimi pertransibunt, & multiplex erit scientia.* Et infra: *Vade Daniel, quia clausi sunt signatique sermones vsque ad præfinitum tempus. Cum ergo Daniel ipse refferet, in-*

quiunt hæretici, ne se ipsum quidem in specie alia intellexisse, sed esse ea clausa & obfignata, & illustrem eorum notitiam referuari vsque ad nouissima tempora, vbi multi ex euentu rerum inuenturi sint multiplicem scientiam: plane confidimus, nos DEI voce per hunc Prophetam & Legatum Domini ab arrogantiæ crimine absoluti; si maxime gratis mentibus agnoscamus, nos qui in ipsum tempus reuelationis Antichristi incidimus, esse DEI beneficio Patribus hæc quidem in parte oculatiore, vixit quorum tempore nondum ita in apertum eruperit Antichristus; & vaticinia omnia tum demum liquidius intelliguntur, quando euentus res prædictæ adimplentur. Sed rursum pag. 402. Neque nos, inquit, tantillum mouet, hæc quidem in parte auctoritas Patrum. Ita impudentissimi homines; qui hæc in re non tantum SS. Patribus, sed ipso etiam Propheta Daniele sese oculatiore scientioresque iactare non verentur; simulque id, quod Daniel de die Iudicij mortuorumque resurrectione, velut in diuinis secretis reponendū scripserat, ad ipsam mediam Christianæ Ecclesiæ ætatem referre.

Neque vero nisi vanissimum huius impudentiæ prætextum adhibent. Aiunt, diuersam rationem temporis rem hanc eandem & Patribus olim obtexisse, & sibi nunc in aperto posuisse; quia eorum tempore nondum ita in apertum eruperit Antichristus, & vaticinia omnia tum demum liquidius intelligantur, quando euentu res prædictæ adimplentur.

Sed cum plerique ipsimet afferant, Pontifices iam à temporibus Gregorij Magni, ante annos circiter mille, in Antichristos degenerasse, nec tamen vllus ex Patribus aut Doctoribus, qui his mille proximis annis vixerit, inueniatur, qui vt voluit aduersarij, natum iam Antichristum vel per somnium cogitarit, plane nulla temporis, aut impleti vaticinij ratio impudentissimam Sectariorum insaniam, vllō modo excusare potest; quando se etiam post impleta, vt aiunt, vaticinia, cunctis Patribus & Doctoribus, qui his mille annis vixerunt oculatiore, intelligentioresque iactant.

206 Quid enim? An circumstantiæ temporis & personarum, quas nunc iactant hæretici, eadem etiam his mille proximis annis non erant? an doctrina Romanæ Ecclesiæ, an primatus, (præcipue nimirum ille circumstantiæ, ex quibus modo Antichristum exsculperentur aduersarij) non æque eo tempore ac nostro vigeant? An Romanus Pontifex Caput Ecclesiæ se palam non assererebat? an toti Ecclesiæ leges non ferebat, & quidem eas ipsas, quas nunc maxime calumniantur Sectarij de calibatu Sacerdotum, de monasticis institutis, &c. An Missas (& quem isti calumniatores impudentissime *Deum Mactim* & *Missacium* appellant) non palam, non magna solemnitate ac pompa, auro, argento, gemmisque radiante, non celebrarunt? an etiam Imperatoribus in spiritualibus & temporalibus, ita quidem vt nunc facit, ius non dicebat? Sed legatur vel solius S. Gregorij registrum, an minus hæc in re sibi potestatis vindicauerit, quam nunc facitare soleant Romani Pontifices.

Cur ergo ex his circumstantijs, adeo, vt ipsi quidem dicunt, luculentis Antichristi indicijs, natum Antichristum, Patres sanctissimi & doctissimi nō agnouerunt? cur in describendis proprietatibus & conditionibus Antichristi adeo ab aduersarijs dissentiunt? aut quānam tandem est illa circumstantia temporis, vel adimpleti aduentus, quæ aduersarios ab impudentissima infania excuset; dum se tot SS. Patribus oculatiores faciunt; eisq; adeo procaciter insultant, noctuæ aquilis; muscæ elephantis; hirci leonibus, homines animales viris sanctissimis?

208 Sed cum nec vetus Ecclesia Catholica, siue quoad reliquam fidei doctrinam, siue quoad Romani Pontificis obseruantiam ac æstimationem, ab Ecclesia Catholica, quæ abhinc mille proximis annis floruit, vlla ex parte dissenferit, vt superius quæstione 3. dub. 4. ostensum, paris profecto impudentia est, siue his, qui abhinc mille annis vixerunt Patribus, siue etiam ijs, qui eosdem sex fere antea sæculis antecesserunt, quoad reuelati Antichristi notitiam intelligentiores se iactare, ac insuper proclamare, vt Hunnius facit cit. Apologetico cap. 5. dicere Antichristum, vt omnes SS. Patres dixerunt, vnam singularem personam futurum, esse fatuum, & in diuinis litteris inscriptam non excusandam. Hæc de Patribus.

209 ASSERTIO III. Dicere Pontificem Romanum esse Antichristum, est insignis iniuria aduersus ipsum Romanum Imperium, omneseq; Principes Catholicos. Hæc ipsa fuit vox & publica protestatio Serenissimi Principis, ac Vtriusque Bauariæ Ducis, & nunc etiam S. Romani Imperij Electoris Maximiliani, in postremo Colloquio Ratisponensi Anni M. DC. I. sess. 13. cum ad obtundendum impudens os Hunnij non minus erudita, quam libera voce diceret: Vos appellastis Romanum Pontificem Antichristum: quæ est iniuria insignis & clarissima; & hoc nunquam probabit. Et rursum: Imo est insignis iniuria, quæ redundat in omnes Catholicos, vt videre est in editis Actis eiusdem Colloquij.

210 Probatur & declaratur assertio. Nam si Pontifices Antichristus sunt, per Antichristum Romanum Imperium acceperunt Franci, & postea Germani, laudatissimi Imperatores; Antichristus Imperatoris eligendi auctoritatem tribuit Germanis Principibus; idololatrias & Antichristi prostibula, nullos vnquam vere Christianos Principes ac Imperatores, ante Lutherum, habuit Germania; imo nec terrarum orbis; quando omnes Reges & Principes Christiani, ante Lutherum, sese Romano Pontifici subiectos & obnoxios profitebantur, tanquam oues Pastori, tanquam discipulos Magistro, tanquam filios patri.

Deinde si Romanus Pontifex iam mille annis in Antichristum degenerauit, necesse est, à totidem iam annis sublatum fuisse Romanum Imperium; cum hæc sit certa quadam nota aduentus Antichristi, vt superius ex Apostolo & SS. Patribus dictum: hoc autem sine iniuria Romani Imperij, in Augustissimo & felicissimo Imperatore Ferdinando etiamnum florentis, dici nequaquam potest.

211 Sed quid ad hæc Hunnius & Hailbrunnerus in suo illo Apologetico pag. 396. Pontifices, inquit, Romani transtulerunt Imperium Romanum de gente in gentem; nunc ad Francones, mox ad Germanos: Ergo re & facto demonstrarunt, se vere esse Antichristum, de quo Spiritus Sanctus in diuinis litteris vaticinatus est Danielis 12. (potius 11. v. 39.) vbi de Antichristo dicitur, quod terram diuisurus sit ijs, qui iuuant illum in munedo Deum Maazim, id est, cultu & Deo Missatico.

Nimirum huc vsque euasit Maiestatem calumnandi impudentia, à cōcessa semel, vt existimant, impunitate peccandi profecta. Sed etsi mille scripturæ prætexantur, mentitur ipsa iniquitas sibi. Nam Pontifex transferendo Imperium ad Carolum Magnum, vllam terrarum possessionem ei largitus non est: sed quascunq; terras Magnus ille Carolus, felicissimis auspicijs, & plane diuino nutu primus à Francis Imperator obtinuit, earum possessionem partim hæreditate, partim armis acquisiuit; à Pontifice solummodo ius & titulum ac dignitatem Imperatoriam adeptus. Quomodo ergo Pontifex terram diuidit, aut diuisit gratuito in Christianos Principes, cum ipsum alioqui Pontificem suas quas habet terras, à Christianis potius Principibus accepisse conquerantur aduersarij? De Missatico Deo, & deuotione Sectariorum aduersus eundem, iam superius diximus.

212 Obijciunt secundo locum ex Apocalypsis 13. vbi Ioannes, inquit, introducit Papam, vel bestiam habentem cornua duo simillima agni; sed loquentem in star draconis; de q. ea bestia perhibet, quod plagam, quæ prima bestia decicorni, id est, Romano Imperio inscripta fuerat, per barbaros populos Italiam vastantes, rursum fuerit curaturus; euocando nimirum ex Gallijs Carolum Magnum, cuius adiutus copijs, populos illos ex Italia eiecit & Imperium ad Francos transtulit.

213 Respondetur his calumniosis commentis duo falsa supponi. Primum, per bestiam primam significari Romanum Imperium; cum vt veteres scriptores exponunt, & ipse contextus scripturæ aperte indicat, eo nomine intelligatur Antichristus. I. Quia Ioannes vaticinando ait v. 1. se vidisse de mari bestiam ascendentem: at vero Romanum Imperium tempore S. Ioannis dudum fuerat constitutum.

II. Dicitur vers. 2. draconem, hoc est, Satanam dedisse bestia illi virtutem & potestatem magnam. Atqui Romanum, & præsertim, vt nunc est, Christianum Imperium potestatem suam à Deo habet, non à diabolo.

III. Ioannes ibidem vers. 3. ait, post curatam plagam bestia fuisse adoratum draconem, hoc est, Satanam. At vero translato Imperio ad Carolum Magnum, non adoratus, sed studio pijsissimi Imperatoris profligatus potius fuit ex occidente Satan, multis Germaniæ & Francia populis ex eo tempore ad fidem conuersis.

IV. Bestia illa prima, iam à vulnere sanata, aperuit os suum in blasphemias ad DEVM, blasphemare nomen eius, & tabernaculum eius, & eos qui in caelo habitant. ibidem v. 6. Quæ Antichristi propria sunt, & à Carolo Magno, eiusque Successoribus, Dei Sanctorumq; cultui addictissimis alienissima.

214 V. De eadem bestia dicitur ibidem v. 5. *Data est ei potestas facere menses quadraginta duos; quod verissime Antichristo, nullo autem modo Imperio Romano conuenit.*

VI. Cura & studio bestia secunda adorabitur bestia prima ibidem v. 12. At Romanum Imperium, Antichristo procurante, nunquam adorabitur, qui se ipsum solum uolet adorari.

VII. Tempore Antichristi regnantis, non amplius extabit Romanum Imperium, ut Patres ex scriptura euidenter docent: Ergo non potest intelligi per priorem bestiam à secunda bestia adoratam.

215 Secundo non minus falsum est, per bestiam illam secundam, habentem cornua duo, intelligi aut Antichristum, aut Romanum Pontificem. primum euidenter est ex eo. Nam de secunda bestia dicitur ibidem v. 12. *Fecit terram, & habitantes in ea adorare bestiam primam; quod nunquam faciet Antichristus, qui seipsum pro Deo ac summo Monarcha venditabit.* Deinde de bestia secunda dicitur ibidem v. 12. *Facturam potestatem prioris bestia omnem in conspectu eius.* At quomodo Antichristus potestatem prioris bestia fecit, si per eam Romanum Imperium intelligatur?

216 Non minus falsum est, per bestiam secundam designari papam: quod totidem quasi argumentis refellitur, quot eo loco sunt uerba S. Ioannis. Sed pauca quædam attigisse suffecerit. I. ait Ioannes v. 13. *Fecisse signa magna, ut etiam ignem faceret de caelo descendere in terram, in conspectu hominum.* At quis pontificum hoc unquam fecit?

II. Dicit habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestia prioris; eique e mentito quodam miraculo, quasi spiritum & loquendi facultatem impertiet, ibidem v. 15. Hoc uero quis, quando, aut ubi fecit Pontifex?

III. faciet, ut quicumque non adorauerint imaginem bestia, occidantur ibidem v. 15. At quis pontificum hoc unquam fecit; etiamsi per bestiam illam priorem intelligeretur Romanum Imperium?

217 IV. Quæ de caractere bestia circumferendo dicuntur, ad pontificem applicari non posse, superius dictum est assert. 1. argum. 5.

Tertio obijciunt pag. 397. illud ex Apocalypsi 17. ubi calumniantur, *Papam introduci ut scortum nobile, quod insideat decicorni bestia, eamque subigat & tractet pro libitu, Regesque terra ueneficis ac uino prostitutionis sua demerret.* Et in eundem sensum Hailbrunnerus in suo A catholiconte pag. 439. *quicquid honoris, reuerentia, obsequij & officij ab Imperatoribus, Regibus, & Principibus Christianis præstitum est Romano Pontifici, id, inquit, iniuria temporum accidisse: quin etiam hoc modo impleri debuisse Prophetiam Apocalypsis 17. v. 2. & cap. 18. v. 3. Reges terra cum magna meretrice Babylonica fornicatos. Quod si hac iniuria sit, posse Iesuitas, eorumque socios, cum Ioanne, cum Christo, & ipso Spiritu Sancto, qui hac dicantur aut reuelantur, expostulare.*

Sed hanc execrabilem & uanissimam calumniam non tam Romano Pontifici, quam Romano Imperio contumeliosam, & in ipsum Spiritum Sanctum sacra scripturae authorem iniuriosam,

ipsa scriptura euidenter redarguit. I. Dicitur mulier illa ebria de sanguine sanctorum, v. 6. At quoniam Pontifices sanctorum adeo copioso sanguine maduerunt? nihil plane de hoc historia habent; cum è contrario plurimi Pontifices sanguinem pro fide fuderint. Quod si uel hæreticos diabolus Martyres nobis dabit Hunnius, nos semper unius loco centum Catholicos Dei Martyres, ab hæreticis, aut Ethnicis interemptos redemus.

218 II. Bestia cui mulier insidere dicitur, habet capita septem, & cornua decem, ibidem v. 7. Per septem autem capita significari septem montes, & septem Reges, ipsemet S. Ioannes inferius declarat. Qui etiam addit, ex illis quinque cecidisse, unum esse, & alium nondum uenisse; & cum uenerit, oportere illum breue tempus manere ibidem v. 10. Quoniam autem sunt septem illi Reges, qui Romano Imperio tanquam capita prædicto modo inhæserint?

Dicerent forte aduersarij, esse septem Electores Imperij; nisi à suismet sibi Principibus Electoribus timerent. Verum id etiam nec scriptura, nec historia admittit. Nam 1. Antichristus, secundum aduersarios, iam multo ante hanc Septemuirum dignitatem constitutum exortus fuerat. 2. Electores septem non sunt Reges septem, sed unus tantum illorum Rex est. 3. Ex septem illis Regibus, ait Sanctus Ioannes, quinque cecidisse, unum esse, alium nondum uenisse: quæ nec per somnium quidem Electoribus Imperij aptari queunt.

219 III. Dicitur ibidem v. 14. quod decem Reges cum Agno pugnaturi, & ab Agno uincendi, una cum bestia desolatam facient fornicariam, ipsamque igne concremabunt. Atqui Pontificia Cathedra nunquam hæcenus desolata fuit, multo minus igne cremata; nec unquam igne cremari poterit, utpote spiritalis. Neque dici potest, quinam sint futuri decem illi Reges infideles, qui potestate sua bestia, hoc est, ut uult Hunnius, Romano Imperio tradita, Antichristum simul & Pontificem impugnaturi sint.

220 IV. denique ipsemet Ioannes aperte declarat, per mulierem, non Pontificem, non Pontificiam Cathedram, sed ciuitatem; nec ciuitatem quamlibet, sed iam tempore S. Ioannis orbis dominium habentem designari, qualis quidem tunc sub Imperatoribus Ethnicis erat Roma, minime uero Pontifex. Et mulier, inquit ibidem v. 18. *quam uidisti, est ciuitas magna, quæ habet regnum super Reges terra.* In quem sensum post Tertullianum, & Hieronymum; ita etiam aperte de muliere docent Bellarminus lib. 2. de Pontifice cap. 2. & l. 3. cap. 13. Franciscus Ribera & Blasius Viegas in Apocalypsis cap. 17. ut per eam scilicet intelligatur Romana urbs, non qualis iam est, fidem Christianam professâ, Romanisque Pontificibus subdita, sanctitatis & fidei Magistra, & ut ait Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum, quæ scriptam in fronte blasphemiam Christi confessione deleuit, urbs potens, urbs orbis domina, urbs Apostoli uoce laudata: sed qualis circa tempora Sancti Ioannis Apocalypsin scribentis erat, idololatriæ

princeps, superstitionum auctrix, Christiani nominis crudelissima insectatrix, & sub Neronis ac Domitiani, & paulo post sub Traiani dirissimis persecutionibus, multorum millium Martyrum sanguine ebria; qualem etiam excussa Romani Pontificis obedientia; denuo circa finem mundi futuram non contemnendis argumentis quidam sibi colligere videntur. Hæc vrbs talis, & tam detestabilis, adeo prona diaboli ope nixa, vt planissime, ac sigillatim citati auctores declarant, per illam mulierem bestia, hoc est, diabolo, non Romano Imperio insidentem designatur. Pontificem autem, vel Sedem Pontificiam, aut Ecclesiam Romanam, per mulierem; & simul per bestiam Romanam Imperium significari, ne somniant quidem sobriè videri potest, & apertissima est aduersus totam Christi Ecclesiam, ipsiisque Spiritum sanctum blasphemia, vt dictum.

221 Quod autem aduersarij præterea quorundam Christianorum & Catholicorum Imperatorum priuatis tamen de causis male in certos quosdam Romanos Pontifices affectorum, exulcerati pectoris scommata, quædam & conuitia in eisdem Romanos Pontifices obijciunt, speciatim Friderici II. Ludouici IV. Henrici IV. faciunt illi, quod canes patellarij solent, qui ciecta ab exulcerato pectore phlegmata tanto suauius lingunt & exsugunt, quanto in se horridiora & fœdiora sunt: cum tamen interim constet, eos ipsos Imperatores alioquin Romanam in se Cathedram magna reuerentia coluisse, eidemque se subiectos agnouisse, vt particulatim ostendi in Apologetico relationis de Colloquio Ratisonensi cap. 16.

222 **ASSERTIO IV.** Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est in signis iniuria in vniuersam Christianam Ecclesiam. Probatur & declaratur assertio. Nam si Romanus Pontifex Antichristus est, iamque, vt dicunt, à multis annis fuit, Antichristi opera Christum edocti sunt Fræcones, Saxones, cæteri Germani, item Poloni, Dani, Morauii, Bohemi, Vngari, & nostro æuo Indi, Iapones &c. quos Romana Ecclesiæ Sacerdotum labore & studio, in Christum credidisse, nec Sectarij negauerint, imo centuriatores ipsi Centuria 1. lib. 2. cap. 10. & Centuria 7. cap. 2. & Cent. 8. cap. 2. testantur: & publica notitia constat, Augustinum, Patritium, Maternum, Chilianum, Bonifacium, Swibertum, Rupertum, aliosque Septentrionalium prouinciarum Apostolos à Romanis Pontificibus missos, in Anglia, Hybernia, Germania Christi Euangelium prædicasse, eosque populos ad Christi fidem conuertisse. Talia ne faciat Antichristus? Abiuratus Christi hostis & aduersarij de quo scribit Apostolus 2. Thess. 2. quod extolletur super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur; seu qui vt vaticinatur Daniel cap. 11. Deum Patrum suorum non reputabit, nec quemquam Deorum curabit.

223 Et friuolum nimis est, quod Hunnius & Hailbrunnerus in Apologetico pag. 389. dicit, intelligi facile posse Antichristi opa populos ad Chri-

stum fuisse conuertendos. Si quidem & Iudas, inquit, (quem Christus diabolum nominat Ioannis 6.) in Christiana Religione homines erudiuit, doctrina simul & miracula. Quin etiam Scribas & Phariseos, auunt, circumisse mare & aridam, vt gentes ad suam religionem conuerterent, & tamen ab ipso Christo fuisse dictos fures & latrones.

Sed nugæ sunt istæ. Nam primum in studio veræ fidei propagandæ, quæ comparatio Iudæ, & Phariseorum, qui circumeuntes mare & aridam vix vnum profelytum, aut Christianum, faciebant; & Romanorum Pontificum, quorum opera tot populi conuersi sunt? Deinde aliud est, malum esse priuatis moribus, & professione ac officio bonum, quales fuerunt Iudas & Pharisei: aliud, & moribus, & professione ac doctrina simul omni modo execrabilem, Christoque aduersarium esse, vt Antichristum futurum esse, supra ostendimus.

Ostendant illi de Antichristo similiter, vt de Scribis & Phariseis à CHRISTO pronuntiatum, Omnia quæcumque dixerint vobis, seruate & facite, &c. Matthæi 23. vel vt de Apostolis; Qui vos audit, me audit, Luca 10. & tunc fatebimur, nullam iniuriam CHRISTO & Ecclesiæ facere, qui tot populos Antichristi opera ad Christi fidem conuersos dixerit. Vt interim taceam, à Christo non Phariseos & Scribas, sed eos, qui se ante Christum pro Messia impudenter iactauerunt, fures & latrones vocatos esse.

224 **ASSERTIO V.** Dicere Romanum Pontificem esse Antichristum, est doctrina calumniosa, nec in Imperio hætenus publica fide tolerata; nec cum doctrina & principijs Pseudoeuangelicorum Prædicantium, à quibus iactatur, consentiens; quamuis ex communi alioqui omnium hæreticorum principio, manifestarijque hæretici doctrina hausta. Hæc assertio quoad singulas partes probatur & declaratur. Primum enim calumniosam hanc doctrinam in Imperio hætenus communi auctoritate & consensu toleratam non esse, nec adeo communi pacificationis formula comprehendendi, ita probatur: quia hætenus omnes formulæ pacificationis in Imperio editæ, ad duas tantum Religionis formulas pertinent; Catholicam scilicet, & eam, quæ Confessionis Augustanæ dicitur, vt patet, ex Recessu imperiali edito in Comitij Augustanis Anno 1555. vbi non solum Concordia Passauensis confirmata, sed insuper etiam plena & absoluta, quoad vtramque Religionem, pacis formula constituta & sancita fuit; addita tamen hac expressa restrictione: vt omnes aliæ Religiones, quæ cum alterutra prædicta (Catholicâ, & Confessionis Augustanæ) non conspirant, in hac pacificatione non contineantur, sed omnino excludantur. Iam vero Pontificem Romanum esse Antichristum, in tota Confessione Augustana nusquam habetur: Ergo cum sit alioqui dogma adeo exorbitans, & probrosum ac iniuriosum non solum Romano Pontifici, sed etiam toti Imperio Romano ac vniuersæ Christianæ Ecclesiæ, vt dictum, non est existimandū, impunitatē & securitatem, quæ alioqui fidei & doctrinæ

Confes-

Confessionis Augustanæ indulta est; etiam ad hoc ipsum tam prodigiosum & execrabile dogma extendi.

225 Secundo vero id ipsum dogma, eiusque dogmatis propagationem non satis coherere cum ipsorum Prædicantium præcipue Lutheranorum, religione & principijs, pluribus argumentis declaratur. I. Quia in ipsa eorum explicatissima fidei professione, nimirum in Confessione Augustana Carolo V. Imperatori Anno 30. oblata, nulla eius dogmatis facta est mentio ut dictum. Quod si hic adeo necessarius est fidei Lutheranæ articulus, cur in sua Confessione, quam à claritate & integritate adeo collaudant, hanc suam fidem professi non sunt? an forte timebant, ne propter hanc suam fidem seu perfidiam diaboli calumniatoris Martyres fierent Prædicantes? aut certe ne fortassis confessio tali in ipsum Romanum Imperium contumelia & probro cõspurcata, in pacis ac conuientia, seu impunitatis ciuilibus fædus & societatem non admitteretur? Sed videant Prædicantes, ne ob hoc ipsum, quod huic contumelia, grauissimæque in Imperium Romanum iniuriæ impunita adpromissa non est, ad promeritas ipsi authores eius contumeliae pœnas aliquando deposcantur.

226 II. Si Pontifex Romanus Antichristus est, reliqui vero Episcopi Catholici, commilitones & socij Antichristi, necesse est, ut Pseudoeuangelici Ministri suæ vocationis & potestatis iura ad ipsum Antichristum referant: quando quidem ij, qui vel sapientissime ex ipsis vocationis iura profequi ac tueri sibi videntur, ea ad Romani Pontificis, ac Episcoporum Catholicorum auctoritatem ac potestatem referunt. Quam autem ijs honorificum sit, nouoque eorum Euangelio decorum, vocatione Antichristiana niti ac fulciri, ipsi viderint. Nos quidem illis talem honorem non inuidemus.

227 III. Fundamenta, quibus aduersarij hanc calumniam potissimum fulciunt, sunt partim quædam Prophetiæ obscuræ Danielis, quas sensu allegorico suo arbitrato explicant; partim est ipse liber Apocalypsis Sancti Ioannis. At vero neutrum fundamentum ab aduersarijs firmum & solidum haberi potest. Primo, quia ex allegorico sensu firmum argumentum non duci, ipsimet in Apologia Confessionis Augustanæ profitentur tit. de Sacrificio Millæ, vbi asseueranter pronuntiant: *Allegoriæ non parunt firmas probationes.*

Deinde cû Lutherus olim præfatione in Apocalypsin adeo diserte testatus sit, se librum Apocalypsis nec pro Apostolico nec prophætico habere; sed pro tali, qui similis sit libro quarto Esdræ: cuique suus Lutheri spiritus se accommodare nullo modo possit: qua conscientia Prædicantes, quoque spiritus impulsu, eundem librum Apocalypsis ita nunc contra sui Prophetæ & Euangelistæ Lutheri antiquum illud iudicium ac sententiam, ex prophano sacrum, ex apocrypho authenticum, ex non Canonico Canonicum facere audent; ut eum nunc velut præcipuum nefarij illius sui contra nos dogmatis de Antichristo fundamentum ac principium constituent?

Aut enim sanctus fuit spiritus Lutheri, eundem librum reijcientis; aut non sanctus. Si sanctus; Ergo Prædicantium spiritus, utpote sancto contrarius, prophanus erit: & tunc quid ex prophano spiritu contra nos & vniuersam Ecclesiam rite concludent? Si non sanctus, adeoque prophanus: Ergo ex profano spiritu Lutheri fides illorum & Ecclesia enata, quam cordato homini conscientia securitatem præstare poterit; quodque ad præscriptam tot sæculis Ecclesiæ Catholicæ auctoritatem conuellendam robur habebit?

228 Tertio vero nihilominus abominabile hoc dogma ex communi omnium hæreticorum principio haustum esse, ita probatur. Quia Prædicantes in tota hac disceptatione de Antichristo, illud principium seruandum præscribunt, ut videre est apud Hailbrunnerum a. 14. c. 3. rem hanc, omni Ecclesiæ auctoritate seposita, ex sola scriptura diiudicandam & definiendam esse: quod quidem esse commune omnium hæreticorum principium, quæst. seq. patebit.

In quem sensum etiam citant Chrysostomum homil. 49, in caput 24. Matthæi super illa verba: *Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto: id est, inquit, cum videritis hæresim impiam, qua est exercitus Antichristi, stantem in locis sanctis Ecclesiæ: in illo tempore, qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes, id est, qui sunt in Christianitate conferant se ad scripturas. Quia in tempore hoc, ex quo obtinuit hæresis illas Ecclesiæ, nulla probatio potest esse veræ Christianitatis; neque refugium potest esse Christianorum aliud, volentium cognoscere fidei veritatem, nisi scripture diuina.*

229 Cæterum hac re aduersarios turpiter fallere, indubitatum est. Primo enim locus ille quem vel Sancti Chrysostomi falso citant hom. 49. in caput 24. Matthæi, non est Chrysostomi; imo nec vllius Catholici scriptoris, sed hæretici. Desumptus enim est, non ex homilij ipsius S. Chrysostomi in Matthæum, que grece & latine extant; sed ex authore operis imperfecti, quod solum latine legitur; idque Chrysostomi non esse, nullam esse dubitationem, inquit Erasmus in præfatione illius operis.

230 Ex nostris vero, hoc est, Catholicis, egregie Baronius Cardinalis anno 407. num. 11. *Hand æquo animo pari possumus, inquit, adscriptas fuisse sanctissimo viro eius titulo hætenus consignatas 54. homilias, quas opus imperfectum in Matthæum nominant &c. Quis enim non iure commoueat cum videt, adscribi sanctissimo viro, ab incerto auctore, sed certo hæretico, hæreticorum deterrimo, compositas illas homilias purulentas, hæresum scatenes verbibus; qua ne pilum quidem Chrysostomi vel in dictione, vel in sententijs, vel in dogmatibus habent; sed sparsas hæreses Manichæorum, Montanistarum, Arianorum, ac Donatistarum continent; atque plane in omnibus se prodant auctor longe longius ab Ecclesia Catholica alienum, qui Catholica Ecclesia toto orbe diffusa sæpe detrahat, & vix in paucis veritatem reperiri contendat; ut quidem in illo ipso loco obiecto accidit.*

231 Omnium vero Catholicorum certa hæc & cõsentiens sententia est, opus illud aut hæretici

esse.

esse, aut ab hæretico corruptum; cum Ariana hæresis expressa & indubitata in eo signa & indicia reperiantur; speciatim homil. 48. vbi *homousianos* (hoc est, Catholicos) vocat hæreticos: qua de causa etiam à Paulo Papa IV. in Catalogo scriptorum suspectæ fidei annumeratum est. Et vero hunc ipsum de quo agimus locum, tanquam ab Arianis, ad solam scripturam appellare solitis, insertum, è quibusdam Codicibus nuper emendatis sublatum esse, testatur Bellarminus lib. 4. de verbo Dei c. 11. Sed qui homiliam illam 49. legerit, simulque curæ præcedenti contulerit, in qua, vt diximus, homousiani vocantur hæretici, satis intelliget, totam fere vtriusque homiliae dissertationem contra homousianos, hoc est, Catholicos esse.

232 Vnde secundo etiam aduertendum, dictum illud à Prædicantibus citatum, non loqui præcise, de temporibus nouissimis, nec de propria personali; ipsius Antichristi præsentia; sed scriptorem illum ad sua; (cum Ariani vigerent) tempora respexisse, vt aperte ipse indicat superius: *Exercitus autem Antichristi sunt omnes hæreses, præcipue ista, quæ obtinuit Ecclesiæ locum, & stetit in loco sancto. &c.* Et rursum: *Abominationem autem desolationis diximus esse hanc ipsam hæresin, quæ occupauit sanctæ Ecclesiæ loca, & multos desolauit à fide. &c.* Ad hanc, vt ait, hæresin spectant verba illa à Prædicante obiecta: *Quia in tempore hoc, ex quo obtinuit hæresis illas Ecclesiæ. &c.*

233 Quamnam autem præcipue (vt ipse loquitur) hæresin voluerit hic author designare, non obsecrum est ex verbis subsequentiis, & notis quibus eam describit. Nam 1. dicit illas hæreses habere omnia hæc, quæ sunt propriè Christi, *Ecclesiæ, scripturas diuinas, Episcopos, ordines Clericorum, similiter baptismum, aliter Eucharistiæ, & cætera omnia, denique ipsum Christum.* 2. ait eius hæresis tempore signorum operationem omnino leuissimam (sive sublata) esse in vera Ecclesia, magis autem apud eos inueniri, qui falsi sunt Christiani; vbi procul dubio Catholicos intelligit. 3. passim eam describit veluti late dominantem, & à temporibus Constantini præsertim & Theodosij; suos terminos late proferentem. Et nos quidem, inquit, exponimus hic auditiones prætorum & fames &c. quæ ante præcesserunt, à tempore Constantini vsq; ad tempus Theodosij. *Abominationem autem desolationis esse hanc ipsam hæresin, quæ occupauit s. Ecclesiæ loca. &c.*

234 Ad eundem plane modum idem author vnquamquam peculiarem sui temporis (vt ait) hæresin siue Ecclesiam perfringit homilia præcedente, in qua, vt dictum, homousianos vocat hæreticos: vt non immerito Bellarminus loc. cit. dixerit, eundem authorè hom. 49. ex qua obiectus locus depromptus est, contra Homousianos illos, hoc est, Catholicos, (præcedenti homilia hæreticos vocatos) fere semper loqui: cum alioqui nulla alia possit hæresis assignari, cui ex mente authoris notæ illæ conueniant. Ex quibus manifestum fit, Prædicantes suæ de Antichristo dissertationis hæreticum fundamentum, ex hæretico authorè, ad hæresin Arianam contra Catholicam Ecclesiam tuendam, idq; sub pallio S. Chrysolomi præstruxisse. Ex quo ipso funda-

mento facile de reliquo toto ædificio fieri potest coniectura. Atq; hæc, pro ratione scholasticæ tractationis, de Antichristo & Antichristiana Sectariorum calumnia, aduersus Romanum Pontificem, dicta sufficiant. Plura hac de re disserui in Apologetico relationis de Colloquio Ratisponensi, cap. 14. 15. 16. & 17. & in Anatomia Confessionis Augustinæ part. 2. demonstrat. §. 5. 13. à n. 234. & in Dioptra fidei libro 3. cap. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. E quibus hoc loco potissima selegimus.

DV BIVM VI.

An, & quæ ratione Pontificis auctoritas & definitio sit infallibilis; etiam cum extra Concilium generale aliquid circa fidem definit: & vnde constet, eum publica auctoritate aliquid definire.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

235 Versati sumus hætenus circa quæstionem an est; an scilicet in Romano Pontifice sit auctoritas diiudicandi & definiendi res fidei, eaque Ecclesiæ vniuersæ proponendi; sequitur, vt ad quæstionem quid, seu qualis sit ea auctoritas, progressum faciamus; an scilicet sit infallibilis, tum in rebus fidei definiendis, tum etiam in decretis morum sancientiis; cui rei explicationem hoc & sequenti dubio exequemur. Et quoad res fidei attinet, quia varia consideratio esse potest Pontificis, ipseque; etiam diuersis medijs ac modis, tum scilicet extra Concilium generale, tum etiam in Concilio generali, rem aliquam fidei definire potest, est ea res, pro varia eiusmodi consideratione, pluribus assertionibus explicanda.

236 ASSERTIO I. Pontifex, vt priuata persona, atq; etiam vt Doctor particularis, non minus ac alius homo, in agendo, opinando, ac tum voce, tum scriptis, seu editis libris docendo, (seclusa hæresi) labi & errare potest. Hæc assertio est extra controuersiam. Ratio est; quia Pontifex etiam ipse cum homo sit, nec velut persona priuata, & particularis vlla promissione seu priuilegio speciali diuinitus concessio fulciatur, quo minus errare possit, idcirco nec lapsus & error, nec humani quicquã ab eo alienum existimari debet: nec vero eiusmodi libri censendi sunt esse Romani Pontificis decreta, sed priuati tantum Doctoris monumenta.

Et insuper libenter fatemur, non omnes Romanos Pontifices optimis vixisse moribus. Quod tamen adeo publicæ eius auctoritati & officio nihil derogat, vt Christus ipse nobis hac in parte, diligenter cautum esse voluerit, ne forte propter mores improbos officium contemnamus. Matthæi 23. v. 2. *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo quæcumq; dixerint vobis, seruate, & facite: secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt.*

ASSERTIO

237 **ASSERTIO II.** An autem Romanus Pontifex, etiam vt priuata persona, priuatim hæreticus esse possit, incertum est, & inter Catholicos etiam saluâ fide & charitate disputatur. Etenim id re ipsa fieri posse, pleriq; Doctores concedunt. Ita enim sentiunt Turcremata l. 2. de Ecclesia, capite 112. Caietanus de auctoritate Papæ c. 11. & 21. Castro de iusta hæreticorum punit, cap. 6. Canus l. 6. cap. vlt. Sotus in 4. dist. 22. q. 2. art. 2. item Canonistæ pleriq; idq; supponere videntur ipsimet Pontifices, & Concilia, vt videre est Caput. *Si Papa*, dist. 40. & apud Analectum epist. 3. & in sexta synodo actione 16. & 18. & in Cōcilio Constantiensi sess. 11. idemq; fufe probat Bannes q. 1. a. 9.

238 Nihilominus id fieri posse, negat Albertus Pighius lib. 4. hierarchiæ Ecclesiæ. c. 3. idque reuera nunquam fuisse factum, particulatim ostendit Bellarminus libr. 4. de Pontif. cap. 6. & sequentibus. Ratio primæ partis est; quia nulla aperta & liquida promissio diuina exhiberi potest, quæ Pontificem ab huius criminis possibilitate reddat infunem. Nec priuata hæresis in vllum Ecclesiæ præiudicium cedit. Aut enim notoria est, aut occulta: Si primum, iam hoc ipso Pontifex suæ potestate excidit, saltem post Generalis Concilij declaratione, imo etiam ante, vt dictum dub. 4. Si secundum, iam hoc ipso ea Ecclesia nihil incommodat.

239 Ratio secundæ partis est; quia illud Luca 22. v. 32. *Ego rogavi pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*; probabiliter etiam ad priuatam personam, non solum Petri, sed etiam Successorum eius extendi potest: & valde conforme est perfectioni diuinæ prouidentiae, vt in Vicario suo, summoq; fidei Præsidente in terris, à quo ceteri omnes in fide confirmandi sunt, priuatam etiam perfidiam & hæresim propulset; præsertim quando contrarium his mille sexcentis annis vilo casu accidisse, probari non potest, vt ex Bellarmino dictum.

240 **ASSERTIO III.** Pontifex etiam vt Pontifex errare potest, in particularibus quæstionibus facti diiudicandis, v. g. an hic vel ille Episcopus sit huius vel illius criminis reus, & ideo deponendus; an hæc vel illa persona, vel Respublica hoc vel illud flagitium admiserit, ob quod excommunicationi, aut interdicto sit subiicienda. An cum hac vel illa persona circa votum aut matrimonium ex tali informatione sit dispensandum &c. Ita etiam sentiunt omnes Catholicæ. Ratio est. Quia eiusmodi particulares facti quæstiones mere pendunt ab humanis informationibus, quibus falsum subesse posse, nemo dubitat. Accedit, quod promissiones infallibilis assistentiæ diuinæ solum ad comunem fidem & religionem Ecclesiæ pertinent; quo casus & quæstiones eiusmodi particulares facti non spectant; quia hoc ipso quod particularia negotia & facta concernunt, nullum fidei aut religioni præiudicium in Ecclesia vniuersali pariunt.

241 **ASSERTIO IV.** Nec id quidem omnino hæreticum, aut temerarium est sentire, vel dicere, posse absolute loquendo, Pontificem, hoc est, eum,

qui antea Pontifex habebatur, frustra velle priuatam suam hæresim manifestam, alijs etiam præsumpta auctoritate publica obtrudere. Probat. Id enim fieri posse admittit Turcremata l. 2. de Ecclesia cap. 112. ad 7. argumentum, lib. 4. part. 2. capit. 16. & innuit Syluester verb. *opinio*, in fine; quos Gregorius de Valentia hic quæstio. 1. punct. 7. §. 4. ait *rem opinari non penitus improbabilem*. Ratio est; Quia etiam hac re non creatur Ecclesiæ circa fidem & religionem periculum aut præiudicium; cum illa, vt supponimus, de vera fidei sententia certa sit, adeoq; hoc ipso norit Ecclesia, eiusmodi præsumpti Pontificis sententiæ, & mandato, vt pote iam non Pontificis & legitimi Pastoris, sed in lupum degenerantis hominis, nequaquam parendum esse.

242 **ASSERTIO V.** At vero quoties Pontifex Romanus aliquid, in re dubia ad fidem totius Ecclesiæ spectante, vna cum Concilio generali definit, vt toti Ecclesiæ credendum, nullo casu errare potest. Hæc est principalis assertio, in qua omnes Catholicæ aduersus huius temporis Sectarios consentiunt. Probat ex ipsis promissionibus Petro, eiusque Successoribus factis, quas dubio 2. fufe expendimus. Nam ex primo loco Matthæi 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam; & portæ inferi non preualebunt aduersus eam* hoc argumentum deducitur. Potestas illa & auctoritas, quæ per modum petræ & fundamenti, iuxta Christi promissionem, Ecclesiam perpetuo sustinere, & aduersus inferorum portas, ac quosuis aduersariorum imperus immotam tueri debet, necessario est, & esse debet, potestas seu auctoritas infallibilis: potestas & auctoritas Petri ac Successorum ipsius Romanorum Pontificum, iuxta Christi promissionem, vniuersam Christianam Ecclesiam velut petra ac fundamentum perpetuo sustinere, & aduersus inferorum portas ac quosuis aduersariorum imperum immotam tueri debet: Ergo potestas & auctoritas Petri, ac Successorum ipsius Romanorum Pontificum, necessario est, ac esse debet infallibilis, saltem in dubijs fidei quæstionibus, à quarum synœra definitione puritas & integritas fidei totius Ecclesiæ dependet.

243 Similiter ex Luca 22. vers. 32. *Ego autem rogavi pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*, ita argumentamur: Potestas illa, siue auctoritas, pro qua Christus ipse efficaciter orauit, ne deficiat aut aberret, quæque à Christo tum ad reliquos Apostolos, tum consequenter etiã ad confirmandam vniuersam Christi Ecclesiam, nulla vi superabilem ex cit. loc. Matthæi 16. constituta est, necessario est, & esse debet infallibilis; potestas hæc Petro eiusque Successoribus (vt dubio 3. probatum) tradita, talis est, pro qua Christus ipse efficaciter orauit, ne deficiat aut aberret; quæque à Christo tum ad reliquos Apostolos, tum consequenter etiam ad vniuersam Christi Ecclesiam confirmandam constituta est: ergo potestas hæc siue auctoritas Petro, eiusque Successoribus Romanis Pontificibus tradita, necessario est infallibilis. Maior patet. Minor constat ex citatis

tatis scripturæ verbis: Ex quorum connexionepatet, Christum eo potissimum fine ac ratione orasse pro tuenda fide Petri, quatenus id opus esset, ad fratres, totamque Ecclesiam in fide confirmandam.

244 Ex tertio loco Ioannis 21. à vers. 16. *Pasce agnos meos, pasce oves meas &c.* hoc argumentum desumitur. Quia potestas & auctoritas in fide pascendi & regendi vniuersam Christi Ecclesiam, talis vtique Petro, eiusque successoribus concessa fuit, qualis ad hoc necessaria esset, vt hac auctoritate Ecclesia ipsa in vera fide immota seruaretur, iuxta illud Matthæi 16. *Et porta inferi non praualebunt aduersus eam: sed ad hoc prorsus necessaria est auctoritas infallibilis, saltem in definiendis dubijs fidei quæstionibus, vt patet: Ergo potestas & auctoritas pascendi & regendi vniuersam Christi Ecclesiam, Petro & Successoribus eius concessa, in definiendis dubijs fidei quæstionibus est infallibilis.* His accedunt ea, quibus quæstione præcedente dub. vlt. & hac quæst. dub. 1. probauimus, auctoritatem illam iudicariam in Ecclesia constitutam, ad definiendas fidei controuersias, & proponendas res fidei, speciatim vero eam, quæ in Doctoribus Ecclesiæ cõiunctam, adeoque & in Concilio generali resideret, esse infallibilem.

245 Secundo probatur assertio auctoritate SS. Patrum, qui tum vniuersim docent, iudicio ac definitioni Romani Pontificis à cunctis fidelibus esse acquiescendum; tum speciatim & expresse asserunt, Romanam Cathedram, vtique saltem in dubijs fidei causis definiendis, prorsus esse infallibilem. Equibus Cyprianus epist. 55. ait; *ad Romanos* (hoc est, Cathedram Romanam) *perfidiam non posse habere accessum.* Et Augustin⁹ in psalmo contra partem Donati de eadẽ Cathedra loquens: *Ipsa est, inquit, petra, quam non vincunt superba inferorum porta.*

Petrus Chrysologus in epist. ad Eutychem: *Beatus Petrus, qui in propria sede & vniuersi, & præsedet, præstat quærentibus fidei veritatem.* Basilius epistola data Sabino Diacono ad Pontificem Romanum: *Pietati tuæ donatum à Domino est, vt quod aduersum est à legitimo ac puro discernas, ac fidem Patrum sine subractione vlla prædices.*

Ioannes Constantinopolitanus Patriarcha epistola ad Hormisdam; *in Sede Apostolica* (Romana) *inviolabilis semper Catholica custoditur Religio.* Ascani⁹ & cæteri Episcopi Tarraconenses epistola ad Hilarium Papam: *Ad fidem recurrimus Apostolico ore laudatam; inde responsa quærentes, vnde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur.*

Optime Bernardus epist. 190. ad Innocentium Papam: *Dignum namq; arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, vbi non potest fides sentire defectum.* Hæc quippe huius prerogatiua Sedis.

246 Idem ex Romanis Pontificibus asserunt Lucius I. epist. 1. ad Episcopos Hispaniæ & Galliæ, Felix I. epist. ad Benignum, Leo serm. 3. de Assumptione sua ad Pontif. Agatho epist. ad Constantinum Imperatorem, quæ lecta & probata est in VI. Synodo act. 4. & 8. Gelasius epist. ad Anastasium Imperatorem, Gregorius 1. 6. epist. 37. ad Eulogium.

Tom. III.

Nicolaus I. epist. ad Michaelem, Leo epist. ad Petrum Antiochenum, & Innocentius III. Capit. *Majores*, extra de baptismo.

Quibus accedit sensus & praxis toti⁹ Ecclesiæ; quia semper ea, quæ à Concilijs generalibus à Sumis Pontificibus approbata definita fuerunt, tanquam infallibilia habita fuerunt & recepta: Nec mirum, cum hic ipse fuerit Conciliorum eiusmodi de se ipsis sensus, iuxta illud Act. 15. v. 8. *Visum est spiritui sancto, & nobis.*

Ratio est; quia eum tota Ecclesia in dubijs fidei quæstionibus teneatur acquiescere iudicio ac definitioni Romani Pontificis, præsertim in Concilio generali factæ, vt dub. 3. probatum est, necessario sequeretur, vniuersam Christi Ecclesiam in fide errare posse, si Pontifex in eiusmodi definitione errare posset: consequens autem est plane falsum, & contra illud Apostoli 1. Tim. 3. v. 15. *Ecclesia est columna & firmamentum veritatis.*

247 Neque vel in speciem vllum probabile exemplum adferri potest, quo probetur, Pontificem in Concilio generali aliquid definientem errasse. Nam quod Liberius in Concilio Sirmiensi, pace cum Valente & Ursacio Arianis facta, in subscriptione hæreseos, ac damnatione Athanasij, cõsensisse videtur, vt scribunt Athanasius in vtraque Apologia, & Hieronymus in Chronico, & in Catalogo scriptorum in Fortunatiano, id non sponte, nec adeo per modum ex animi sui sententia definientis, sed iniuitus & coactus vi tormentorum fecit; externo solū facto, non autem aliquo interno fidei errore lapsus, vt ex Athanasio pluribus, docet Bellarminus lib. 4. de Pontif. cap. 9.

248 ASSERTIO VI. Imo longe verius est, infallibilitatem Pontificiæ definitionis non pendere à Concilio generali; adeoque Pontificem etiam extra Concilium generale circa dubiam aliquam fidei quæstionem, infallibiliter definire. Hæc assertio non est tam certa, quam præcedens; nec apud Catholicos vndiquaque extra controuersiam. Sunt enim qui sentiunt, Pontificem etiam, vt Pontificem posse esse hæreticum, & docere hæresim, si absque generali Concilio definiat, idque de facto aliquando accidisse. Hanc opinionem, vt ait Bellarminus libro 4. de Pontifica cap. 2. sequitur & tuetur Nilus in suo libro aduersus primatum Papæ, præter Erasimum, & alios similes Semichristianos. Eandem sequuti sunt aliquot Parisienses, vt Gerson & Almain in libris de potestate Ecclesiæ; nec non Alphonsus de Castro libro 1. cap. 2. contra hæreses, & Adrianus VI. Papa in quæstione vlt. de confirmatione, & quodl. 2. q. 1. qui omnes non in Pontifice, sed in Ecclesia, siue in Concilio generali tantum constituunt infallibilitatem iudicij de reb⁹ fidei. His adde Ockamum dialogo de potestate Ecclesiæ, Gersonem tractatu de examine doctrin. Consil. 5. Panormitanum in capit. *significasti*, extra de electione.

249 Nihilominus contraria sententia, scilicet Romani Pontificis infallibilitatem in definiendo non pendere à Concilio generali, ac proinde infallibile esse Pontificis iudicium, in dubijs fidei quæstionibus definiendis, etiam si absque Concilio generali aliquid definiat, est longe communior

N

& ve-

& verior Theologorum sententia. Ita enim docent & sentiunt Sanctus Thomas hic quæstione 1. art. 10. & infra quæst. 1. 1. artic. 2. & q. 10. de potentia a. 4. ad 13. & quodlib. 9. art. ult. & lib. 4. contr. gent. cap. 26. & opusc. contra errores Græcorum c. 32. & l. 3. de regimine Principum c. 9. Alensis 3. par. q. 4. memb. 5. ad 1. Albertus Magnus, Richardus, Durandus, Paludanus, & alij in 4. distinct. 24. Waldensis lib. 2. doctrinalis c. 47. & 48. Gratianus & Canonistæ Cap. In Canonis scripturis dist. 19. & initio dist. 20. Turrecremata l. 2. summæ c. 109. Driedo l. 4. de Ecclesiasticis dogmatibus c. 3. par. 3. Caietanus in opusc. de potestate Papæ & Concil. c. 9. Eckius l. 1. de primatu Petri c. 18. Hofius lib. 2. contra Brentium, Bellarminus lib. 4. de Pontif. c. 3. Gregorius de Valentia q. 1. pun. 7. §. 41. Bannes hic q. 1. a. 10. dub. 2. alijq; recentiores communiter.

250 Est autem assertio adeo certa, ut quamvis contrarium non sit aperte hæreticum, nunc tamen existimetur erroneum, & hæresis proximum, ut censet Bellarmin⁹ loc. cit. Sed & Gregorius de Valentia loc. cit. ait, contrariū sentientes in fide errare gravissime. Deniq; Bannes ibidem asserit, id tanquam Apostolicam traditionem esse tenendam. Eandem sententiā contra Sectarios defendimus in nouissimo Colloquio Ratisponensi Anni 1601. tametsi aliqui in disputatione contra hæreticos satis esse potuissent, id quod apud omnes Catholicos in confesso, & de fide certum, atq; adeo proprie contra hæreticos controuersum est, defendendum suscipere Pontificem nimirū, si cum generali Concilio aliquid circa fidem definiat, errare in definiendo non posse; quid sit de altera illa quæstione, inter ipsosmet Catholicos etiamnum controuersa, ut dictum.

251 Probatum autem assertio; Primo ex citatis antea scripturæ testimonijs asserit. §. quibus infallibilitatem Pontificia definitionis in Concilio generali probauimus: ea enim proprie & directe non ad Concilium generale, sed ad Cathedram & Pontificem Romanum pertinent.

Secundo idem probatur ex definitionib⁹ Conciliorum ac Pontificū, quæ hoc innuunt. Etenim in Concilio Florentino in decreto Eugenij, definitur, *S. Apostolica Sede & Romani Pontificem in uniuersum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorū, & uerum Christi Vicarium, totiusq; Ecclesie Caput, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem existere, & ipsi in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi uniuersalem Ecclesiam a Domino nostro Iesu Christo plenā potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.* Ad hanc autem plenā potestatem pascendi & regendi uniuersalem Ecclesiam pertinet infallibilitas definiendi dubias fidei quæstiones, ne alioquin uniuersalis Ecclesia in errorem fidei inducatur.

252 Præterea Leo X. in bulla damnauit a. 28. Lutheri, quo dixerat, non esse peccatum, neq; hæresin, sentire contrarium eius, quod Papa & maior Ecclesie pars sentiat, aut tanquam de fide tenendum definiat.

Lucius III. cap. *Ad abolendam*, de hæret. excommunicat eos, qui de Ecclesiasticis Sacramentis aliter sentiunt aut docent, quam Sacrosancta Romana Ecclesia prædicat & obseruat.

Sixtus IV. approbando sententiam cuiusdam Complutensis Synodi, tanquā hæreticā damnauit assertionē Petri Oxomensis, qua dicebat, Ecclesiam Romanā posse errare, ut patet ex summa Conciliorum in decretis eiusdem Pontificis. His accedunt testimonia Patrum ac veterum Pontificum superius assertio, 5. relata, quæ itidem aperte & directe ipsius Cathedræ & Pontificis Romani infallibilem auctoritatem asserunt.

253 Tertio idem probatur ex praxi hæctenus in Ecclesia usitata; qua complures hæreses sine Concilio generali à summis Pontificibus damnatæ fuerunt, ut Pelagij, Priscilliani, Iouiniani, Vigilantij; quas mox etiam hoc ipso tota damnauit Ecclesia, ut pluribus dictum dub. 3.

Quarto accedit ratio; quæ sumitur tum ex necessitate rei: nimis enim alioqui difficile foret, discordias fidei in tempore componere, & exortas hæreses compescere, si temper idcirco generalia Concilia conuocanda essent, ut diximus etiam dub. 2. Tum quia cum ex oranium Catholicorum sententiā constet, Pontificem solū, aut saltem cum aliquo particulari Concilio aliquid in re dubia definiendum, esse ab omnib⁹ reuerenter audiendum, certe nisi hoc iudicium esset penitus infallibile, necesse foret, Ecclesiam uniuersam vi eius in errorem induci; quod est aperte contra infallibilitatē Ecclesie ex scriptura quæst. præced. demonstratā, præcipue ex illo Apostoli 1. Tim. 3. v. 15. ubi Ecclesia vocatur *columna & firmamentum ueritatis.*

254 Neque tamen idcirco dixeris, frustra Concilia generalia conuocari. Valent enim hæc suo tempore nihilominus plurimum, tum ut adhibita plurium consultatione, pro rei grauitate, maturius statuatur, quod conuenit, idque præsertim in materia reformationis, in quare constituenda, singulari experientia & prudentia, opus est: tum ut facilius ac suauius omnes editis decretis acquiescant: tum ut hæretici potentius, & efficacius resellantur. Sicut etiam tempore Apostolorum, licet procul dubio Petrus definire rem omnem posset, Concilium tamen Apostolorum Hierosolymis conuocari placuit Act. 15.

255 ASSERTIO VII. Etsi quidem Pontifex aliquid circa Religionem definiturus, teneatur pro cuiusque negotij & causæ grauitate, ad ueritatem peruestigandam, debitam diligentiam adhibere, atq; viros doctos, præsertim è Cardinalium coetu, quantū temporis & negotij ratio ferre ac postulare uideatur, in consilium uocare; eius tamen definitio in dubijs fidei quæstionibus absolute & simpliciter infallibilis est. Ita docet citati omnes pro assertionem præcedenti; etsi nonnulli contrariū dixisse uideantur. E quibus Syluester v. *fides*, & in suo dialogo contra Lutherum, Canus l. 5. locorum c. 5. Castro l. 1. de hæresibus c. 8. docent, Papam in definiendo errare posse, si absque consilio doctorum virorum, & maturo iudicio definiat. Neque uero si de eo constet, obligari Ecclesiam ad

eiusmodi decretum acceptandum: temere enim definitorem non definire vt Papam; cum assistentia Spiritus Sancti, non sit promissa Papæ temere definiti. Quin etiam Castro speciatim ait, non posse Pontificem absq; consilio & consensu Cardinalium definire saltem infallibiliter.

256 Probatur tamen assertio quoad primam partem; quia Deus vtiq; in hoc iudicio grauissimo, nihil vult temere agi. Et quamuis absolute possit defectum omnem supplere, vult tamen homines humano ac prudenti modo agere. Etsi vero ea diligentia ad consultationem Cardinalium determinate restringenda non sit, vt recte contra Castro ex communi notarunt Canus & Gregorius de Valentia locis cit. cum pro circumstantiarum ratione possit Papa quoslibet consultores adhibere: at tamen cum res aliqua grauis, præsertim fidei, definienda est, debet omnino Pontifex, tum perse, tum per alios, communes & consuetas fidei regulas consulere. Cum enim Ecclesia vniuersalis nullis no uis reuelationibus regatur, nec proprie villos nouos fidei articulos habere possit, vt dictum quæstione 1. dub. 7. Opus est, vt in rebus definiendis communes fidei regulæ consulantur, ex quibus vera fidei sententia eruatur. Tales autem regulæ sunt: S. Scriptura, traditiones Apostolicæ, Concilia approbata, consensus SS. Patrum, aliorumq; Doctorum, consensus fidelium in rebus ad Religionem pertinentibus, de quibus partim hac quæstione dub. vlt. partim sequente quæstione agetur.

257 Secunda pars assertionis probatur. Quia alioqui Ecclesia de infallibilitate Pontificiæ definitionis satis certa non esset; quin etiam vterius posset decreta Pontificis in examen vocare, an cum debita diligentia lata sint; & si quid secus resciret, eadem rejicere: quod plane est absurdum; cum hac quidem ratione, nullus vnquam finis controuersijs imponendus foret, vt dictum in simili quæstione præcedenti dub. 1.

258 Quomodo autem cum ea obligatione adhibendi diligentiam, consistat absoluta infallibilitas definitionis, duplex est modus explicandi, sub opinione situs. Primus est, vt dicamus, diligentiam illam non esse necessariam ad hoc, vt Pontifex infallibiliter definiat, sed solum vt licite & absque peccato definiat. Sicut etiam in Sacramentorum administratione multa requiruntur, vt Sacramentum licite conferatur, quæ ad eius tamen valorem necessaria non sunt. Hunc explicandi modum probabilem censet Gregorius de Valentia; etsi Bannes & alij nonnulli improbent.

259 Secundus explicandi modus est, vt dicamus, fieri nunquam posse, vt Pontifex publicè definiat aliquid, in dubia Religionis causa, sine debita diligentia. Approbat hunc etiam modum Gregorius de Valentia, & determinate asserunt Bellarminus & Bannes, locis cit. qui proinde licet hypotheticam illam concedant, si Pontifex sine debita diligentia definiat, infallibiliter non definit, nunquam tamen idcirco concedunt antecedens: id quod etiam similiter dici potest de

Syluestro, ac præsertim de Cano locis cit. qui ita seipsum satis aperte declarat. Atq; hic modus rem explicandi, vt hæreticorum calumnijs minus obnoxius, ita etiam commodior & probabilior est. Quia quemadmodum si cui Deus reuelaret suam beatitudinem, existimandum non esset, Deum decreuisse illum saluare sine omni profus salutis studio; quin potius existimandum esset, Deum hoc ipso etiam reuelasse, eum debitum salutis studium esse adhibiturum; ita etiam in proposito sentiendum est.

260 ASSERTIO IIX. Neque vero deest sufficiens ratio inuestigandi, Pontificem publica auctoritate aliquid à tota Ecclesia obseruandum aut credendum definire. Hæc assertio eo spectat, vt satis fiat interrogationi postremæ hoc dubio propositæ; vnde constat, Pontificem publica auctoritate, & vt loquuntur ex cathedra aliquid definire.

Probatur vero & declaratur assertio sequentibus regulis. I. Si Pontifex aut circa particularem facti quæstionem tantum, seu quod idem est, circa materiam negotij alicuius particularis determinandam versetur, vt sæpe fit: aut si quidem circa materiã fidei, sed per modum priuati Commentatoris & scriptoris versetur, vt fecerunt Gregorius Magnus, Innocentius IV. Adrianus VI. &c. tunc non definit vt Pontifex aliquid à tota Ecclesia obseruandum. Ita habet communis post S. Thomam quodlib. 9. art. 16. & constat ex dictis.

261 II. Rursum si in materia fidei Pontifex aliquod decretum edat, vt Pastor Ecclesiæ, diligenter ex circumstantijs, occasione videlicet scribendi, quæstione proposita, verbis decreti &c. diiudicandum erit, quidnam directe docere seu determinare intendat Pontifex. Illa enim, quæ in eius rei duntaxat probationem & confirmationem, aut alias obiter solum & incidenter dicuntur, non cadunt sub eiusmodi definitionem; nec Papa ad ea credenda censetur velle obligare Ecclesiam. Quare etiã perse non habent infallibilem auctoritatem; quin subinde aliquid falsi in illis reperiri possit. Cuius rei exemplum comuniter asserri solet ex Capitulo *A quodam Iudeo*, de consecratione dist. 4. de quo alibi.

261 III. In ipsa vero directa responsione circa materiam fidei, ponderanda sunt verba. Nam si aperte dicat, id esse dogma fidei, aut contrariũ repugnare scripturæ, seu Apostolicæ traditioni, vel esse hæreticum, seu in fide erroneum; aut alioqui vtatur verbis præceptiuis, quibus ab vniuersa Ecclesia ita sentiendũ esse mandet; ac præcipue si anathemate aliter credentes siue sentientes feriat, manifestum signum est, Pontificem id ipsum definire: secus si tantum prohibeat contrarium doceri, etiam sub excommunicatione; id enim vniuersim non sufficit ad exploratã definitionem fidei. Et eadem ratio est, quociescunq; ex verbis & circumstantijs colligi potest, eum tantum priuatum ferre iudiciũ, aut proponere aliquid solum vt doctrinã probabiliorẽ. In quare diiudicanda, multum valet, tum viro- rum Sapientum iudiciũ, tum Ecclesiæ sensus & consensus.

263 IV. Denique circa ipsum formale decretum definitionis, diligenter advertendum est, an id legitime & sufficienter fuerit promulgatum; atque etiam an tempus eiusdem obligationi præfixum fuerit elapsum, priusquam id referretur, seu retractaretur, iuxta ea quæ tom. 2. de legum. Pontificiarum promulgatione generatim docuimus. Etenim ut notat Vasquez 1. 2. tomo 2. disputatione 155. numero 15. id obseruant summi Pontifices in curia Romana, ut nondum intelligantur loqui de sede Petri, tanquam Iudices & Pontifices, in legibus & Canonibus ferendis etiam si eos imprimi faciunt, donec ad valvas basilicæ Principis Apostolorum de urbe Cancellariæ Apostolicæ, & in acie campi floræ solenniter publicentur, & exemplar unum in columna illius campi, & aliud ad valvas Petri per aliquantulum temporis affigatur. Et addit Vasquez, accidere etiam interdum, ut in legibus & bullis impressis dicatur, Publicate tali die; & tamen nunquam solemniter fuerint promulgatæ; quare nec tunc vim legis habebunt. Ita Vasquez.

264 Atq; hoc modo satisfacti illi difficultati, quæ ante annos aliquot frustra nonnullos fatigauit, de Biblijs Sixtinis à Clemente VIII. suppressis & emendatis. Nā ut ex viris grauib; & fide dignis, qui Romæ in hanc rem sedulo inquisierunt comperit, dictum seu decretum illud, quod Sixtus V. suis Biblijs præfixerat, nunquam fuit plene promulgatum, sed tempestiuè reuocatum: ipso etiam Sixto V. animaduertente, non pauca irrepisse, quæ iterata diligentia indigere viderentur; adeo ut totum opus sub incudem reuocandum censuerit, atq; decreuerit, etsi id morte præueniens præstare non potuerit, ut in præfatione Bibliorum Clementinorum dicitur.

265 Et quamuis nonnulli scripserint, decretum illud aliquanto tempore ad valvas Ecclesiæ Romæ fuisse affixum, & postea refixum, eoq; ipso quodammodo reuocatum, duobus ante mensibus, quam tempus requisitum elaboraretur, mortuo nimirum Sixto V. & reclamantibus Cardinalibus: Ego tamen fidem huic rei habere non possum. Cum enim iam dudum Anno 1609. & 1610. in Academia Ingolstadiensi hæc difficultas, de Biblijs Sixtinis, tum à me, tum ab alijs Doctoribus Theologis priuatim & publicè discussa, & in omnem partem diu multumque versata fuisset, ego tandem ad explorandam facti veritatem, Romam ad P. Ferdinandum Alberum, eo tempore Societatis nostræ per Germaniam Assistentem scripti, qui in litteris 28. Augusti datis Anno 1610. his ipsius verbis rescripsit: Circa Biblia Sixtina, post diligentem inquisitionem & discussionem, hanc deniq; responsionem dederunt ijs, quibus rei incumbebant, quæ omnia tollit difficultas, & cui omnes merito acquiescent. Responsio sic habet. Certum est, Bullam de ijs Biblijs non fuisse promulgatam; cuius rei certissimum indicium est, in Registro huiusmodi promulgationem non reperiri: Illustrissimus Cardinalis Bellarminus testatur, se cum ex Gallia Romam redisset, à pluribus Cardinalibus audiuisset, Bullam illam non fuisse promulgatam, & id quidem illi se certissime scire affirmabant.

Et addit idem P. Alberus: Sciat præterea R. V. hæc eadem ex S. D. N. (Paulo V. Pontifice) habita

fuisse: ut tuto his adharere liceat & oporteat. Et in litteris 4. Septembris eodem año 1610. ad eiuſdem rei confirmationem, hæc adiungit: Item P. Azor, eo ipso tempore, quo cæperit (typis) publicari illa Biblia, cum instarent aliqui, Papam posse errare, quia videbatur iam errasse de facto in Biblijs; Respondit publice P. Azor, Bullam illam non fuisse publicatam, quamuis in impressione legeretur subscriptio curforum; nam hoc factum fuisse, per anticipationem typographi, ita iubente Pontifice, ne impressio tardaretur. Huius rei testis est P. Andreas Eudæmon Ioannes, qui tunc aderat disputationi. Hæc ille.

267 Quod si etiam Sixtus V. nihil ipse de suo decreto mutando cogitasset, aut non nisi morbo admonente, eam cogitationem concepisset, id ipsum iam, inter alia, exemplum esse potest singularis illius curæ ac providentiæ, quam Deus erga Ecclesiam ac Romanam Cathedram habet, ut prius ac potius è viuus Pontificem eximat, quam permittat eum falsam aliquam definitionem edere, ac ad finem perducere; si quidem gratis concedamus, aliquid in eo Sixti decreto fuisse erratum, de quo infra quæstione 5. dub. 2.

268 Simile exemplum refertur de Ioanne XXII. qui cum priuatim in eo errore versaretur, animas Beatorum non visuras Deum ante resurrectionem, ac simul in id incumberet, ut eam quæstionem definiret, prius morte sublatus est, quam in aliquem definitionis errorem incidere, tametsi & is ante mortem, suafu affinium, eam sententiam retractauerit; ut partim refert Benedictus XII. in sua Extrauagante, partim ex Ioanne Villano libro 11. hist. cap. 19. pluribus recenset Bellarminus libro 4. de Pontifice cap. 14. Vbi etiam per plura capita sigillatim respondet ad ea, quæ in hoc genere, circa errores quorundam Pontificum obijciuntur.

269 Atque hæc cum etiam ad Conciliorum decreta accommodanda sunt, tum in primis valent ad epistolas decretales intelligendas, & Canones Pontificios, seu Iuris Canonici. Non enim omnia in ijs sunt eiusdem autoritatis; quin etiam nonnunquam falsa quædam ijs admixta esse possunt, quæ frustra Sæctarij contra infallibilitatem definitionis Pontificiæ obijciunt.

270 Neque hoc ipso, quod Pontifex suam, aut alterius scriptoris sententiam seu doctrinam in Iure Canonico reponit, illico eam publica autoritate definit, ut recte Bannes hic q. 1. a. 10. dub. 2. circa finem; quicquid in contrarium indicet. Castro lib. 1. cont. hæres. cap. 4. nisi ex circumstantijs constet, eum velle, ut ea doctrina deinceps velut canon & regula fidei habeatur. Restat, ut breuiter tres generales obiectiones recentiorum Prædicantium contra explicatam Romani Pontificis infallibilitatem dissoluamus.

271 Primo obijciunt friuolam & inane esse illam distinctionem inter errores Pontificis ut Pontificis, vel non ut Pontificis; & rursum inter particulares facti quæstiones, & publicas

fidei controuersias &c. Cum enim scripturæ testimonia, quibus Pontificis infallibilitatem probamus, generalia sint, aut vniuersim probabunt, Pontificem errare nullo modo posse; aut nec illud probabunt, illum errare non posse vt Pontificem in definiendo, &c.

Sed facile responderetur ex dictis, eius distinctionis fundamentum in ipsa scriptura aperte fundatum esse. Quia infallibilitas illa eatenus tantum Pontifici competit, quatenus ipse secundaria quædam petra est, cui Ecclesiæ structura nititur, iuxta citatum illud Matthæi 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Cum vero Ecclesiæ petra censi non possit, nisi ratione officij, & quidem duntaxat publicorum eiusmodi decretorum, fidem ac Religionem vniuersæ Ecclesiæ concernentium (cætera enim particularia decreta, vt nec destruere, ita nec sustinere possunt vniuersam Ecclesiam) consequens plane est, vt in publicis solum Religionis controuersijs definiendis, decretisque vniuersam Ecclesiam obligantibus proponendis, infallibilis censi debeat Pontificis auctoritas. Deinde cum infallibilitas hæc Pontifici diuinitus concessa fuerit, ob commune bonum Ecclesiæ; ne videlicet ipsa ad obedientiam Pontifici in rebus dubijs præstandam obligata, à sanctitate, aut vera fidei sententiâ quandoque tota deuiare cogere, non fuit necesse, vt omnia Pontificis decreta infallibilia essent, sed ea solum, quæ ad religionem spectantia, vniuersam Ecclesiam obligant.

271 Secundo obijciunt. Summus Pontifex, alijque Sacerdotes in veteri testamento, in decretis ad religionem spectantibus potuerunt errare, & re ipsa quandoque errarunt, vt patet in Aarone Exodi 32. v. 5. in Vria 4. Regum 16. v. 11. & in Caipha Ioannis 11. v. 49. & 18. v. 24. & Matthæi 26. v. 65. Ergo & Pontifex licet vna cum Concilio Episcoporum definiens potest errare.

Ad hoc respondent nonnulli, concessio antecedente, negando consequentiam: quidquid enim ab illis erratum sit, nihil hoc præiudicare, infallibili auctoritati Summi inter Christianos Pontificis Romani. Tum quia illi non habuerint adeo præclaras infallibilitatis promissiones, vt Romano Pontifici ac noui testamenti Episcopis factis constat. Tum quia synagoga non erat ita, vt Christi Ecclesia, indefectibilis, sed potius aliquando finem habitura. Tum quod promissiones in veteri testamento factæ, hypotheticæ tantum & conditionatæ, non absolutæ fuisse videntur. Tum quia Deus in veteri lege magis extraordinaria quadam Prophetarum, quam ordinaria Pontificum, auctoritate Ecclesiam regere voluisse videatur.

272 Sed melius actutius negatur antecedens, vt etiam in Colloquio Ratisponensi diximus: Siquidem non obscuræ infallibilitatis promissiones etiam de Sacerdotibus veteris testamenti extant, quamdiu quidem synagoga ex decreto Dei in suo vigore persisteret. Ita enim Deuteronomij 17. v. 9. de Sacerdotali iudicio dicitur: *Qui iudicabit tibi iudicij veritatem; nempe in dubijs ac pub-*

licis Religionis causis requisiti; ibidemque absolute Sacerdotis imperio obtemperandum præcipitur. Ita etiam Malachiæ 2. vers. 7. dicitur: *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirunt ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est.* Et denique Matthæi 23. v. 2. absolute præcipitur, doctrinæ publicæ & communi Doctorum Synagogæ acquiescendum esse: *Omnia ergo, quæcunque dixerim vobis, seruate & facite.* Quod non fieret, si in eiusmodi communi doctrina omnes simul errare possent.

273 Ad Aaronem & Vriam responderetur, eos factum tantum externo, non autem definiendo errasse; ad eum scilicet modum, quo etiam Marcellinus Pontifex externa idololatria olim peccauit. Accedit quod Aaron tunc nondum erat consecratus Sacerdos, sed postea primum consecrandus Exodi 29. & Leuitici 8. Ad Caipham expedita responsio est, cum tunc temporis non fuisse, amplius absolute Summum Pontificem, nec habuisse adeo summam iudiciariam potestatem in terris; tum quia lex & Cathedra Moysis, tempore passionis CHRISTI, erat prope interitum; tum quia summa potestas iudiciaria erat iam tunc penes CHRISTVM Caipha vtique superiorem; cui nihil derogare poterat iudiciaria illa potestas Caiphæ: ita vt firmum semper ac inuiolatum maneat, Summum simpliciter Pontificem, retenta summa sua iudiciaria potestate, errare in definiendo non possit. De qua re pluribus actum in relatione de Colloquio Ratisponensi part. 1. cap. 5. & in Apologetico eiusdem cap. 11. & 12.

Tertio obijciunt, Pontifices nonnunquam moribus improbis esse: Ergo non est censendum, eos diuinam ac infallibilem Spiritus Sancti assistentiam in definiendo habere, iuxta illud Sap. 1. *Sapientia non intrat in animam maleuolam, nec habitat in corpore peccatis subdito.* Et illud Eccli 1. *Datur Sapientia à Deo his, qui diligunt ipsam.*

274 Responderetur, negando consequentiam. Ad obiecta scripturæ testimonia dico, in ijs sermonem esse de Sapientia, quæ datur homini ob priuatam ipsius utilitatem ac salutem; non autem de Sapientia, quæ ratione officij, ob publicum Ecclesiæ bonum, absque vllis meritis & præiua dispositione, personis quibusdam conceditur. Vt videre est in Balaam Numer. 23. & 24. & in Caipha Ioannis 11. qui dicitur prophetasse, *cum esset Pontifex anni illius; item in Scribis & Phariseis, quorum præcepta seruanda & facienda, opera tamen imitanda non erant, Matthæi 23. vers. 2. Et denique in ijs, qui dicunt in illa die Domine, Domine nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? & tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos. Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem.* Talis proinde est etiam infallibilis illa Spiritus Sancti assistentia, quæ Pontifici, non ob priuatam, sed ob publicum bonum; non propter dignitatem accipientis, sed ob promissionem dantis, certissime adest.

275 De qua re optime Augustinus lib. 2. contra Petilianum cap. 51. *Si omnes; inquit, per totum orbem tales essent, quales vanissime criminari, Cathedra tibi quid fecit Ecclesia Romana, in qua Petrus sedet, & in qua hodie Anastasius sedet: vel Ecclesia Hierosolymitana, in qua Iacobus sedet, & in qua hodie Ioannes sedet; quibus nos in Catholica unitate connectimur, & a quibus vos nefario furore separastis? Quare appellas Cathedram pestilentia Cathedram Apostolicam? Si propter homines, quos putas legem loqui & non facere; nunquid Dominus IESVS CHRISTVS propter Phariseos, de quibus ait, Dicunt enim, & non faciunt, Cathedra, in qua sedebant vltimam fecit iniuriam? Aut enim; Cathedram Moysi sedent, qua dicunt facite, qua autem faciunt, facere nolite: dicunt enim, & non faciunt. Hæc si cogitaretis, non propter homines, quos infamatis, blasphemaretis Cathedram Apostolicam, cui non communicatis. Sed quid est aliud nefarie dicere; & tamen non posse nisi maledicere? Ita Sanctus Augustinus; qui etiam lib. 4. de doctrina Christiana de Scribis & Phariseis ait: Illa Cathedra, non eorum, sed Moysi, coegbat eos bona dicere, etiam non bona facientes.*

276 Ex his vero quæ hoc dubio, & supra dub. 4. docuimus, colligitur, merito ac piè credendum esse, Romanam Ecclesiam, etiam vt particularis Ecclesia est, non posse errare in fide, nec adeo totam deficere, vt docet etiam Bellarminus lib. 4. de Pontif. cap. 4. Cum enim vt diximus dub. 4. primatus Petri inreduino immobiliter sit, annexus, Cathedræ Romanæ; hæcque simul in definiendo absolute infallibilis sit, ex dictis hoc dubio, plane efficitur, Ecclesiam Romanam indefectibilem esse, non solum sub conditione,posito quod ibi maneat Petri Primatus, sed etiam absolute: tamen res hæc non sit ex fide certa, vt omnes agnoscunt & fatetur Bellarminus loco citato.

DVBIVM VII.

Vtrum Summi Pontificis auctoritas sit etiam infallibilis in decretis morum; ac speciatim in approbatione Religionum, & Canonizatione Sanctorum.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 10.

277 Docuimus dubio præcedenti, Summi Pontificis auctoritatem esse quidem infallibilem in dubijs fidei quæstionibus definiendis, at vero superest difficultas, an pariter etiam sit infallibilis in decretis morum; ac speciatim in approbatione Religionum, ac Canonizatione Sanctorum; de quibus sigillatim hoc dubio agendum est.

Primo igitur queritur, an, & qua ratione, Summi Pontificis auctoritas sit infallibilis in decretis morum. Ratio dubitandi est; quia ex vna parte, Pontifex in ijs rebus constituendis, videtur tantum versari circa quæstiones facti

particularis, an expediat hic & nunc, hoc vel illud agere; & similiter quantum ad religionum approbationem, & Sanctorum canonizationem; an hæc Religio opportuna sit præfenti Ecclesiæ statui; an hic vel ille sancte vixerit, &c. quarum quæstionum decisio ab humanis testimonijs pendet, in cuius generis rebus eum errare posse, supra diximus. Ex altera vero parte, videntur eiusmodi materiæ concernere publicum cultum, ac religionem totius Ecclesiæ.

In hac re supponendum est, circa doctrinam morum, Pontificem etiam vt Pontificem tripliciter habere se posse; primo formaliter docendo & tradendo morum doctrinam, eamque auctoritate Pontificia definiendo, v.g. vltimam esse illicitam, licitum & sanctum esse cultum Sanctorum, & sacrarum Reliquiarum ac Imaginum, communionem sub vna specie laicis esse licitam, &c. Et in his, ex omnium sententia, non magis errare potest Pontifex; quam in cæteris decretis seu definitionibus fidei; cum ea ipsa decreta sint vera decreta fidei; licet in materia practica. Secundo docendo dumtaxat per modum exempli, seu in actu exercito, particulari nimirum aliquo aut priuato facto, seu dispositione circa eiusmodi materiam; v.g. dispensando in matrimonio, in solemnibus voto, &c. & hac quidem ratione constat itidem, ex omnium sententia, Pontificem absolute loquendo, errare posse; cum in his nullatenatur definitio ad vniuersam Ecclesiam pertinens. Exemplum est in veteri testamento factum Vriæ Sacerdotis, qui ex præcepto Achaz, contra mandatum Domini, nouum altare erexit in templo Domini 4. Reg. 16. Tertio, nec formaliter definiendo, nec etiam in actu dumtaxat exercito & particulari facto docendo; sed Pontificia auctoritate, præcipiendo aliquid in materia morum toti Ecclesiæ; & de hoc in præfenti proprie est quæstio.

Ad quam breuiter responderetur, in eiusmodi præceptis duo considerari posse; primo ipsam substantiam seu materiam præcepti secundum se, vt nempe illicitum non sit quod præcipitur, neque ad salutem necessarium, quod prohibetur. Et in hac re, ex omnium Catholicorum sententia, errare non magis potest Pontifex, quam si eam formaliter definiret. Teneatur enim non minus tota Ecclesia talibus præceptis se conformare, saltem cum de iniquitate præcepti aperte non constat, quam si aliquid proprie definiret. Sicut ergo propter infallibilitatem Ecclesiæ in credendo, fieri non potest, vt Pontifex aliquid in re dubia definiat falsum, ita etiam propter Sanctitatem eiusdem Ecclesiæ, fieri non potest, vt Pontifex toti Ecclesiæ præcipiat aliquid mali, vel prohibeat, aliquid ad salutem necessarium; præsertim quando etiam Ecclesia potissimum Sancta dicitur à professione, quia profitetur sanctam legem seu Religionem, quæ nihil docet falsi, nihil præcipit mali.

Denique

280 Denique fieri vix potest, vt talis error in tota Ecclesia contingat, quin simul etiam coniunctus sit error in fide; quandoquidem mandata Pontificis & Ecclesiæ, velut Dei mandata accipienda & habenda sunt, saltem quamdiu non constat aliquid præcipi, quod diuinis mandatis aduerfetur, vt optime etiam tradit Bernardus lib. de lege & dispensat. vbi vniuersim de præceptis Superiorum loquens ait: *Quamobrem quicquid vice DEI præcipit homo; quod non sit tamen certum displicere DEO, haud secus omnino accipiendum est, quam si præciperet DEVS. Quid enim interest, vtrum per se, an per suos Ministros siue homines, siue Angelos hominibus innotescat suum placitum Deus? sed homines, inquit, facile falli in DEI voluntate de rebus dubijs percipienda, & in præcipienda fallere possunt. Sed enim quid hoc refert tuâ, qui confisus non es: præsertim cum teneas de scripturis (Malachia 2.) quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore eius requirunt, quia Angelus Domini exercituum est? Requiritur dixerim legem; non quam vel authentica vlla scriptura tradiderit, vel ratio manifesta probauerit; de huiusmodi quippe nec Præceptor expectandus, nec prohibitor auscultandus est. Sed quod ita latere aut obscurum esse cognoscitur, vt in dubium venire possit, vtrumnam DEVS sic, aut aliter forte velit, si non de labijs custodientibus scientiam, & ex ore Angeli Domini exercituum certum reddatur. A quo denique diuina potius consilia requiruntur, quam ab illo, cui credita est dispensatio mysteriorum DEI? Ipsam proinde, quem pro DEO habemus, tanquam Deum, in his, quæ aperte non sunt contra DEVM, audire debemus. Ita Bernardus.*

281 Quocirca etiam Antoninus 3. part. tit. 12. capit. 8. §. 2. hoc sensu ait, Pontificem in præcipiendo errare non posse, esse de fide. licet Canus lib. 5. locorum c. 5. non putet simpliciter esse de fide, sed parum distare; ita vt contrarium sit erroneum.

Imo etiam pie credi potest, Spiritum Sanctum nunquam permissurum, vt Pontifex etiam in priuatis Ecclesijs aliquid approbet, quod malum est, vel prohibeat quod ad salutem necessarium. Licet enim Ecclesia tota se non teneatur conformare, tali præcepto seu decreto; sumi tamen hinc solet, quasi certum argumentum, ad probandû, id in quacunque Ecclesia licitum esse. Accedit, quod alioqui vix euitari potest, quin concedendum sit, fieri posse, vt Ecclesiæ singulæ, suum quæque errorem proprium in moribus habeant: quod tamen valde est incommo- dum & absurdum.

282 Secundo considerari possunt in eiusmodi præceptis circumstantiæ, non rei præcepte, sed ipsius præcepti, videlicet tempus, modus, quo præceptum fertur. &c. Et in his indefinite loquendo, communiter omnes fatentur, Pontificem aliquando per imprudentiam errare posse, non comodo videlicet tempore & modo rem alioqui per se bonam præcipiendo, aut nimis multis legibus, & excommunicationibus, ac censuris Ecclesiam onerando, vt in specie notauit etiam Bañes hic q. 1. a. 10. dub. 8. post conclus. Quamquam

in particulari, & vbi res dubia est, non est ouium Pastorẽ iudicare, sed simpliciter obtemperare. De qua re plura Castro l. 5. de iusta hæreticorum punitione cap. 6. & Bellarminus lib. 4. de Pontifice cap. 5.

283 Secundo quæritur, an Summi Pontificis auctoritas sit etiam infallibilis in approbatione Religionum. Et Canus quidem lib. 5. locorum cap. 5. simpliciter & sine distinctione affirmat, Pontificem in ijs approbandis errare posse. Sed hæc sententia nisi commode explicetur, merito fidei ac pietati non satis consona censetur. E Contrario Gregorius de Valentia q. 1. pun. 7 §. 4. vniuersim pronuntiat, Pontificem in hac re errare non posse.

Verum distinguendum est hoc loco inter illud Pontificis iudicium quasi speculatiuum, quo publica auctoritate decernit atq; definit, hanc vel illam Religionem, quoad suum proprium institutum & regulam, esse Sanctam, diuinæque legi & Euangelicis institutis conformem, adeoque ex se ad perfectionem obtinendam vtilem; & inter aliud iudicium vel practicum, quantumuis cum priori ordinarie re ipsa coniunctum, quo permittit, statuit, vel imperat, eandem Religionem hic & nunc in Ecclesia admittendam esse.

284 Primum illud iudicium omnino existimandum est infallibile, vt ex communi docent Aragonius hic quæst. 1. art. 10. de Pontifice, Bannes ibidem dub. 8. qui oppositum non dubitat hæreticum dicere, & Gregorius de Valentia q. 1. pun. 7 §. 4. qui censet, hanc veritatem eodem certitudinis gradu constare, quo sequentem de Canonizatione Sanctorum.

Probatur, non solû quia in Concilio Constantensi sess. 8. damnantur Wicleffus & Huss, qui instituta Religionum à diabolo introducta esse dicebant; sed etiam quia in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. Canone 13. bonæ & piæ iudicantur Religionem omnes, Apostolicæ Sedis auctoritate confirmatæ. Et in Concilio Tridentino sess. 25. Can. 16. de Regularibus, *pium* vocatur institutum, quod Apostolica Sedes approbavit. Denique Pontifices in approbatione solent DEI Omnipotentis indignatione, & sæpe etiam anathema intentare ijs, qui ausu temerario tali approbationi contraire tentauerint. Ratio est. Quia alioqui cum Religio, hoc ipso quod approbatur, proponatur per modum medij ad salutem oportuni toti Ecclesiæ, posset Ecclesia in ijs, quæ ad salutem pertinent, in grauem errorem incidere. Plura videri possunt apud S. Thomam, & Bonauerurâ, in Opusculis eõtra impugnantes Religionem.

285 Quoad alterum vero iudicium, licet forte aliquo prudentiæ defectu errare posset Pontifex, nimis multas Religionem, aut inconuenienti tempore aliquam approbando, quo videlicet, per accidens non ita comoda sit eius in Ecclesiam introductio, vt de legibus supra dictû, & insinuat cap. vlt. de religiosis domibus, & cap. 1. eodem tit. in 6. & post Canum docent quoq; Aragonius & Bannes loc. cit. siquid res hæc factû potest, quam ius concernit; & ad prudentiam spectat,

aduersus quam subinde peccari à Pontifice posse, nemo negat: id tamen in particulari non facile præsumendum, nec factum Pontificis temere iudicandum aut improbandum est, in quo etiam incautum se præstitit Canus loc. citat. quia vt dictum, oues non debent iudicare suum Pastorem, sed sequi.

286 Cæterum cum dictis non pugnat, quo minus aliquæ Religiones, alioqui & ex se, & pro eo etiam tempore, quo approbata fuerant, Ecclesiæ vtilis, successu temporis, vel ob malitiam inhabitantium in ea, vel propter circumstantias temporum, & statum Ecclesiæ mutatum, inutiles fieri, ac proinde etiam abrogari possint. Quod enim legibus, id etiam Religionibus quoad hoc accidere potest, vt omnes fatentur: idque solum probant exempla, quæ Canus loc. cit. affert, quâuis forte non omnia sufficienti auctoritate ac fide nitantur.

287 Tertio quaeritur, an & qua ratione Pontificis auctoritas sit infallibilis in Canonizatione Sanctorum. De hac re sunt duæ Doctorum sententiæ. Prima negat, decreta Canonizationis esse simpliciter & absolute infallibilia; ita vt sit de fide eos qui à Pontifice canonizati sunt, vere Sanctos ac Beatos esse. Ita plane videtur sentire S. Thomas quodlib. 9. art. 16. vbi ait: *Canonizatio Sanctorum medium est inter duo, scilicet inter iudicium infallibile Papæ de rebus fidei, & iudicium fallibile eiusdem in causis civilibus & criminalibus. Quia tamen, inquit, honor, quem Sanctis exhibemus, quædam professio fidei est, qua Sanctorum gloriam credimus, pie credendum est, quod neque etiam in his iudicium Ecclesiæ errare possit.* Idem sentiunt Antoninus 3. part. tit. 12. cap. 8. Caietanus de Indulgentijs ad Iulium cap. 8. Et citatur etiam Luifius Turrianus 2. 2. disp. 16. dub. 3. vbi tamen solum dicit: *non esse hæreticum, asserere, Pontificem posse errare in canonizatione Sanctorum;* eamque dicit esse communem Theologorum, & Bannis. Addit tamen, saltem temerarium esse asserere, Pontificem posse errare in canonizatione Sanctorum.

288 Secunda sententia simpliciter affirmat, decretum illud Canonizationis esse infallibile; ita vt de fide sit, ac per fidem credendum, eos verè Sanctos ac Beatos esse, quos Romanus Pontifex canonizauit. Ita docet Bonauentura in opusc. contra Guilielmum, vbi ait; *ad infidelitatem spectare, de Sancti canonizati gloria dubitare.* Idem docent Canus lib. 5. locorum cap. vlt. Gregorius de Valentia hic quæst. 1. punct. 7. §. 41. Bellarminus lib. 1. de Sanctorum beatitudine cap. 9. Bannes hic art. 10. dub. 7. & Summistæ omnes V. Canonizatio. Nec dissentire videntur Waldensis tom. 2. de Sacramentalibus à cap. 122. Driedo lib. 4. de Ecclesiast. dogmatibus cap. 1. & Castro lib. 1. de iusta hæreticor punit. cap. 6. De hac re esto

ASSERTIO I. Sancti omnes, qui à Pontifice canonizantur, necessario ab omnibus reuerenter colendi, & pro Sanctis habendi sunt. Hæc assertio apud omnes Catholicos est extra controuersiam. Ratio est, quia hoc directe decernitur & præcipitur in decretis Canonizationis, vt videbimus: quibus proinde in re diuinæ legi aperte non

contraria, ab omnibus reuerenter obtemperandum est, iuxta dicta superius.

289 ASSERTIO II. Licet non sit aperte hæreticū dicere, Sanctorū canonizationē non esse prorsus infallibilem; est tamen id scandalosum, temerarium, & hæresin sapiens; præsertim si quis in particulari diceret, aliquem Sanctorum ab Ecclesia seu Summo Pontifice canonizatum, non esse in cælo. Ita ex mente Sancti Thomæ, & aliorum, quos citauimus, speciatim notarunt Gregorius de Valentia, Bannes, & Luifius locis citatis ex communi. Ratio præter dicenda assert. seq. est, quia opponere se iudicio ac decreto Pontificis in re tam graui, & ad communem totius Ecclesiæ Religionem ac cultum spectante, siue illud indubium reuocare, non potest non esse Summæ temeritatis, iuxta illud Augustini epist. 108. vbi ait: *si quid horum (quæ nimirum ad Religionem pertinent) tota per orbem frequentat Ecclesia, hoc quin ita faciendum sit disputare, insolentissima insaniam esse.*

290 ASSERTIO III. Sed & firmiter credendum Canonizationem Sanctorum à Pontifice factam, esse infallibilem; ita vt sit de fide, vere Sanctos ac Beatos esse eos, qui à Summo Pontifice canonizati sunt. Ita contra primam sententiam sentio cum auctoribus secundæ sententiæ. Probatum primo, ex auctoritate & sensu Ecclesiæ ac Pontificum. Nam in Concilio Constantiensi sess. 8. damnatur error Wicleffi 44. vbi sanctitatem Augustini, Benedicti, Bernardi in dubium vocat. Et in Bulla canonizationis Sancti Bonauenturæ ait Sixtus IV. *Confidentes, quod in hac Canonizatione non permitas nos DEVS errare.* Et infra: *Hunc Sanctum esse, fideliter firmiterq. teneri debere discernimus.*

Item Ioannes XXII. in Canonizatione Sancti Thomæ Aquinatis, post enumerata eius miracula, inquit: *Hæc sunt testimonia tua DEVS, quæ de hoc viro iusto nobis credibilia facta sunt nimis. Nam si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est, quo animam eius cælum possidere iam credimus.* Sixtus V. in canonizatione Sancti Didaci: *Publico nostro, & huius Sanctæ Sedis testimonio, quæ à Spiritu Sancto gubernatur, & regitur, B. Didaci Sanctitatem optimo iure declaratam esse, &c.* Et infra: *Nos ipsi de Spiritu Sancti singulari patrocinio, atque infallibili assistentia diximus.* Clemens VIII. in canonizatione S. Hyacinthi: *s. spiritum, quo Ecclesia afflata nunquam fallitur, multis cum precibus inuocato.*

291 Secundo probatur assertio ratione. I. Quia Pontificis definitio, in decretis morum vniuersam Ecclesiam concernentibus ferendis, est infallibilis, saltem quoad substantiam ipsius decreti; ita vt materia præscripta bonis moribus non aduerfetur, vt superius hoc dubio dictum: at vero eiusmodi decreta Canonizationis sunt, quædam definitiones ad mores vniuersæ Ecclesiæ spectantes; quibus scilicet definitur, hunc vel illum necessario ab vniuersa Ecclesia pro Sancto habendum & colendum esse: Ergo necesse est, ea decreta saltem quoad substantiam, infallibilia esse: ita vt materia

præscri-

præscripta bonis moribus non aduersetur: atqui aduersaretur, si canonizatus ille Sanctus reuera Sanctus & Beatus non esset; quia reuera perse contra bonos mores actus superstitiosus est, pro Sancto colere, qui Sanctus non est.

II. Impossibile est Ecclesiam vniuersam errare in ijs, quæ ad diuinum cultum & Religionem pertinent; cum sit *columna & firmamentum veritatis* 1. Timoth. 3. quam docet etiam Spiritus Sanctus *omnem veritatem*, Ioannis 16. Cum ergo vniuersa Ecclesia pro Sancto habeat & veneretur à Pontifice canonizatum; impossibile est, ut hoc iudicium sit falsum. Quod argumentum etiam procedit de alijs Sanctis præsentibus canonizandi more antiquioribus, quos vniuersa Ecclesia colit, vt de Augustino, Ambrosio, Hieronymo, Gregorio, & plerisque Martyribus. &c. III. Vi eiusmodi decreti canonizationis, obligant omnes fideles ad credendum fide diuina, talem esse Sanctum & Beatum; vt ex decretis Pontificum citatis colligitur: Ergo decretum illud est infallibile; alioqui enim posset totam Ecclesiam ad errorem obligare.

IV. Canonizatio differt à beatificatione, non solum quod hæc aliquando permittit cultum talis Sancti solum alicui parti Ecclesiæ, puta certæ Religioni, aut Episcopatu; sed etiam quia hæc vniuersam solum permittit, vt talis habeatur Sanctus, non autem ad hoc credendum obligat: Canonizatio autem plane obligat, vt is pro Sancto habeatur & colatur. Denique nulum est argumentum alicuius momenti, quod contrarium suadeat.

Obijcitur primo, Pontificem in eiusmodi canonizatione, ex informatione & testimonij humanis procedere; quibus absolute falsum subesse posse, nemo negauerit. Respondetur, hanc quidem veluti conditionem præsupponi ad canonizationem; sed quæ tamen proprie ac vltimate eiusmodi humanâ industria ac fide non nititur, sed infallibili assistentia Spiritus Sancti, qua iuxta diuinas promissiones Pontifex in eiusmodi decretis infallibiliter dirigitur; vti etiam in cæteris fidei definitionibus accidit.

Obijcitur secundo, Ecclesiam falli posse in cultu ac veneratione Reliquiarum, ac hostiæ alicuius consecratæ, existimando nimirum esse corpus Sancti, aut hostiam esse consecratam, cum tamen non sit. Respondetur, quod de hostia dicitur, esse impertinens; quia hæc materia non concernit Religionem ac mores totius Ecclesiæ; neque hostiam nisi sub conditionem saltem tacita adoramus. Quod vero ad Reliquias attinet, esto accidere possit nonnunquam in his error, est tamen hic error, non ita perniciosus ex suo genere, tum quia tam vniuersalis esse non solet; tum quia Reliquias non veneramur propter se, sed propter Sanctos, & tanquam Sanctorum pignora; idque etiam sæpe sub tacita conditione. Quo fit, vt si forte pro veris Reliquijs falsæ suppositæ sint, iam animus ad has in indiuiduo colendas non feratur.

Addo denique Ecclesiam vniuersalem neq; in hoc iudicio errare posse, si seruata debita pro-

portione fiat comparatio. Nam vt recte dixit Caietanus loc. cit. *si Ecclesia tota ita definiret (vel crederet) hoc corpus esse S. Francisci, sicut S. Franciscum esse in gloria, credendum esset, sicut in hoc secundo, ita nec in primo errare posse.*

Obijcitur tertio. Etsi Pontifex, aut Concilium defunctum aliquem damnent, & vt hæreticum detestentur, non ideo tamen hoc ipso infallibiliter certum est, talem esse damnatum; cum ille in vltimo vitæ articulo resipiscere potuerit: Ergo nec in canonizatione censendum est infallibile Ecclesiæ iudicium. Respondetur, negando consequentiam: nam etiam si Ecclesiæ, secundum prudens iudicium, ac fori externi præsumptionem, aliquem detestetur vt hæreticum, & in hæresi mortuum; nihil tamen idcirco definit in foro Dei, quoad finalem impenitentiam; quid enim refert hoc scire? sed loquitur solum tum de illo statu, in quo ille suum errorem pertinaciter defendit, tum etiam secundum iustam præsumptionem fori externi, vt dictum.

Obijcitur quarto. In Canonizatione Sanctorum, non exprimitur, aut reperitur aliqua manifesta fidei definitio; nec subiungitur anathema &c. Respondetur negando assumptum, quo ad priorem partem. Nam si communis formula Canonizationis recte expendatur, contrarium apparebit. Talis enim ea esse solet: *Ad honorem Omnipotentis & æterni DEI, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ad exaltationem fidei Catholice, & Christianæ Religionis augmentum, auferitate Domini nostri IESU CHRISTI, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, N. N. in caelesti Hierusalem iam receptum & æternæ gloriæ coronâ donatum, de fratrum nostrorum consilio declaramus, eumque tanquam Sanctum publice & priuatim colendum esse decernimus & definimus.*

Quæ plane est formalis & manifesta definitio; & quidem circa materiam Religionis, quæ vniuersam Ecclesiam concernit; qualis non potest non esse fidei definitio. Et quamuis non addatur anathematis comminatio, addi tamen solet *interminatio diuina indignationis*; quod sufficientissimum iudicium est absolutæ voluntatis obligandi vniuersam Ecclesiam, ad credendum, & seruandum id, quod à Pontifice decretum & definitum est: præsertim quando etiam in plerisque decretis Conciliorum, vti etiam in ipsius Concilij Tridentini capitibus, vbi fidei veritas doctrinaliter & dogmatice traditur, nulla adijcitur anathematis comminatio.

Obijcitur quinto. Cum de S. Francisco à Gregorio IX. canonizato adhuc nonnulli subdubitarent, & Nicolaus III. nouâ bullâ eius canonizationem confirmaret, in hunc solummodo modum scripsit: *Rogamus & hortamur in Domino, quatenus ab assertionem contrarij, aures de cateno penitus auertatis: at si putasset, priorem canonizationem esse definitionem fidei, omnes dubitantes de fidei errore serio reprehendisset.*

Respondetur, verisimile esse, ijs qui dubitabant nondum satis constitisse, an Beatus Franciscus, non ita pridem defunctus, à priori

Pontifice

Pontifice solum beatificatus, an reuera etiam canonizatus esset; aut certe aliunde habuisse causas quasdam dubitandi non plane omnis coloris expertes; quos proinde cum bona fide agere sibi videntur, opus non erat seueriori reprehensione castigare. Præsertim quando etiam nunc fatemur, non esse hæreticum negare, eiusmodi canonizationis decreta infallibilia esse.

298 Obijcitur sexto. Multæ in Ecclesia coluntur tanquam virgines, etiam ex ijs, quæ sæpe in adultiori ætate ex gentilitate ad fidem conuersæ sunt. &c. cum tamen virginitatis vix satis explorata indicia haberi possint; quando sæpe virginitas occultissimo modo amittitur: Ergo non est de fide, eas esse virgines; ac proinde nec esse Sanctas.

Respondeo in his distinguendum videri. Quædam enim ex his canonizantur, aut pro Sanctis habentur, non proprie ac formaliter sub titulo Virginitatis; etsi cum pro talibus iure habeantur, officium Virginitatis de ijs recitari soleat; sed ratione ac sub titulo Martyrij, aut vitæ alioquin sancte tractatæ: & de ijs non existimo aut ab Ecclesia definiri, aut fide diuina credendum esse, eas Virgines esse, loquendo scilicet de Virginitate strictè, prout omnem voluntariam pollutionem excludit: cum tamen interim nihilominus ex fide certum sit, eas vere Sanctas ac Beatas esse, ex eo scilicet titulo, ob quem proprie ac directe canonizata fuerunt.

299 De quibusdam vero nonnunquam speciatim & expresse in ipsa canonizatione declaratur & definitur, non solum esse Sanctas, sed etiam esse Virgines, vt in canonizatione S. Catharinæ Senensis à Pio II. peracta accidit; & tunc vtrumque pariter fide diuina credendum est; quando etiam specialibus miraculis Virginitas alicuius contestata fieri potest; quæ in eiusmodi casu intercessisse, non est dubitandum.

DVBIVM VIII.

Quenam, & quanta sit auctoritas Conciliorum; & vtrum Concilium generale sit supra Pontificem.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

300 **D**istinguendæ sunt in præsentibus plures quæstiones. Primo quæritur, vtrum Concilia per se habeant auctoritatem infallibilem, etiam non accedente approbatione Summi Pontificis. Et supposita distinctione inter Concilia particularia, quæ ex Prælatibus vel Pastoribus vnus solum vel Diocesis, vel Prouinciæ congregantur; & inter Concilia generalia, quæ ex Episcopis & Prælatibus totius Ecclesiæ congregantur; qualia imprimis celebra & sancta habentur quatuor illa antiquissima, Nicænum I. sub Siluestro contra Arium, Constantinopolitanum I. sub Damaso contra Macedonium, Ephesinum sub Cælestino contra Nestorium, Chalcedonense sub Leone contra Eutychen:

301 Certum est primo, Concilia particularia per se non habere infallibilem auctoritatem; quia nulla de his extat promissio infallibilitatis: habere tamen, quando confirmantur à Pontifice, iuxta dicta dub. 6. & 7. de infallibilitate Pontificis. Quia ratione Concilia Carthaginensia, Ancyrana, Neocæsariense, Gangrense, Sardicense, Africanum, approbata sunt à Leone IV. dist. 20. Canone *Delibellis*. Vt alia taceam, quæ ipso vsu & consensu tacite ab Ecclesia approbata censentur, vt recte notarunt Canus l. 5. locorum c. 5. & Gregorius de Valentia hic q. 1. pun. 7. §. 45.

302 Secundo certum est, Concilia etiam generalia posse errare, adeoque infallibilia non esse, si definiat aliquid, seu dissentientibus Legatis Apostolicæ sedis, seu consentientibus contra instructionem Pontificis; qualis videlicet de rebus definiendis communiter Legatis dare Pontifex solet. Sunt enim eiusmodi Concilia acephala, imo mostrosa, & illegitima, velut corpora à suo capite dissentientia.

303 Tertio satis certum est, Concilia generalia errare non posse si aliquid concorditer definiant, omnibus consentientibus, etiam Legatis Romanæ sedis, habentibus & sequentibus expressam Papæ instructionem. Ita ex comuni docent Bellarminus l. 2. de Concilijs c. 1. 1. alijq; citandi. Ratio est; quia tunc iam hoc ipso sunt aliquo modo approbata à Summo Pontifice.

304 Illud vero dubium est, vtrum eiusmodi Concilia legitime alioqui congregata, hoc est, vel Summi Pontificis auctoritate, vel propria sponte, tempore Schismatis, aut vacante Sede, infallibiliter definiant, quædo vel absentibus Legatis Pontificis definiunt, vel illis quidem consentientibus, sed nullam à Pontifice instructionem specialem circa rem definiendam habentibus; vt in Concilio Tridentino propter varietatem rerum definiendarum, accidit.

305 In qua re omnes illi, qui Concilia generalia euehunt super Pontificem, absolute affirmant, omnia Concilia generalia legitime habere infallibilem auctoritatem; quos paulo post quæsto sequenti referemus. Alij vero quidam, vt Sotus in 4. dist. 20. q. 1. a. 4. Castro l. 1. de iusta hæretic. punit. cap. 6. & Aragonius hic q. 1. a. 10. docent, Concilia generalia infallibiliter definire, saltem quando consentiunt præsentibus Legatis, etiam si nullam instructionem habeant: eamque rem sub opinione sitam esse, sentiunt Canus l. 5. locorum c. 5. Bañes hic a. 10. dub. 3. & Bellarminus loc. cit.

306 Sed nihilominus vniuersim affirmandum est, Concilia etiam generalia, quantumuis legitime congregata, in definiendo errare posse, si decreta ipsa nulla auctoritate Summi Pontificis fulciantur, aut comprobentur; vt fit cum vel in Schismate, vbi de vero Pontifice non constat, seu vacante sede, sine auctoritate Pontificis, & præsentia Legatorum ipsius; vel cum auctoritate quidam Pontificis, ac in præsentia Legatorum ipsius, hinc ipsi in definitionem consentientibus, sed sine speciali instructione Pontificis circa res ipsas definiendas, celebrantur; nec postea speciatim à Summo Pontifice approbantur. Ita docent S.

Thomas opuscul. contra Impugnat. Relig. Tur-
recremata lib. 3. de Ecclesia cap. 32. 33. 34. 38.
Caietanus de auctoritate Papæ & Conciliorum.
cap. 8. & in Apologia part. 2. c. 21. Syluester v.
Concilium §. 3. Pighius lib. 6. ecclesiast. hierarchie
cap. 6. Gregorius de Valentia hic. q. 1. pun. 7. §.
vlt. eandemque sententiam vt probabiliorem se-
quuntur Canus, Bañes, & Bellarminus locis cit.

306 Probatur assertio his argumentis. I. Nullum
est scripturæ testimonium, quo Concilio gene-
rali seorsim eiusmodi infallibilitas transcribatur.
Solum obijci potest locus ille Ephes 4. vbi De-
us dicitur in Ecclesia *passisse Pastores & Doctores,*
vt non circumferamur omni vento doctrina. &c. Sed
facilis est responsio; nam sub his vel maxime
comprehenditur Romanus Pontifex. Quare hinc
non colligitur, Concilia absque Pontificis aucto-
ritate, sed vna cum Pontifice quidem, velut capite
& præside omnium Pastorum ipsorumque
Conciliorum, infallibilem habere auctoritatem.

II. Ipsamet Concilia & Pontifices id ipsum de-
clarasse videntur. Nam capit. *significasti*, de ele-
ctione, ait Pontifex *omnia Concilia per Romanæ Ec-
clesiæ auctoritatem facta esse, & robur accepisse.* Si-
milia habentur in VII. Synodo generali act. 6.
tom. 1. & in VIII. Synodo act. 1. & 7. & in
quadam Romana Synodo sub Symmacho dist.
69. Canone *Bene quidem*, & in alia Romana sub
Damaso lib. 5. hist. tripartitæ c. 29. & in Conci-
lio Florentino decreto vnionis.

III. Idem colligitur ex perpetua Ecclesiæ pra-
xi; qua Concilia etiam generalia petere solent
approbationem à Summo Pontifice: de quo Ge-
lasius in Epist. ad Episcopos Dardaniæ, & Nicola⁹
in Epist. ad Michaelē Imperatorem. Exemplum
recens extat in Concilio Tridentino.

IV. Accedit experientia; qua constat, quædam
Concilia generalia per Pontificem nō approbata
errasse; vt Ephesinum II. in causa Dioscōri, à
Leone quidem indictum, sed non confirmatum;
Basileense sub Eugenio IV. item Ariminense
D. C. Episcoporum in causa Arj; & Constanti-
nopolitanum sub Leone Imperatore, quæ tamen
postrema duo nec Pontificis quidem auctoritate
congregata fuerunt.

307 V. Accedit ratio: tum quia Concilia, quam-
tumuis de cætero vniuersalia, nulla Romani Pō-
tificis auctoritate nixa & firmata, vere non sunt
vniuersalia seu Oecumenica, cum capitis sui, a-
deoque vniuersalis & Oecumenici Patriarchæ
auctoritate destituantur. Vnde nec totum Ecce-
lesiæ perfecte representant; licet vt cunctum re-
presentent corpus Ecclesiæ; id quod tamen non
facit, vt in definiendo errare non possint; posset
enim & totum Ecclesiæ corpus absque capite in
definiendo errare, vt suo loco superius dictum;
sed summum, vt omnes quidem errare non pos-
sint errore personali, vt recte notarunt Canus &
Bannes locis cit. quamquam & hoc ipsum valde
incertum est, si non omnes, aut prope omnes
Ecclesiæ Prælati conueniant; quia nihil obstat,
maiorē partem Doctorum & Pastorum errare
circa fidem, aut ab ea deficere. Accedit quod
in scripturis auctoritas infallibilis definiendi di-

recte soli Petro, eiusque successoribus promissa
est; quod ipsum cum sit personale priuilegium,
non potest à Pontifice Legatis, alijsue personis
communicari.

Secundo quaeritur, vtrum Concilium gene-
rale sit supra Pontificem, loquendo scilicet de
Concilio generali, non solum eo, cui Papa per se,
vel per Legatos præsit, sed etiam quod absque
consensu Apostolicæ Sedis aliquid decernat.

308 Quam quaestionem cum Bellarminus de Eccle-
siæ cap. 13. diligenter & accurate tractet, nos bre-
uiter expediemus. Et quidem affirmatiuam sen-
tentiam ex Catholicis sequuti sunt Cardinalis
Cameracensis, siue Petrus de Alliaco, Ioannes
Maior, Ioannes Gerson, Iacobus Almain, in tra-
ctatibus de potestatibus Ecclesiæ; qui nunc ha-
bentur in operibus Gersonis par. 1. editionis Pa-
risiensis; item Nicolaus Cusanus tract. de concor-
dantia Canonum l. 2. c. vlt. Panormitanus in ca-
pit. *significasti*, de electione, & ibidem Magister
eius Cardinalis Florentinus, & Abulensis in ca-
pit. 18. Matthei q. 108. & in defensorio trium cō-
clusionum, & alij apud Bellarminum c. 14. qui om-
nes docent, Papam esse quidem caput & Pasto-
rem singulorum Christianorum, & singularum
Ecclesiarum, si seorsim sumantur; non autem to-
tius Ecclesiæ congregatæ in Concilio generali; vt
quod habeat potestatem plenam & supremam,
etiam inuito Pontifice, definiendi Religionis cō-
trouersias, sancienti leges, dandi Indulgentias,
quin etiam ipsum Papam iudicandi, puniendi, &
deponendi: etsi vt cunctum interim eadem supre-
ma potestas regendi Ecclesiam instrumentaliter
resideat aliquo modo in Pontifice; ita tamen vt
eius auctoritas per se non sit infallibilis, nisi com-
munis Ecclesiæ auctoritas accedat. Quo fit; vt
secundum istos Papa in Ecclesia non sit velut pa-
stor in ouili, velut paterfamilias in domo, velut
Rex vel Prorex in regno; sed id duntaxat, quod
est Consul in ciuitate, Rector in Academia, Ma-
gister generalis ordinis in aliqua Religione, aut
Dux Venerus in Republica Veneta.

Eandemque sententiam probarunt etiam Cō-
ciliabulum Pisanum, & Concilium Constanti-
ense; imo etiam aperte definiuit Cōcilium Basi-
leense. Denique eidem sententiæ ex parte affines
sunt etiam nonnulli Canonistæ, qui dixerunt,
non inuitum quidem, sed sponte tamen Pontifi-
cem subijci Concilio posse. Ita Glossa in Canonē
Nos si in cōpetente, 2. q. 7. & Canone *in Synodo* dist. 63.

310 Cæterum communis & vera sententia est ne-
gatiua, quam supponere videntur omnes Scho-
lastici in 4. dist. 19. vt & S. Thomas hic q. 1. a. 9.
& 10. & aperte docent Antoninus 3. part. tit. 2. c.
10. §. 4. Summæ historialis, & 2. part. tit. 3. c.
11. Summæ Theologicæ, Turrecremata l. 2. de
Ecclesia cap. 93. & 104. & respons. ad Oratores
Basileenses, Aluarus Pelagius de planctu Ecce-
lesiæ lib. 1. cap. 6. Augustinus de Ancona tractat.
de potest. Ecclesiæ, Dominicus Iacobatius lib.
10. de Concilijs art. 7. Caietanus tract. de aucto-
ritate Papæ & Conciliorum, Pighius lib. 6. de
hierarchiæ Ecclesiæ, Ferrariensis lib. 4. contra
Gentiles c. 76. Franciscus Turrianus tribus libris

hac de

hac de re scriptis, Sanderus lib. 7. de visibili monarchia, Canus lib. 5. locorum cap. 5. Bannes, & cæteri Commentatores hic q. 1. a. 10 Gregorius de Valentia punct. 7. §. 4. 5. Bellarminus cit. lib. 2. cap. 17. & Canonistæ fere omnes in capit. *significasti*, de elect. & Canone *Si Papa*, dist. 40.

311 Probatur hæc veritas I. Ex Scriptura, quæ S. Petro eiusque Successoribus aperte super vniuersam Ecclesiam, & totum ouile Christi, tanquam Summo Pastori potestatem tribuit, vt probauimus dub. 2. & 3. significans simul, eum esse velut Oeconomum & seruum, quem Christus Dominus suo loco *constituit super familiam suam*, vtique totam, Lucæ 12. & Matthæi 24. velut Pastorem super vniuersum ouile Ioannis 10. & 21.

312 II. Probatur ex Concilijs. Nam in Chalcedonensi epist. ad Leonem, Romanus Pontifex agnoscitur pro capite totius Cõcilij, & Petrus cui successit Papa vocatur *Caput corporis Ecclesie*. In Lugdunensi Papa vocatur *sponsus Ecclesie, & rector vniuersalis Ecclesie*, vt refertur capit. *Vbi periculum*, de elect. in 6. In concilio Florentino ante decretum vnionis, definitur, Pontificem esse *caput totius Ecclesie, & vniuersalis Ecclesie Rectorem*. In Constantiensi sess. 15. damnatur error Hussij dicentis, Papam non esse immediatum *vicarium Christi*.

Præterea in Concilio Sinuesiano sub Marcelino, in Romano sub Syluestro, in Romano V. sub Symmacho approbante librum Ennodij Diaconi; item in VIII. Synodo act. 7. & in Lateranensi sub Alexandro III. vti habetur capit. *Licet*, de elect. dicitur, *primam Sedem*, adeoque Pontificem Romanum, *à nemine iudicari*.

Denique Concilium Lateranense vltimum sub Leone X. sess. 11. contrario decreto Concilij Basileensis reprobato, discrete & ex professo definit, *Pontificem esse super omnia Concilia*, quod decretum si Catholici illi Doctores vidissent, nunquam, vt opinor, oppositum docuissent.

III. Accedunt SS. Patres, qui discrete asserunt, ipsam per se Cathedram Romanam esse infallibilem, & totius Ecclesie caput, vt diximus dub. 3. & 6.

313 IV. Accedit ratio: tum quia Pontifex est verum caput Ecclesie, & habet supremam potestatem in Ecclesia, vt superius ostensum est locis cit. atqui fieri non potest, vt sint duæ supremæ potestates, aut duo capita eiusdem communitatis vel corporis. Tum quia ad bonum Ecclesie regimè necessarium est, vnum esse quoddam caput totius Ecclesie, à Concilijs generalibus independens, vt dictum dub. 1. & 6. Denique Pontifex iure diuino Superior est omnibus Ecclesie membris: Ergo repugnat iuri diuino, vt se subijciat potestati coactiue alterius, vt Canonistæ illi dixerunt.

314 Cæterum licet hæc sententia certissima & verissima videatur, adeo vt etiam contraria erronea & temeraria, imo hæresi proxima merito censetur apud Bellarminum, & alios citatos: attamen quia in nullo Concilio, quod ab omnibus extra controuersiam pro generali habeatur, aperte hæc definita est (nam de Lateranensi vltimo nonnulli dubitant, an fuerit vere generale) ideo nec iam quidem opposita opinio hæretica cen-

tur, vt nec hæretici illi, qui contrarium sentiunt, vt recte notauit Bellarminus cap. 13. & 17.

Neque vero Concilium Basileense, quoad hoc est vilius auctoritatis; licet ante apertum schisma fuerit habitum pro legitimo. Constantiense vero approbatum quidem est à Martino V. sed solum quoad decreta fidei conciliariter ab eo constituta, vt cum Caietano notauit Gregorius de Valentia loc. cit. Neque tamen idcirco negandum est, Patres in Concilijs, vt veros iudices designare; quod comunititer omnes docent, ac in primis Canus l. 5. locor. c. 5. & Arragonius hic q. 1. a. 10. de Concilijs; etsi nonnulli eos Papæ Consiliarios esse velint: quam tamen quæstionem de nomine esse potius, quam de re, & vtrumque diuersa ratione vere dici posse, existimat Valentia loc. cit.

316 Tertio quæritur, an Ecclesie, seu Concilij generalis approbati auctoritas sit maior, quam scripturæ. Respondetur breuiter, cum distinctione. Aut enim est sermo de Ecclesia generatim, vt includit etiam ipsos scriptores Canonicos, Prophetas scilicet, & Euangelistas, atque Apostolos: & hoc modo non est maior scripturæ auctoritas, quam Ecclesie; sed intensione quidem æqualis, extensione verò minor; cum Apostoli & Euangelistæ infallibili auctoritate plura docuerint & fecerint, quam quæ præcise libris canonicis continentur. Aut est sermo de Ecclesia, prout distinguitur contra scriptores Canonicos; & sic absolute maior est scripturæ Sacræ auctoritas, quam Ecclesie, seu Cõcilij quantumuis generalis; cum illius auctoritas sit diuiniore & sacratior: eo quod in nulla re prorsus errare possit; quod de Conciliorum & Pontificum decretis dici non potest, ex dictis dub. 6. Atque ita recte docet etiam Bellarminus lib. 2. de Eccles. cap. 12. Idemque in simili dicemus de Traditionibus quæstione sequente.

317 Quod autem Sectarij dicunt, nos scripturam sacram subijcere Ecclesie seu Papæ aut Concilio, seu quod idem est, ex nostra sententia Papam vel Ecclesiam esse supra scripturam, eo videlicet, quod Ecclesie testificatione ac definitione scripturæ auctoritas nobis innotescat, mera calumnia est. Si enim Ecclesia de scriptura iudicare diceremus, verumne sit, an falsum, quod scriptura docet; ita vt scriptura suam infallibilitatem habeat ab Ecclesia, quomodo de Concilijs iudicare Pontificem docemus, tunc vere diceretur, nos scripturam Ecclesie iudicio subijcere. Verum, quia hoc nullo modo dicimus; sed solum Ecclesiam nobis patefacere & ipsam scripturam sacram & genuinam eius sententiam, mendacium vanissimum est, dum clamant, nos scripturam Ecclesie subijcere, vt recte etiam notauit Bellarminus citat. lib. 2. de Ecclesia cap. 12. &

lib. 3. de verbo Dei cap. 10.

